

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXVII. ÉVFOLYAM
1987/2

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXVII. évfolyam

1987. 2.szám

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

TARTALOM

- HEGEDÜS ÉVA Híradószerkesztők tanácskozása Gárdonyban 3
- DR. ARATÓ ANTAL A megyei könyvtári híradók, mint a helyi
könyvtárügy fórumai 4
- VAJDA KORNÉL Legyenek-e hálózati híradók? 7
- DR. GERŐ GYULA A "régi" Könyvtáros és a könyvtári híradók. 12
A megyei könyvtári híradók mint a helyismereti
munka műhelyei
- BAJAI MÁRIA A könyvtári híradók tipográfiája 23
- Kitüntetettjeink 28
- Láttuk, olvastuk 31
 Gyermekkönyvtárosok tanácskozásáról
 /Dr. Varga Gyuláné/
 Mesetábor Bicskén /H.É./
 Kettős jubileum Móron /Hegedüs Éva/
 Ujból méltó helyen a seregélyesi könyvtár
 /Csaba Orsolya/
 Uj könyvtár a velencei Wenckheim Kastélyban
 /Cs.O./
 Gyermekkönyvhét 1987 /Némethné Felföldy
 Magdolna/
- Kövek, színek, emberek 43
- KOMLÓSI JÓZSEF Polgári olvasókörök Székesfehérváron a
 dualizmus korában 2. rész
- Tájékoztató /Mikola Katalin - Komlói József/ 55
 Legfontosabb jogszabályok 1987. júniustól decemberig 59
- Könyvjelző 1987 /Kégli Ferenc/ 61
- Krónika 1987. június 16 - december 15. 66

Fejér Megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója
/Körlevélként/

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság
Felelős szerkesztő:
Hegedüs Éva

KIADJA
a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár,
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 12-684
Telex: 21351
Felelős kiadó:
Escher Ilona

KÉSZÜLT

A Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
szedésével
a Fejér Megyei Kórház
nyomdájában
400 példányban
Székesfehérvár
172.85

ISSN 0139-2115

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

ARATÓ ANTAL, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetője; BAJAI MÁRIA, a Könyvtáros tervező szerkesztője; CSABA ORSOLYA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; GERŐ GYULA, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ szaktanácsadója, nyugalmazott főszerkesztő; HEGEDÜS ÉVA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetője; KÉGLI FERENC, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője; KOMLÓSI JÓZSEF, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezető-helyettese; MIKOLA KATALIN, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője; NÉMETHNÉ FELFÖLDY MAGDOLNA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; VAJDA KORNÉL, a Könyvtáros munkatársa; DR. VARGA GYULÁNÉ, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője.

A boritón Dési Huber István Olvasó lány című művének reprodukciója

Híradószerkesztők tanácskozása Gárdonyiban

Az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ és a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár közös szervezésében október 15-16-án Gárdonyiban rendezték meg a megyei könyvtári híradók szerkesztőinek tanácskozását. Ezt megelőzően 1983. szeptember 13-án Tatabányán találkoztak a megyei hálózati híradók szerkesztői, hogy "élőszóval is kifejtsék gondolataikat e lapok funkciójáról, tartalmáról, és a kiadással járó gondokra együtt keressenek megoldást. ... A tanácskozás résztvevőinek egyöntetű kívánsága volt, hogy három évenként jöjjenek össze a szerkesztők, és beszéljék meg az időszerű feladatokat. A soron következő értekezletre Escher Ilona Fejér megyébe invitálta a szerkesztőket." /Híradószerkesztők tanácskozása. = Könyvtáros, 1984. 1. sz. 14-18. p./

Jelen tanácskozás elé dr. Arató Antal, a KMK osztályvezetője irt tematikus lapszemlét A megyei könyvtári híradók, mint a helyi könyvtárügy közérdekű fórumai címmel. /Fejér Megyei Könyvtáros, 1986. 2. sz. 15-20. p./ Gárdonyi előadása is ezt a címet kapta. Kényszerű távolmaradása miatt nélkülözni kellett Vajda Kornél, a Könyvtáros munkatársának előadását. Őt Szakmánk tükre, avagy a Könyvtáros folyóirat és a megyei könyvtári híradók szerepe, munkamegosztása című előadásra kérték fel. Mivel "készült", utólag közlésre megküldte Legyenek-e hálózati híradók? című irását, mellyel - természetesen - ott még nem lehetett vitatkozni. Mindvégig megtisztelte aktív részvételével a tanácskozást dr. Gerő Gyula, aki a megyei könyvtári híradókról, mint a helyismereti munka műhelyeiről beszélt. Mint a Könyvtáros volt szerkesztője arra is vállalkozott - nem tudván, hogy megérkezik-e a Könyvtáros által delegált előadó -, hogy a programban támadt ürt a híradók és a "régii" Könyvtáros kapcsolatáról szóló emlékezésével, véleményével megtöltse. Mértéktartó véleményt mondott, és kitűnő tanácsokkal látta el a szerkesztőket Bajai Mária, a Könyvtáros tervező szerkesztője, aki a könyvtári híradók tipográfiájáról beszélt, s előadását példákkal szemléltette.

A helyszínen rendezett kiállításon megtekinthető volt valamennyi hálózati híradó, néhány repertórium, köztük az ez alkalomra elkészült Fejér Megyei Könyvtárosé, amely 25 évet vett számba /1961-1985/.

A másnapi beszélgetés e lap szerkesztőjének negyed századot átfogó tájékoztatójával és a repertórium bemutatásával kezdődött, amit két korreferátum követett: dr. Hajdú Gézáé /Csongrád megye/ és Boda Miklóse /Baranya megye/.

A megyei könyvtári híradók, mint a helyi könyvtárügy fórumai*

A mai tanácskozásra készült vitaindító szövegét a Fejér Megyei Könyvtáros legutóbbi száma közölte. A következőkben elsősorban csak kommentálni szeretném az ott elmondottakat. Másrészt válaszolnom kell arra a megjegyzésre, amelyet egyik olvasóm, kollegám tett néhány perccel ezelőtt, tréfásan utalva a könyvtárpropaganda terén meglévő kötelezettségeimre. Ezt mondta: "Már értem hogy miért csinálod az egészet! A megyei híradókból az olvasóknak szóló, helyi propagandakiadványt szeretnél szerkeszteni, hiszen akkor azoknak egyértelmű, érthető funkciójuk lesz." Magyarán, a megyei könyvtári híradókról megjelent tallózásom eredményeként ő azt szűrte le, hogy véleményem szerint a könyvtárhasználók számára kézbevehető, közhasznú tájékoztató újságot kellene kiadniuk a megyei könyvtáraknak. A jó módszertani cikkeket pedig elhelyezni a Könyvtárosban, a megyei statisztikát, önálló füzetben megjelentetni, mint pl. legutóbb a Veszprém megyeiek tették. És folytathatnánk sorban a híradók ismertebb fejezeteivel, tárgyköreivel: pl. a Láttuk, hallottuk rovatokban megjelent írásokat, a könyvtárosokat valamilyen jubileum alkalmából köszöntő vagy a nyugdíjasokat búcsúztató cikkeket közöljük le a megyei újságokban. Azokat a közhasznú kisbibliográfiákat, bibliográfiai sorozatokat, helyismereti közleményeket, amelyek megjelentek, azokat pedig igenis közöljük le továbbra is immár olvasóknak szóló megyei kiadványokban.

Nos, szeretném ettől a vádtól máris elhatárolni magamat. Annál is inkább, mert én tulajdonképpen arra próbáltam választ keresni - elolvasva a korábbi tanácskozásról megjelent cikkeket is -, hogy van-e valamilyen egyedi sajátosságuk, valamilyen speciális profiljuk vagy különbözőségük az egyes megyei híradóknak. Ugy vélem, hogy nincsen.

Mindegyik lap valójában egy kisebb terjedelmű, vegyes tartalmú almanachnak felel meg, természetesen visszatérő, állandó rovatokkal. Számomra, és gondolom a szakma, mindnyájunk számára egyértelmű az is, hogy a híradók nemcsak a helyi könyvtárügy fórumai, hanem összességükben a magyar könyvtárügyről is hü képet adnak. Ugyanakkor a gyakorlati tevékenységben sok esetben közvetlenebbül kamatoztatható írásokat tartalmaznak, mint a Könyvtáros című folyóirat. Gyakorló könyvtáros

* A Fejér Megyei Könyvtáros 1986. 2. számában megjelent azonos című vitaindító írás kiegészítése

koromban munkámhoz számos ötletet, kézzelfogható tanácsot kaptam a hirdókból. Természetesen most is. Pl. a Zala megyei Hálózatok olvastán tudtam meg, hogy Zalaegerszegen a gyerekek részére, egy - bizonyára másutt is jól használható - rejtvénygúla-játékot szerkesztettek a könyvtárosok. És folytathatnám tovább: azaz a könnyen átültethető, kölcsönkérhető, alkalmazható ötletek tára - az egyéb jeles módszertani kiadványok mellett - a megyei hirdókban található meg. Még egyetlen példát! A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban folyó kísérletekről, az állomány témacsoportos elhelyezéséről legutóbb Vajda Kornél irt a Könyvtárosban. Ám ha egy könyvtár szeretne, akár próbaként néhány ilyen könyvkiemelést, kiállítás szervezni, akkor ahhoz nincsenek meg a hazai példák, ám fellelhetőek a "családi" könyvtárak tájékoztatóiban és a könyvtár hirdójának vitacikkeiben. A gyakorlati munkát megújító tevékenységhez tehát a hirdók fontos segédletet adnak. Éppen ezért feltárásuk fontos közösségi célt is szolgál: jól reprezentálja ezt a Fejér Megyei Könyvtáros most kézhez kapott repertórium.

Itt térnék át arra, hogy első szempontként a megyei hirdókat, mint szakmai, módszertani segédanyagokat vizsgáltam. A módszertani írások, közlemények a hirdók tartalmának, terjedelmének mintegy egyharmadát jelentik. Ezek a közlemények kifejezetten a könyvtárosok érdeklődésére tarthatnak számot. Kérdésként merülhet fel tehát, hogy számukra /azaz a Műhely, Módszer, Például stb. című rovatokban megjelenő közlemények számára/ keressünk-e valamilyen más fórumot. Az összes többi közlemény ugyanis közhasznú lehet mindazok számára, akik érdeklődnek a könyvtárak iránt. A tanács, az állami és pártvezetés képviselői, de leginkább az olvasó, a könyvtárlátogató számára. Ha azok úgy vannak megírva. Itt érdemes megemlítenünk, hogy a kifejezetten módszertani vagy a szélesebb körű érdeklődésre is számot tartó hirdó, tájékoztató jellegű kiadvány formai és tartalmi lehetőségei között választva a Heves Megyei Könyvtár a Módszertani füzetek sorozatcímét adta az időszakosan megjelenő kiadványának. Felhetően ezzel nem akarták vállalni a Hirdó, Könyvtárak értesítője címben, alcímben kifejezett kötelezettségeket, azt, hogy a kiadvány esetleg nem könyvtárosok számára is közölhet információkat. Pedig csak a címét kellene megváltoztatni, hiszen ugyanolyan vegyes anyagot tartalmaz, mint a hirdók. Erre a kiadvány több közleménye is utal. Pl. a Bemutatjuk a Bajza József Műemlékkönyvtárat című tudósításnak, a könyvtárközi kölcsönzésről vagy egy jubiláló könyvtárosról megjelent cikkeknek minden bizonnyal helyük van egy olyan tájékoztatóban, amelyet könyvtárlátogatók is olvasnak. Mindemellett a kiadvány - Hírek, Láttuk-hallottuk-olvastuk címmel - érdekes hirrovatot is tartalmaz.

A hirdókban megjelent közlemények következő csoportját legjobban egyéb szakmai írások címmel tudnám összefoglalni. Ezek, az előbbiektől eltérően olyan szakmai írások, amelyek egyértelműen érdeklődésre tarthatnak számot a szakmán kívülállók körében is: az éves statisztikák,

jelentések, vb-ülésekről készült beszámolók, esetleg a vb-jelentés teljes szövege /amit nem közölnek a helyi újságok/, különféle fejlesztési tervek stb. Feltehetően az ilyen jellegű közlemények számát lehetne növelni, akár úgy is, hogy megszólaltatjuk a könyvtárhasználókat, az intézmények támogatóit, mindazokat, akikkel valamilyen kapcsolatrendszerben él vagy élhet a könyvtár.

Nagy figyelmet fordítanak a hirdók a megye területén működő könyvtárak bemutatására. Ezt láthatjuk a Hajdú-Bihar Megyei Teka közelmúltban indult új folyamának legelső számában is: ismertetik a KLTE könyvtárának szolgáltatásait, bemutatják a debreceni városi könyvtár hangos könyvekből szervezett gyűjteményét. Győrben a megyei hirdó egyik tematikus száma az iskolai, Pest Megyei Könyvtáros különszáma pedig a közművelődési könyvtárakat mutatja be. Ezek és a hasonló összeállítások valójában egy megyei könyvtári minerva előkészületeit is jelenthetik. Azt hiszem azonban, hogy az ilyen tárgyú cikkek előbb-utóbb el fognak fogyni, ahogy elfognak majd a bemutatásra kerülő könyvtárak.

És ekkor kellene az általam következő tételben említett tematikai részbe sorolt közlemények - könyvészeti adatközlések, bibliográfiák - körét gazdagabbá, érdekesebbé tenni. Tulajdonképpen nagyon kevés ilyen közlemény jelenik meg. A megyében tevékenykedő könyvtárosnak, és a könyvtárakat használó olvasóknak egyaránt sokkal gazdagabb, sokrétűbb áttekintést tudnának a hirdók nyújtani a könyvtárakban /vagy másutt/ hozzáférhető új dokumentumokról.

Jelentős helyet foglalnak el a hirdókban a helytörténeti közlemények. Ezekről Gerő Gyula fog beszélni. Akkor, amikor irtam az említett cikket, azon gondolkoztam, hogy a helytörténet mellett a hirdók egy kicsit jobb fórumai lehetnének a helyi tudományosságnak, a helyi szépirodalomnak, a közművelődés érdekesebb helyi eseményeinek. Milyen írásokra, lehetőségekre gondolok? Például a szolnoki Együttben jelent meg Sánta Ferencnek valamelyik könyvünnep megyei rendezvényeit megnyitó beszéde, ahol többek között arról is szól, hogy miért nem ír könyvet. Nagyon kemény, nagyon fontos beszéd, később a rádióban hangzott el majdnem ugyanaz. A szekszárdi hirdó legutóbbi számában olvastam Ordas Ivánnak az olvasótábori kiscsoportvezetők továbbképzésén a hazafiságról, az irodalom szerepéről elmondott előadását. De megemlíthetném a szombathelyi hirdót is, amely nemrég a könyvtár egyik olvasójával, egy rendkívül érdekes személyiséggel készített és közölt le egy interjút. Hát ilyen "csemegékre" gondolok elsősorban. És esetleg arra is, hogy ha a könyvtáros Mosonmagyaróváron verset ír, akkor, mutatóban azokból is közöljön a lap. Vagy esetleg más helyi alkotók írásaiból. Azaz a helytörténet mellett a helyi tudományos, kulturális életre is kipillantó, ilyen dokumentumokat felsorakoztató rovatot is el tudok képzelni.

A szerkesztők olykor úgy tesznek igazságot a különféle rovatok közötti vetélkedésben, hogy - mint említettem - tematikus számokat állítanak össze. Legutóbb a Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtári Hirdó

közölt ilyen összeállítást az általános iskolai könyvtárügyről: közli egy megyei tanácskozás előadásainak szövegét, bemutatja a megyei pedagógiai intézet könyvtárát stb. A bevezetőben egyértelműen megfogalmazzák: a kiadónak, szerkesztőnek az a szándéka, hogy az iskolaigazgatók, könyvtár-fenntartók figyelmét felhívják az iskolai könyvtárra. Ezt a célt bizonyára sikerült is teljesíteniük. Említhetnék további tematikus számokat is, ám azt hiszem, hogy létrejöttükben - az egyedi, sajátos célok mellett - legalább olyan fontos szerepet játszik az is, hogy a szerkesztők asztalán olyan mennyiségű kézirat gyűlt össze, hogy önként adódott számukra egy-egy tematikus szám összeállítása. Ezek megjelentetésével azonban gyakran lemondanak a nem könyvtárosokat, olvasókat, látogatókat, fenntartókat, állampolgárokat érdeklő egyéb fontos közérdekű közleményről a könyvtár-ügyben.

Arató Antal

Legyenek-e hálózati híradók?

A címben feltett kérdésre - úgy tetszik - érdemes lenne nemmel, nemlegyenekkel válaszolni. A szokásos, és oly sokszor, oly sokaktól összegyűjtött érvek a könyvtári hálózati híradók mellett számos logikai és pragmatikai hibában szenvednek, arról az alaphibáról nem is szólva, hogy legtöbbször személyi összeférhetlenség esete forog fenn az érveket prezentálóknál /maguk is hálózati híradókat szerkesztenek, adnak ki, irnak tele különféle ürügyekkel, saját népszerűségüket, egyéni bibliográfiáik tételeinek sokasítását hajszolva/, valamint már a kiindulásnál ontológiai csúsztatást követnek el /hálózati híradók léteznek, tehát szükségképpeniek/. Ideje immár összegyűjteni és rendszerezni a hálózati híradók ellen szóló érveket. Meg fogjuk látni, bizony számosak.

A szakmai irányítás eszközei?

A hálózati híradókat legtöbbször a megyei könyvtár igazgatója, a megyei hálózat első embere adja ki. Kézenfekvő, hogy arra használja, ami az ő dolga, vagyis a hálózat szakmai irányítására. Köztudott, hogy ez nemcsak elméleti lehetőség, a híradók valóban tükrözik, képviselik, nyomtatékosan hangsúlyozzák a hálózat előtt álló feladatokat, körvonalazzák a vezető/k/ elképzelését, elképzeléseit, megyei /az egész hálózatra vonatkozó/ és egyes területek speciális kötelmeit. "Lebontják" az országosan érvényes újabb

irányelvek, jogszabályok, ajánlások stb. téziseit megyei szintre, értelmezik azokat a megye szemszögéből, kiegészítik a sajátos körülményekből adódó plusz feladatokkal stb. Látszólag tehát kitűnő eszközök az irányítás és irányítók kezében. Létük indokolt. Csakhogy! A hálózati hiradóban megjelent közlemények nem kötelezőek. Még ismeretük sem kötelező, sokszor nem is vélelmezhető. Ami tehát igazán fontos, amit valóban végre kell hajtani, azt a vezetőknek más úton-módon kell az alsóbb szintek irányítóival közölniük. A hálózati hiradóban megjelent pszeudó utasítások, követelmények, igénytámasztások egyáltalán nem kérhetők számon, nem hajthatók be, nem többek, nem lehetnek többek, mint kegyes óhajok. Ekként azonban nemcsak feleslegesek - hisz legföljebb is csak megduplázzák, megtriplázzák az egyéb dokumentumokban foglaltakat, de károsak is. Méltán bosszantják, ellentmondásra, kétkedésre, szabotálásra ingerlik a túl sokfelől és túl sokszor irányítottakat. Nagyjából hasonló a helyzet a szakmai irányítás részét képező módszertani támogatással, gondoskodással. Ez a munka különben is fölötte sajátságos. Mindenki tudja, hogy egyáltalán nem azon áll vagy bukik, megfelelő célok, ideálok, sokat tudó elképzelések tüzetnek-e ki, hanem sokkal inkább azon, a módszertanos könyvtáros ki tudja-e hajtani a rábizottakból a szükségeset, tud-e nekik ott, helyben konkrét segítséget nyújtani, hajlandó-e megyei támogatást szerezni, netán maga is beáll a munkába, ad hoc csapatot, válságstábot toborozni és vezényelni a helyszínre stb. Mindebben a hálózati hiradó mit sem tehet. Közölhet, közöl is módszertani leveleket, szólhat, szól is arról, mit kellene tenni, mi lenne jó, kívánatos, lehetőleg gyorsan elérendő, ám nyilvánvaló, hogy mindezzel szemernyivel sem mozdította elő az ügyet, legföljebb megint csak a redundanciát növelte, kiváltva ezzel minden redundancia szükségszerű velejáróját: az oda nem figyelést, az unalmat, az érdektelenséget, esetleg bizonyos ellenerők munkába állását.

Ha nem is a szakmai irányítás, mindenképp a szakmai irányító dolga az őt is irányítók, fenntartók előtt szakja képviselése, azok furfangos, az ügy érdekében történő manipulálása, bennük azon érzés és tettvágy felkeltése, hogy maguk is hatékonyan, más területekhez képest nyomatékosabban álljanak a könyvtárak pártjára, annak igényeit, szükségleteit ne csak világosan lássák, de érdekeit magukévá is tegyék, ehhez képest értékeljék a szakmai értékrendhez képest azonos módon az elért eredményeket, adjanak ilyen eredmények eléréséhez pénzt, paripát, fegyvert, valamint jutalmazza is az eredményeket elérőket. Álljanak rendelkezésükre megcáfolhatatlan érvek a könyvtárak, a könyvtárügy mellett, amelyeket hatékonyan alkalmazzanak más területek igényállításaival szemben. Ez ügy érdekében is igyekezzenek megtenni minden lehetőt a hálózati hiradók. Egészen bizonyosan teljesen feleslegesen. A fenntartó, a könyvtárért valami módon felelős szervek és intézmények, a megyei és a városi vezetők egyfelől egészen bizonyosan nem olvassák a hálózati hiradókat. Nem olvasnák akkor sem, ha csak az ő számukra készülne, úgy, abban a formában és speciális vonásokkal, ahogy a vezetők számára egyáltalán anyagok szoktak készülni. Nem, mert más, fontosabb anyagok olvasása meríti ki teljesen ilyen irányú kapacitásukat és teherbirásukat /hitelt érdemlő adatok szerint

egy magas szintű vezető évi maximális anyagolvasó lehetősége 50-60 iv/. De ha mégis olvasnák, ha hozzátörnék magukat a számukra szokatlan tálaláshoz, terminológiához, sajátosságokhoz, akkor sem adnának, nem is adhatnának hitelt a hálózati híradók feléjük ácsingózó szövegeinek. Miért pont annak hinnének el számukra eleve gyanús dolgokat, érdemeket és követelményeket, akikről tudják, hogy legsajátabb ügyükben szólnak, messze-menően elfogultak és őt - lehetőség szerint - többre akarják készíteni-kényszeríteni, mint amennyit lelkük titkos rejtekében maguk is méltányosnak tartanának. Nem, ez is teljesen reménytelen és így felesleges.

Áramlik-e vajon a belső információ?

Ugy tetszik, hogy nagyonis áramlik. Főleg az áramlik, néha szinte nilusian a hálózati híradókban. Sokak szerint egyébként is ez a legfontosabb. Az azonos hálózatban, azonos területen dolgozók sajnos, ám szükségszerű módon el vannak vágva egymástól. Könnyebb megtudni, mi történt a KMK-ban, a fővárosban, mint hogy mi a helyzet a szomszéd város könyvtárában, a közvetlen kollégákkal, a testvérintézményekben. Ezért hát hatalmas jelentősége van annak, ha pontos, hiteles információk olvashatók a híradókban arról, milyen változások estek a megyei és a városi könyvtárakban, kik távoztak munkahelyükről, kinek milyen kitüntetést, jutalmat adtak, ki szült vagy vált, kiből lett a tudományok kandidátusa, kit minek neveztek ki, hogyan szervezték át itt vagy ott az olvasószolgálatot stb., stb. Belső információkról lévén szó, megengedhető a pletykázkodás is, hozzá lehet jutni olyan hírekhez is, amelyek mások bukásairól, bakijairól, "ráfázásairól" tudósítanak, ez pedig jóleső megkönnyebbülést szerezhet /mással is megtörténik/, kellemes önigazolást okozhat /velem ilyen nem eshet meg/, éberségre inthet /akkor erre, úgy látszik, vigyázni kell/ stb. Mindez cáfolhatatlanul igaz. Mindössze két gátja, hátulütője van a dolognak. Sajnos végzetes mindkettő.

Először is, a belső információk áramoltatásának legfőbb feltétele a gyorsaság. Talán nem kell részletesen szólni arról, hogy ez a feltétel soha, egyetlen hálózati híradó esetében sem áll fenn. Megyei igazgatók buknak meg, mennek nyugdíjba, cserélnek állást, és a híradó még az előd körlevelét közli. Gyese anyukák térnek vissza könyvtárukba, ahol talán frissen olvashatják, hogy egészséges leánygyermeknek adtak életet - anno. Már mindenki tudja, miért elhibázott, a szakmai követelményeknek meg nem felelő, milyen belső gondok forrása egy könyvtárépület, amikor a híradóban a megnyitó ünnepségről olvashatunk, lelkesülhetünk az ünnepi beszédeken, örvendezhetünk azon, hogy XY állami vagy pártvezető is megjelent, sőt szólott is az épület átadásának jelentőségéről. Marad tehát a sokkal gyorsabb informális, szóbeli információáramoltatás, a kiszállásra érkezők faggatása, a továbbképzések unalmát elűző kölcsönös "tájékoztatás".

Marad annál is inkább, mivel éppen a legérdekesebb belső információkat a hálózati híradók nem is igen merik közölni. És nemcsak az igazándi pletykákra gondolok /pedig azok jelentősége bármely kisközösségben, szakmai testületben stb. elég nehezen túlbecsülhető/. Olyan hírek sem igen jelennek

meg, vagy csak módjával, szelidítve, savától-borsától megfosztva, amelyek eminenter belső információk: vezetők kinevezésének-áthelyezésének okai, kitüntetések igazi indoklása, a fenntartókkal folytatott állóháborúk csatáinak állása, az igazi szakmai értékrendek és tendenciák alakulása, az, hogy egy-egy jelszóra /könyvtári, könyvtárügyi jelszóra természetesen/ miért, milyen hátsó szándékok miatt volt, vagy van szükség, mik az igazi belső bajok, stb, stb.

Igaz tehát, hogy belső információk áramoltatójaként a hálózati híradók pótolhatatlan és rendkívül fontos munkát végezhetnek, ám igaz az is, hogy valójában jobbra csak ál- vagy kései információkat képesek áramoltatni. Nem is saját hibájukból, hanem a dolgok ilyen állása, a feltételek és szokások ilyen alakulása, a hagyományok és megkötöttségek miatt. A következtetés ezúttal is egyértelmű: a hálózati híradókra e funkciójukban sincs, vagy csak alig van szükség.

Egyéb feladatok

Nem azért szorítottam az összes többi feladatot, funkciót, szerepet és lehetőséget egyetlen rovatba, mert nem lennének egyenrangúak a fent elemzettekkel. A különböző típusú és jellegű együttműködések kialakítása, előkészítése és serkentése; a hatékony munkamódszerek terjesztése, meggyökereztetése, a szakmai újdonságok közérthető és adaptált továbbítása; a társadalom könyvtárképeének alakítása, az olvasók beavatása az egyes könyvtárak életébe, annak tudatosítása, hogy soha nem egyetlen könyvtárba iratkozik be valaki, hanem mindig egy egész hálózatba, valamint, hogy miket tud nyújtani egy-egy könyvtár; a könyvtártörténeti dokumentumok gyűjtése és továbbítása, a sehol máshol meg nem jelenhető hírek megőrzése, a helyismereti eredmények közzlése stb. külön-külön legalábbis egyenrangú mondjuk - a szakmai irányítás kérdéskörével. Ám talán belátható, hogy az eddig követett módszerrel mindegyikről be lehetne bizonyítani, hogy igazi fóruma nem a hálózati híradó; hogy a hálózati híradó igyekszik ugyan követni, betölteni ezeket a követelményeket, de akadályozva van, eszközei elégtelenek, feltételei csapnivalóak, az éppen célzott réteghez nem jut el, a szándékai visszájukba fordulnak stb. Ha pedig ez így van, akkor hálózati híradókra nincs szükség.

Lehet talán, hogy szükség van ugyan rájuk, de nem az említett, részletesen vagy épp csak felsorolásszerűen említett feladatok ellátására? Nem valószínű. Egyrészt, mert épp azokról a szerepekről esett szó eddig, amelyek ellenőrizhető a szakirodalomból, kivált a Könyvtáros 1983-as, 1984-es évfolyamaiból - a legtekintélyesebb szakemberek szerint indokolják a hálózati híradók létét, amelyeket mint igényeket fogalmaztak meg, amelyekre egyébként a hasonló külföldi orgánumokkal kapcsolatban is utalni szoktak az ottani szakértők. Nem valószínű másrészt azért, mert a hálózati híradók, amelyekről idáig szó esett, sok-sok éves múltra tekinthetnek vissza. Van köztük, amelyik negyedszázados jubileumot is ült

immár. Ennyi idő alatt csak kiderült volna, hogy milyen más feladatokat látnak el a felsoroltakon túl. Ezt pedig, ha a jelen sorok szerzője talán nem is, mások bizonyosan észrevették és regisztrálták volna. Ilyesmiről azonban nem tudok. Ismereteink, tudásunk jelen szintjén tehát a hálózati h ir ad ó k r a n i n c s s z ü k s é g .

Kézenfekvőnek tűnik, a retorika szabályai is megkövetelik, hogy most egy hatalmas DE! következzen. Írásomat azonban nincs módom ilyen hatásosan, elegánsan zárni. Nem tehetem, hogy az ellenérvek, az indokok cáfolata után, a legmélyebb kétségbeesésből, az abszolút kétely álláspontjáról mindennél meggyőzőbben mutathassak rá a hálózati h ir ad ó k mégiscsak, sőt éppen ezért szükséges, nélkülözhetetlen voltára, arra, hogy ontológiai státusuk rendithetetlen, lám én magam sem tudtam megrendíteni. Nem tehetem, mert tényleg azt hiszem, hogy nem kellene a hálózati h ir ad ó k . Persze, mérhetetlenül örülök, hogy valószínűleg teljesen egyedül vagyok ezen álláspontommal. Már csak azért is, mert így hónapról hónapra olvashatom őket. Be kell vallanom, nagy érdeklődéssel, szenvedélyesen.

Vajda Kornél

A Könyvtáros 1988. februári számában megjelenő cikk lapunknak is megküldött szövege.

/A szerk./

A „régí” Könyvtáros és a könyvtári híradók

Mit jelentettek a könyvtári híradók nekem, a Könyvtáros 31 éven keresztül volt munkatársának? Kezdetől fogva azt, hogy óvni, ápolni érdemes hajtásai könyvtárügyünknek. S ezt az 1983-as vitából vett idézetet úgy értem, hogy az érdekelt, a sorstárs rokon szemével fogadtam kezdetől fogva a híradókat, annál is inkább, mert mint bajai városi könyvtáros 1951-ben magam is indítottam egy híradó-félét, mint ahogy az azonos munkát végzők mindenütt hasonló okokból összeállítottak egy-két oldalas gépelt, illetve stencilezett szövegeket, amiket utólag híradóknak is lehet minősíteni, ha nagyon akarjuk. Ezek akkor születtek, amikor valahol megszületett egy-egy hálózat. Amikor például én Baján, a külterületi és tanyai iskolákban szerveztem vagy hat-nyolc fiókkönyvtárt, egyszerre úgy éreztem, hogy kapcsolatot kell teremteni a központi könyvtár és a fiókkönyvtárak között, meg kell indítani valamiféle információcserét közöttük, serkenteni kell a munkájukat, s versenyre ösztönözni őket egymás teljesítményeinek megismertetésével.

Igy születtek meg a megyei könyvtári híradók is, először hasonló okokból és keretekben alkalmilag, később pedig, 1954-1955-ben, a nagy felszabadulási könyvtári verseny támogatására rendszeresebben. Attól kezdve különböző hangsúlyokat kapott a híradó kiadása: volt olyan időszak - kezdetben -, amikor a megyei könyvtári híradók játszották a primet. Később, a 60-as évek elején, midőn a könyvbarát-mozgalom kezdődött, és a tanácsai kezelésbe adás sok ezer apró, önálló könyvtárat csinált ország-szerte, úgy vélte a könyvtárirányítás és a Könyvtáros is, hogy a járási könyvtári híradók azok, amelyeknek a legközelebbi kapcsolatuk van a ténylegesen munkát végző falusi könyvtárosokkal, tehát akkor a járási könyvtárak vették át a híradók kiadásának feladatát. Volt olyan megyei könyvtári híradó, amely akkoriban meg is szűnt, illetve éveken keresztül szüneteltette megjelenését. A Pest Megyei Könyvtáros azonban végig kitartott, továbbá - ha jól emlékszem - a Komárom megyei is. Aztán a járási könyvtári híradók megszűntek akkor, amikor a közigazgatási rendszert is átszervezték. Azóta természetesen csak a megyei könyvtárak híradói élnek.

A Könyvtáros 1955-től kezdte figyelemmel kísérni a híradókat. Kezdetben pár sorban hirt adott arról, hogy melyik verseny híradó jelent meg. Ez volt az első megnyilatkozási formája a számbavételnek, de már ennyi is helyeslés volt, biztatás, ösztönzés a további megjelenésre. Később,

az idők folyamán a Könyvtáros érdeklődése szemlézésre is kiterjedt: részben a tartalomra is kezdett figyelni, részben pedig bizonyos információkat átvéve országos hirrre emelt. A szemlézéssel kiterjesztette a saját információs bázisát is, s sok esetben kilépve a hirrovatból, a szemlék keretében közölt a hiradókból átvett fontos értesüléseket, tájékoztató adatokat. Azt a sok apró információt, amit a Könyvtáros próbált évtizedeken keresztül közvetíteni a szakma nyilvánosságához, ezeken a hiradó-ismertetéseken, szemlézéseken keresztül is sugározta. Az ismertetésekben a személycseréktől kezdve az évi jelentések értékelésén keresztül egészen az olyan hiradásokig, amelyek bizonyos kiadványokkal foglalkoztak, új kiadványok megjelenéséről tájékoztattak, igen sok fajta információ látott napvilágot. A Könyvtáros érdeklődésének formái, a lap és a hiradók viszonyára jellemző tartalmi kérdések a következőkben összegezhetők:

Először is a hiradószerkesztők tanácskozásait mi ösztönöztük. Az 1972-es leányfalui tanácskozást is a Könyvtáros kezdeményezte. E megbeszélések között nem volt 11 éves hézag /ahogy Escher Ilonka említette/, hanem közben két tanácskozás is lezajlott, 1973-ban és 1975-ben Esztergomban, ezeket emlékezetem szerint a Komárom megyei könyvtári hetek keretében bonyolítottuk le. Az elsőre azért emlékszem, mert a Veszprém megyei könyvtári hiradót akkor olvasztották be a Horizontba, sa vitában én egyebek között azzal érveltem, hogy azért volt olyan könnyű "integrálni" e hiradót, mert eléggé rendszertelenül jelent meg, és nem tette magát pótolhatatlanná a megye könyvtárügyében, nem fordítottak rá annyi figyelmet kiadói, mint amennyit megérdemelt volna.

Ez volt tehát a tanácskozások ösztönzése. A másik eljárásunk a szemlézés volt, soha nem szünő törekvésünk pedig a hiradók létének, a műfaj fontosságának állandó hangoztatása, a megszűntek és a megjelenésüket szüneteltető újraindításának ösztönzése. Nem győztük hangsúlyozni a hiradók olyan fontos szerepeit, lehetőségeit, mint amiket szócső, fórum, kollektív szervező, propagandista, tanácsirányítási eszköz, információ oda-vissza csatolási tényező, publikációs előiskola voltuk jelenthet.

Az is büszkeségünk, hogy sikerült bábáskodni néhány könyvtári hiradó feltámasztásában, s akik emlékeznek a tatabányai vitára, az általam igen szeretett Tóth Dezsővel arról, hogy miért nem helyettesíti a Horizont, az integrált veszprémi folyóirat, a megyei könyvtári hiradót, nem csodálkozik az önálló Veszprém megyei könyvtári hiradó újjászületése fölötti örömöm hallatán. Ha semmi mást nem értem volna el a szakmában, csak azt, hogy a veszprémi megyei könyvtári hiradó újra indult - részben az én szövegelesem hatására-, akkor már nyugodtan elmondhatom: nem éltem hiába /nevetés/, mert ilyen kis sikereknél /most mindenki nevet/ nem sokkal több jut a dolgozó magyar könyvtárosnak. Remélem, még egypárat sikerül föltámasztani!

Arról, hogy a hiradók mit jelentettek a Könyvtáros szempontjából, külön meg kell emlékezni. Mi nem csak mint az idősebb testvér álltunk szemben ezekkel a hiradókkal, hanem tulajdonképpen nekünk szerkesztőtársunk is volt ez a hiradóegyüttes, s hasznélvezői lehettünk tartalmi gazdagságuknak. Információtöbbletthez nemcsak a hirrovatunk jutott általuk, hanem az egész Könyvtáros is. Mint hivatásos olvasójuk a 31 év alatt mindent elolvastam,

ami a híradókban megjelent ebben az országban, s ez szerkesztői munkámat is rettenetesen megkönnyítette. Olyan formában, hogy információkat vettünk át tőlük, olyan formában is, hogy cikkeket vettünk át és közöltünk, továbbá olyan módon is, hogy cikkirókat fedeztünk fel és indítottunk el a nagy magyar könyvtárügyben - néha egészen eredményesen -, ezeken kívül pedig ötleteket is bőségesen meritettünk a híradókból. Azt hiszem, hogy ez a fajta kapcsolat nemcsak a Könyvtárosnak volt hasznos, hanem a híradóknak is, és viszonyunk kezdettől fogva - hogy úgy mondjam - felhőtlen és harmónikus volt: hosszú házasság, amely nem válással fejeződött be, hanem kihalással, az aktív szerkesztői életből való kihalással - részemről.

A Könyvtáros 1973 és 1976 között szüneteltette a híradók szemlélését. A szerkesztőbizottság egyik tagja ugyanis feltette a kérdést, mire jók ezek az ismertetések a híradókról, aki akarja, olvassa el az eredetit. Az akkori szerkesztő döntésére tehát abbahagytuk a szemlélést. Érdekes volt megfigyelni, hogy a három év alatt - időlegesen vagy véglegesen - több híradó megszűnt, és általában is elég nagy visszaesés következett be. Pedig annyi erkölcsi támogatást megérdemeltek volna a híradók, hogy minden számról azért valami jelenjen meg, hogy nyugtázzuk fáradságos munkájukat, ismerjük el, ha jól csináltak. Ezek a híradók végül is - a sok munka eredményeként - adtak valami többletet, s tettek valami jót abban az ügyben, amelynek elkötelezték magukat.

1977-ben újrakezdtük a szemlélést, mégpedig a korábbiaknál lényegesen nagyobb terjedelemben, s egyetlen egy szám sem esett ki figyelmünkéből. Ha véletlenül kimaradás történt, utólag próbáltuk pótolni a mulasztást.

Ez volt körülbelül az az örökség, amit a régi szerkesztő átadott a mai Könyvtárosnak. Én úgy éreztem magam, mint egy testvér a híradószerkesztők népes családjában, és ha azt mondhatom, hogy nincsenek rossz emlékeim erről a családról, abban nagy része van annak is, hogy a szerkesztőtársakkal eléggé gyümölcsöző, kellemes együttműködést és jó, testvéri kapcsolatot sikerült kialakítani az elmúlt 30 évben.

A megyei könyvtári híradók mint a helyismereti munka műhelyei

Szögezzük le: a helyismereti munka műhelyei csak valóban létező, megjelenő híradók lehetnek. És vajon hány megyei híradónk van? Ime egy kis számvetés: 1983-ban, a legutolsó, a tatabányai tanácskozásunk idején 13 híradó jelent meg, mégpedig a következő megyékben: Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád, Fejér, Győr-Sopron, Komárom, Pest, Somogy, Szabolcs-Szatmár, Szolnok, Tolna, Vas. Pápirom nem szűnt meg, a valóságban azonban nem volt híradó Heves megyében és Nógrádban.

Integrált hirodója volt Veszprém megyének - a Horizont -, Zalának pedig a Hálózatok, a művelődési otthonok és a könyvtárak közös orgánuma. Nem létezett hirodó Bács-Kiskun megyében és Hajdú-Biharban, ez utóbbi akkor szűnt meg. Így jön ki a 19-es szám, tehát 6 megyében a hirodó hiányában ennek helyismereti műhely szerepéről sem beszélhettünk.

Mi a helyzet napjainkban? Azóta a 13-ból elhallgatott a borsodi hirodó. A megmaradt 12 aránylag rendszeresen megjelenik, és nagy örömrre újból olvashatjuk a Hajdú-Bihar megyei Tékát, előttünk van friss száma. Módszertani füzetsorozatként látott napvilágot a Heves megyei hirodó, amit én - akármilyen is a neve - szabályos hirodónak tartok, mert kritériumai megfelelnek a hirodó ismérveinek. Ugyanez a megítélés a veszprémi Horizontból kivált megyei könyvtári hirodónak is. A helyzet tehát javult, mert jelenleg 15 hirodóval számolhatunk, és reménykedünk abban, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Nógrád hirodója szintén fel fog támadni! A Hálózatok című folyóiratban meghúzózó Zala megyei könyvtári hirodó önállósodásában erősen bizunk, és pillanatnyilag csupán Bács-Kiskun esete tűnik számunkra teljesen reménytelennek. /Kár hogy e megyét össze-
jövételünkön sem képviseli senki./

A másik kérdés, hogy a hirodók akarnak-e vagy akartak-e egyáltalán műhelyek lenni? A szakkritika megállapította 1983-ban - a legutolsó ilyen összejövétel alkalmából -, hogy a szerkesztési elvekben a hirodók módszertani vagy nem módszertani jellegével összefüggő megítélések ütköznek össze. Abban is összezsaptak a nézetek, hogy vállaljanak-e a helyi könyvtári és művelődéstörténeti kutatásokból születő cikkeket a hirodók. A döntést a helyismereti tárgyú irások javára maga az élet hozta meg, kényszerítette ki: az elmúlt 10 évben a helyismereti tevékenység műhelykérdései, gondjai és eredményei valóban meg is jelentek a hirodókban. Akkoriban elsősorban a Vas Megyei Könyvtárak Értesítőjét, a Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtári Hiradót, a Borsodi Könyvtárost, a békéscsabai Könyvtári Jegyzéseket és a Fejér Megyei Könyvtárost jelölte meg ilyen orgánumként az egykori szemlész, de például a Könyvtáros 1983-as vitájában megnyilatkozó Tolna megyei könyvtárosok - Elekesné és Loridon Ilona - is lándzsát törtek a helytörténeti irások mellett és leszögezték, hogy a saját folyóiratukban megjelent dokumentum értékű cikkek és hírek "a jövőben a művelődéspolitikai, könyvtártörténeti kutatásoknak is forrásai lehetnek". Valóban a Tolnai Könyvtáros Helyismeret-helytörténet című rovatában a sajtótörténettől kezdve az 1950-1970-es időszak könyvtártörténeti sajtószemelvényeinek és könyvtári krónikájának közléséig és helytörténeti érdekességek, irodalmi séták szövegének közreadásáig igen sokat tett a meghirdetett program valóra-váltásáért. A Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtári Hiradó pedig még 1976-ban nyitott ugyancsak Helyismeret-helytörténet címmel új rovatot.

Általában: Megállapítható, hogy programszerűen, tudatosan vagy anélkül, rovatokban vagy azokon kívül minden hirodó vállal helyismereti,

helytörténeti írásokat, mégpedig módszertaniakat éppen úgy, mint történetieket. A példák kedvéért talán érdekes lehet a tallózás a hiradók tartalmában, mert ilyen szempontból maguk az érintettek is ritkán tekintik át a teljes mezőnyt. Ime:

A Baranyai Könyvtáros 1985-ben a Dunántúli Napló 1949-51-es és a megyei könyvtári hiradó 1958 utáni számaiból könyvtártörténeti érdekességű szemelvényeket közölt. A hiradónak van Hagyomány című rovata; a Téka rovat pedig helyi kiadványokat mutat be.

A békési Könyvtári Jegyzések hagyományt ápoló rovata irodalomtörténeti, művelődéstörténeti és könyvtártörténeti írásokat egyaránt közread, de az egész 1983. évi 2. számának a gerincét is ilyen cikkek alkották. A megye gazdag olvasóköri hagyományai szintén tükröződnek a hiradóban, amely azonban módszertani és a mai helyismereti gyűjteményeket bemutató publikációkról sem feledkezik meg.

A remélhetőleg csak Csipkerózsika-álmot alvó Borsod-Abaúj-Zemplén megyei hiradó 1984. évi 1-2. számának emlékezetes teljesítménye volt a Szőnyi László-emlékülés teljes anyagának közlése.

A Csongrád-Megyei-Könyvtáros-ról - mintegy jó értelemben vett állatorvosi anatómiai ábráról - az összes helyismereti lehetőség leolvasható, e rendszeresen megjelenő folyóiratban a jól szerkesztett megyei hiradó teljes eszközkészlete tanulmányozható, ha egymás mellé tesszük az eddig megjelent számokat. Ha csak a Krónika rovata maradna meg, ebből is meg lehetne írni a megye könyvtári történetének - legalább a vázlatát. /Itt zárójelben hadd jegyezzek meg valamit: Nagyon érdekes, jó rovata e hiradónak a visszaemlékezések közlése, régi könyvtárosok megszólaltatása és emlékeik közreadása. Ilyen volt például a Kirschner Márton-féle interjú. Ezzel kapcsolatban olyan probléma jelentkezik, ami túlmutat a Csongrád-Megyei Könyvtáros keretein és problematikáján. Az tudniillik, hogy mit kellene vagy mit lehetne tenni azért, hogy ezek az emlékezések úgy jelenjenek meg végül is, vagy ha megjelentek, akkor úgy legyenek hitelesíthetők, hogy a valóság pontos képét adják, már amennyire egy emlékezés fontos lehet. Megmondom, mire gondolok. Ez az emlékezés tele van ténybeli tévedésekkel, hasonlóan a "nagy" szaksajtóban megjelenő emlékezésekhez. A baj nem az emlékezésekkel van, hanem azzal, hogy ezek megjelenvén könyvtártörténeti forrássá nemesednek. Tehát foglalkoznunk kellene azzal, mit tudnánk tenni, hogy ezek helyesbitésekkel, kiegészítésekkel, vagy - ha mód van rá - előzetes ellenőrzéssel úgy jelenjenek meg, hogy legalább az adatai, a nevek, a dátumok, lehetőleg pontosak legyenek, mert iszonyatos tömegű hamis információ kerül bele majd a köztudatba, s ezek aztán legendaként öröklődnek, a nagy összefoglalásokban megjelenvén pedig könyvtártörténeti tényekként hitelesítettnek. /

A Fejér Megyei Könyvtáros nemcsak a legrégebbi, hanem a legjobb hiradók sorába is tartozik. Noha elég sok szerkesztő változást kellett átélnie az elmúlt negyedszázadban, ez nem látszik meg a folyóiraton, ami a legnagyobb dicséret egy több évtized óta megjelenő lap esetében. Erőssége a könyvtártörténet, de ugyanezt lehet elmondani általában könyv-, sajtó- és irodalomtörténeti anyagáról is, amelynek keretét a Kövek, színek,

emberek című rovat adja meg.

A Győr-Sopron megyeiek hiradója, a Kisalföldi Könyvtáros a tematikus számok összeállítása közben sem feledkezett meg a színvonalas könyvtártörténetek közléséről. Bizunk benne, hogy a tematikus számok összeállítói egyszer majd megszerkesztenek egy helyismereti-helytörténeti-, könyvtártörténeti számot is, hiszen már az 1985. évi 1-2. szám is három könyvtártörténeti feldolgozást tudott felvonultatni, nevezetesen a Soproni Városi Könyvtárról, a mosonmagyaróvári Huszár Gál Városi Könyvtárról és a csornai könyvtárügy történetéről.

A Komárom Megyei Könyvtáros hagyományápoló rovata az Örökségünk. E hiradó szintén helyismereti műhelynek tekinthető. Számunkra igen emlékezetes a megye honismereti kiadványainak áttekintése és a megyei helyi kiadványok számbavétele Tapolcainé tollából; az esztergomi egyházi iskolák könyvtártörténete; Koger Tamás megyei könyvtártörténete, továbbá az, hogy a szerkesztőség az SZMT-hálózat 25 éves jubileumáról sem feledkezett meg. Ugyancsak közzétette - követendő kezdeményként - hét nyugalomba vonuló könyvtáros hangban megörökített emlékezését, és azt a bizonyos emlékezetes Sallai István-előadást, amit utólag fedeztek fel egy régi hangszalagon.

A Pest Megyei Könyvtáros a szerkesztőváltás után kezdi megtalálni a saját hangját. Témánk szempontjából igen fontos egy falusi könyvtár, Szob helyismereti gyűjteményét bemutató írása, amelyet maga a nagyközség könyvtárosa, Mándli Gyula irt. Az 1986. évi 1-2. összevont számában a dömsödi könyvtárról szóló ismertetés az emlékezések és a könyvtár látogatási naplója alapján megrajzolt könyvtártörténetével a történetiség jelenlétét bizonyítja a hiradóval.

A Somogyi Könyvtárak című kaposvári hiradó történeti cikkeket, helyismereti olvasmányajánlásokat egyaránt közöl az olyan, helyismereti módszertani írásokon kívül, mint például a B-típusú könyvtárakról szóló, valamint a tengelici továbbképzésről irt beszámoló. A könyvtártörténeti publikációk közlési helye a Visszapillantó című rovat.

A Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtári Hiradó Helyismeret, helytörténet című önálló rovatáról, amelynek elnevezése 1984 táján Helyismeretre egyszerűsödött, már szóltunk. A rendszeresen megjelenő folyóirat egyforma figyelemmel gondolja a helyismeret módszertanát, a helytörténeti témákat és a könyvtártörténeteket. Külön felhívjuk a figyelmet a Nyiregyházi Tanárképző Főiskolán 1978 és 1983 között készült 210 könyvtári szakdolgozat jegyzékére, amely - 4 megye kivételével - 15 megyénket illetően vesz számba helyismereti vonatkozású dolgozatokat.

A Szolnok megyei Együtt a szerkesztőváltást nem sinylette meg, hiradóink élvonalában maradt. Közlési fórumai a Műhely és a Múltunkból című rovatok. Mindegyiket megfelelően "táplálják" módszertani és történeti írásokkal. Az 1984/3-as számnak például több mint a felét alkotják a helyismereti publikációk.

A Tolnai Könyvtárosról már szóltam. Most csak annyit, hogy e hiradó jó úton jár törekvéseivel, s ezt az 1986. évi 2. szám könyvtártörténeti párosa is bizonyítja: Elekesné összefoglalására a szekszárdi

körzeti, majd a megyei könyvtár történetéről, illetve Pacsai Lászlónak Adalékok a szakszervezeti könyvtárak negyedszázadából című irására gondolok.

A Vas Megyei Könyvtárak Értesítőjének 1983 óta megjelent valamennyi számából idézhetnék jó példákat a helyismereti módszertani és a könyvtártörténeti témák arányos és folyamatos gondozására. Egyetlen számból - az 1985. évi 3. számból - három cikket is kiemelhetünk az arányosság bizonyítására: Két könyvtáros, Pethő Gyula és Zsámpárné Szalay Mária a Vas megyei kéziratok lelőhely-katalógusáról, illetve a megyei fényképgyűjtemény feltárásáról ír, Tilcsik György levéltáros pedig a reformkori Szombathely második olvasótársaságának alapszabályait ismerteti.

E szemle után - amely talán azért sem volt haszontalan, mert ötleteket adhatott a szerkesztőknek a hirdókban közölhető helyismereti-helytörténeti témákra - vessünk fel egy vitatémát. A megyéről szóló publikációk jegyzékét közli mellékletben a szolnoki hiradó és a veszprémi Horizont. Másutt a helyismereti írások számbavételére külön periodika jelenik meg, például a Somogy a sajtó tükrében, a Nógrádi tükör, a Szabolcs-Szatmár helyismereti irodalma, és a Vas megye irodalma - ez utóbbit a Vasi Szemle közli. Nyilván kényszerhelyzetből fakad, ha a hiradóba nemcsak a könyvtári vonatkozású írások jegyzéke kerül, hanem a megyére vonatkozó irodalom is. Véleményem szerint az a jobbik megoldás, ha a kurrens megyei helyismereti bibliográfiát önállóan tudják megjelentetni, mert a hiradó döcögő megjelenése ezt a más célú bibliográfiát is lefékezi, másrészt a hiradó olvasóinak a köre sem azonos azokéval, akiket a tágabb értelemben vett helyismereti vonatkozású kiadványok, cikkek, sajtóközlemények jegyzéke érdekel. Ezeken a helyeken a kettő összehozása a hiradóban nyilván azért történt, mert nem volt más közlési fórum, s ez még mindig jobb, mintha egyáltalán nem jelent volna meg semmi a megyéről.

A most elmondottakból újabb kérdés fakad: Mi a helyzet a minket különösen közelről érintő könyvtártörténetek ügyében? - különös tekintettel arra, hogy a helyismereti munkának számunkra különösen fontos területe az intézményeink saját története. Amint az 1983-as vitaindítóban a hiradóról Tóvári Judit a Könyvtárosban megállapította: "Sem alcimükben, sem programadó cikkükben nem vállalják... történeti írások közlését. Mégis... hallgatólagosan ugyan, de egyre nagyobb számban tesznek közzé könyvtártörténeti... cikkeket is." Mégpedig külön rovatokban vagy azokon kívül. Akárhogy foglalkozik is egy könyvtári hiradó a könyvtártörténettel, egyik alapfeladata olyan jegyzékek közzététele, amelyek a könyvtárakról szóló írásokat folyamatosan regisztrálják. Ezeknek viszont kitűnő közlési helye lehet maga a hiradó. Az általában Írások könyvtárainkról címen megjelenő jegyzékekre legutóbb a Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtári Hiradó 87. évi 1. számában láthattunk példát. Érdekes, hogy az egész 1986. évi anyag belefért 100 tételbe és nem egészen 8 oldalba, tehát még azt sem lehet mondani, hogy a hiradó terjedelmét megterhelte volna. A szolnoki Együtt szintén közli - féléves összesítésben - a megye könyvtárainról szóló

közlemények repertóriumát. Például az általam ilyen szempontból utoljára vizsgált 1984/3-as számban a szabolcsinál lényegesen terjedelmesebb, 156 tételes - ráadásul nem éves, hanem féléves - jegyzék jelent meg, de láthatólag ezt is elbirja a hiroadó a sok más irás mellett. Nem szabad megfeledkezni a Csongrád Megyei Könyvtárosnak az Irások könyvtárainkról rovatáról sem, amely talán a legrégebbi idők óta veszi számba a megye könyvtárainról megjelent publikációkat. Nyilvánvaló szükséglettről lévén szó nem érdemes vitatkozni arról, hogy a hiroadóba való-e vagy sem a kurrens irások jegyzékének közlése, hiszen a mai információ holnap már könyvtártörténeti tényé, adattá válik.

A könyvtártörténeti közlemények néhány lehetséges - részben megvalósult típusára - szeretném külön is felhívni a figyelmet:

Igen fontos például bizonyos könyvtártörténeti források közlése. Mégpedig a hiroadóba való formában: tudniillik egy kicsit "megzenésítve", az egykori könyvtári ügyviteli dokumentumok, ügyiratok, akták, szemelvényes és értelmezett közzététele formájában, amelyre először a Vas Megyei Könyvtárak Értesítője adott példát, amikor a könyvtár alapításának 100. évfordulóját ünnepelte. Ezen a nyomon azóta több könyvtár is sikeresen elindult.

Célszerű volna jegyzékekben közzétenni a megye könyvtárainról szóló szakdolgozatok, disszertációk adatait is tájékozódás végett. Az OSZK KMK könyvtártudományi szakkönyvtárában eléggé teljes az egyes könyvtárakról szóló dolgozatok gyűjteménye illetve jegyzéke. Ebből az, ami egy-egy megyére vonatkozik, nagyon célszerűen közzétehető volna, kiegészítve azzal, amit esetleg csupán helyben ismernek és birtokolnak, mert nem minden került be az országos tárákba. Mivel igen kis jegyzékekről van szó - hiszen egy-egy megye könyvtárainak történetéről eléggé csekély számú dolgozat készült -, a közlésnek alig lehet akadályja.

Folytatólagosan közölhetnék a hiroadók a kevésbé feltárt 1949 és 1956 közötti időszak megyei sajtójának könyvtártörténeti repertóriumát. Ennek pótolhatatlan voltát a könyvtári irattárak sok hiánya és rendezetlensége is bizonyítja: gyakori eset, hogy a könyvtárak alapítási dátumai, események és személyek adatai csak az egykori sajtóközleményekből állapíthatók meg, annál is inkább, mert például abban az időben egy-egy járási könyvtár felavatása megyei esemény volt, és nyoma maradt a sajtóban.

Mivel elment, illetve elmenőben van az 1945 utáni első, sőt már a második könyvtáros generáció is, rendszeresen kellene közölni a hiroadókban a régi könyvtárosok emlékezéseit a könyvtárak és a hiroadók történetének egy-egy időszakára. Példaként itt az Együtt 1985-ös első számában megjelent három visszaemlékezést ajánlhatnám: a Szolnoki Megyei Könyvtár alapításának 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésen hangzott el Kaposvári Gyula ny. múzeumigazgató, Kisfaludi Sándor, a Szolnoki Megyei Könyvtár 1954 és 1961 közötti igazgatója, valamint Szurmay Ernő, az 1970 utáni könyvtárigazgató emlékezése. Ezekben az volt a jó, hogy mind a hárman utána néztek az adatoknak, és mert nem röpiinterjú volt az emlékezés formája, hanem előadás, adataik is hitelesek. A könyvtárak hosszabb időszakokat, egész életet átfogó interjúkat készítsenek a régi

munkatársakkal, és tegyék közzé ezeket. Természetesen az ilyen esetekre is vonatkozik, amit az előbb a Kirschner-interjúval kapcsolatban mondtam, az tudniillik, hogy itt olyan forráskritikai problémák jelentkeznek, amiknek a megoldása elég nehéz, de mellőzhetetlen feladat. A video belépésével az emlékezések felvételének lehetőségei megnöttek és színesedtek - már ahol egyáltalán van ilyen lehetőség -, itt ugyanis a felvételen a képi, a hang- és az írásbeli rögzítés találkozik. Az utóbbin azt értem, hogy a felvett hanganyagot le szokták írni és az emlékezés szövegét publikálni.

Összefoglaló könyvtártörténeti publikációkat szintén rendszeresen közöljenek a híradók. A disszertációk is megérdemelnék annyit, hogy cikké alakítva, tehát tömörítve a legjobbakat közöljék. A megyei könyvtártörténeti kronológiákat, annak a mintájára, amiket én jelentetek meg évről-évre a Könyvtárosban, a híradókban az évi eseménynaptárakkal lehet megalapozni. Tehát jó volna, ha a könyvtárak az évi jelentések, beszámolók mellékleteként ilyen eseménynaptárt állítanának össze, és azt a híradók is átvinnék az elmúlt évi beszámolók kiegészítéseként.

Fontos kérdés: Kik publikálnak? Véleményem szerint a tudományos előiskola szerepét jobban betöltenék a híradók, ha a fiatalabb korosztályok képviselőit jobban bevonnák a szerkesztésbe /szerkesztőbizottságba/ és az írásba, publikálásba egyaránt. Igaz, hogy bizonyos témák feldolgozásához, megírásához szakmai tapasztalat és beosztás, bizonyos "sarzsi" is kell, mert magasabbról szélesebb területre és messzebbre lát az illető, illetve közelebb kerül a friss, a "forró" információkhoz. Ennek hiánya akadályozhatja azt, hogy a fiatalok nagyon gyorsan publikációs lehetőségekhez jussanak, de meggyőződésem szerint ahogyan a megbízást és a feladatokat kapják, hozzá is nőnek a követelményekhez.

A módszertani írások többnyire a középgeneráció tagjaitól származnak. Elsősorban a helyismereti módszertani írásokra gondolok. A fiatalabbakat a tanulmányokhoz kapcsolódó szakdolgozatírás készítheti történeti studiumok folytatására, és a híradószerkesztők egyik szép feladata lehet, hogy megbízásokkal segítsék áthidalni azt a publikációs szakadékot, amely úgy támad, hogy az illető tanulmányai befejezésekor, vagy a tanulmányai közben csinál egy jó szakdolgozatot, kezd belejönni az írásba utána azonban megbízások hiányában sokáig kívülreked a pályán.

A megyei híradók, a könyvtárvezetők, a könyvtárosegyesületi szervezetek és a képzőintézmények ösztönözzék a pályázatok kiírását a jubileumok időszakában és a hétköznapi körülményei között is. Az egyetem könyvtáros tanszékének vezetője például a közelmúltban kifejezte azt a feltett szándékát, hogy visszaállítja a Kovács Máté által bevezetett gyakorlatot, amely szerint a hallgatók szakdolgozataikat elsősorban a saját könyvtáruk történetéről vagy annak valamely részterületéről írják. A pályázatokkal kapcsolatban kudarcokra is számítani kell. Ezek azonban ne szegjék a meghirdetők kedvét: az ismételt kiírások előbb-utóbb megtermik a maguk gyümölcseit, különösen ha elegendő időt hagynak a témák alapos kidolgozására.

Végére érvén mondanivalómnak, ime néhány javaslat a hiradószerkesztők útipoggyászába:

1. A szerkesztők vegyék figyelembe, hogy eltérő feladatok jelentkeznek "a normális" hiradóknál és azoknál, amelyeknek könyvtári kiadásban megjelenő helyismereti-honismereti folyóirat képezi a hátterét. /Ilyen a Somogyi Honismereti Hiradó a Somogy Megyei Könyvtári Hiradónak; a Szegei Könyvtári Műhely a Csongrád Megyei Könyvtárosnak./ Ezekben az esetekben ugyanis szélesebb a tervezési skála, és nagyobb munkamegosztás alakítható ki a folyóiratok között. Ugyancsak jó együttműködés kívánatos a hiradók és a megyei, városi helyismereti, helytörténeti, illetve művelődési folyóiratok között. Néhányat felsorolok ezek közül; Békési Élet, Borsodi Szemle, Szabolcs-Szatmári Szemle, Vasi Szemle, Soproni Szemle, Baranyai Művelődés, továbbá az olyan, kifejezetten honismereti orgánumokat is számításba kell venni, mint például a kicsik közül a Balassagyarmati Honismereti Hiradó. /Utóbbi példám azért rossz, mert Nógrádban jelenleg nincs könyvtári hiradó. De bizzunk benne, hogy a megyei könyvtár megépültével Salgótarján újból megindítja hiradóját./
2. A hiradók a helyismereti együttműködést terjesszék ki a testvérágazatok - honismereti mozgalom, helytörténeti szakkörök - tagjaira és az amatőr helytörténészekre is, mégpedig a témában és a szerkesztésben egyaránt. Vonják be őket a szerkesztésbe, szerzőként pedig a cikkírók táborába. Mutassák be ezeknek az amatőröknek a gyűjteményét a hiradóban, mert előfordul, hogy egy-egy városban az amatőrök gyűjteményei jobbak, mint a városi könyvtaré. További javaslat - Arató Antal előadásának hatására: Ebben a keretben a helyi tudományosságról is hirt kellene adni. Tehát arról, hogy mivel foglalkoznak a nem könyvtári, de tudományos műhelyekben, a főiskolai, egyetemi tanszékeken, az akadémiai intézetekben, valamint a közgyűjteményekben - levéltárakban, múzeumokban. Hiszen mindez érinti a megyei könyvtárakat, városi könyvtárakat is olyan vonatkozásban, hogy a kutatásokhoz megfelelő irodalmi háttér, könyvtári dokumentumbázis is szükséges.
3. A történetiség szelleme hassa át a szerkesztést, s érvényesüljön a szerkesztő és a szerző gondolatvilágában. A történetiség jelenlétét nem úgy kell elképzelni, hogy minden számban legyen történeti cikk, hanem a történeti szemléleti mód révén az egyes témák "tálalásában" érvényesüljön a történetiség. Ha tematikus számot állít össze a hiradó, például a falusi, a szakszervezeti, az iskolai könyvtárügyről, és mondjuk, a gyermekkönyvtárakról vagy a könyvtárépítés kérdésköréről, a megközelítés legyen történeti, illetve az aktuális problémákról szóló cikkeket egészítse ki történeti áttekintés is. Például a legfrissebben megjelent Szabolcs-Szatmári hiradó iskolai könyvtári tematikus számában bizonyára szívesen olvasott volna az érdeklődő történeti írást is az általános iskolai, középiskolai könyvtárak múltjáról.
4. Újból hangsúlyozni kell a pályázatok és az egyéb ösztönzések szerepét, de az ezeket követő közlések jelentőségét is. Az intézmények a jubileumokat

ünnepeljék különféle könyvtártörténetek megíratásával.

5. A hiradókbán a szinességet és a szakszerűséget egyesíthetik a táj szellemét idéző olyan szép és helyismereti szempontból fontos írások, mint az egykori Tájak, emlékek, könyvtárak című sorozat a Könyvtárosban. Ha ez megszűnt is, a hiradók vegyék fel az elejtett fonalat és teremtsék meg saját "érzelmes földrajzukat". Egyszerűen arról van szó, hogy ilyen keretben szép és érdekes írások közölhetők egybe kapcsolva a tájban való könyvtári jelenlét érzékeltetésével, vagy a jelen-nemlét szóvátetésével. Ráadásul ez az a terület, ahová be lehet vonni olyan külső szerzőket, akik írni is tudnak és élvezetesen tálalnak is okos ismereteket.
6. A KMK helyismereti tájékozódó munkájának megkönnyítése végett a megyei gyűjteményektől azt kérte, hogy a helyismereti munkájukról készítsenek önjellemzéseket, és ezeket küldjék meg az intézetnek. A KMK nemcsak a saját hasznára kérte az önjellemzéseket, hanem azzal a hátsó gondolattal, hogy az "visszatáplálható" legyen a megyébe is. Tehát ezeket az írásokat akár egy tematikus szám formájában, akár pedig "elpotyogtatva" az egymást követő hiradókbán jó volna közzétenni.
7. A szerkesztők ne feledkezzenek meg a hirovatok fontosságáról és dokumentumértékének fokozásáról - a csongrádiak példájára. Minden adat, amit a hiradók közölnek, egyszer könyvtártörténeti forrássá válik. Általában: a hiradó mint egész könyvtártörténeti alapkútfővé válik, ezért tükrözzön minden életmegnyilvánulást és nézetet, ami adott időben az intézményt, könyvtárosait és a kort jellemzi.
8. A helyi kiadványok kritikai fórumának szerepét kell vállalniuk a hiradók Téka és hasonló című rovatainak - függetlenül attól, hogy ki ezeknek a kiadványoknak a megjelentetője -, ha tartalmilag kétségtelen a publikáció helytörténeti, helyismereti illetékessége. Ugyanebbe a gondolatkörbe tartozik az is, hogy a hiradók rendszeresen mutassák be helyismereti gyűjteményük legjelesebb darabjait, amint ezt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hiradója teszi.
9. Végül, mivel újabban országos igény jelentkezik a könyvtári Ki kicsodák és a könyvtáros életrajzi lexikonok elkészítésére, válják e munkálatok serkentőjévé és legfőbb műhelyévé a hiradó.

Gerő Gyula

A könyvtári híradók tipográfiája

Mielőtt a téma részletes kifejtésébe fognék, felvázolom, mi a tervező-szerkesztő /laptervező, tipográfus/ dolga, ha optimális körülmények között végezheti munkáját, vagyis ha "lapszerű" lapot van módja csinálni.

Dolgozni csak pontosan, szépen érdemes. A sokat citált - most szándékosan megcsonkított - költői intelem talán egyik szakmára sem érvényes annyira, mint épp a laptervezőé. Pontosság és szépség - alapvető követelmény e munkában. Nélkülük nemcsak nem érdemes, de nem is lehet eredményesen tevékenykedni.

A tipográfusnak pontosan ismernie kell anyagát: az olvasói közeget /réteget/, amelyhez szólni kíván; az információk /cikkek/ tartalmi értékrendjét; a lap előállításához szükséges technikai feltételeket. Mindezek birtokában foghat hozzá a tulajdonképpeni tervezéshez, a lap arculatának esztétikus kialakításához, a tartalom és forma egységének megteremtéséhez.

Természetesen nem mindentudó, magányos harcosként teszi ezt. A lapkészítés csapatmunka. A szövegszerkesztők, tervezőszerkesztők, képszerkesztők /utóbbi kettő igen gyakran egy személy/, illusztrátorok, fotósok és kivitelezők /nyomdák/ szakszerű, összehangolt együttműködésére van szükség.

A laptervező feladatai két, jól elkülöníthető tevékenységsorból állnak: a kiadvány megtervezéséből és az egyes számok mindenkor elkészítéséből. Az első a nagyobb és izgalmasabb feladat. Ha már döntöttek a kiadvány céljáról, kialakult a profiljának megfelelő formátum, terjedelem, papírmínőség, a sokszorosítás mikéntje, jöhet a kenyérbetű /szövegszedés/, a cimbetűk, alcimek, felcimek, képaláírások fajtájának és fokozatának /nagyságának/ kiválasztása. A rovatcimek, a rovatoknak megfelelő hasábszélességek /melyek változók lehetnek/, a beosztások megtervezése, az alcimek és a szöveg, illetve a cimmező és a szöveg viszonyának meghatározása, a tartalomjegyzék, az impresszum állandó helyének és formájának eldöntése, valamint a címlap, a borítók megtervezése vagy megterveztetése.

Az egyes számok munkálatainak sorába tartozik: az adott kéziratok, táblázatok és illusztrációk elrendezése a megfelelő oldalakon, diszítőelemek, léniák, keretek stb. alkalmazása. Ezt azonban megelőzi az elég unalmas, de megglehetősen nagy pontosságot igénylő terjedelemszámítás /vagyis a gépelt szöveg átszámítása a szedett betűmennyiségre/, a fényképek, rajzok

kiválasztása tartalmi és technikai minőségük, valamint a sokszorosításnak való megfelelésük szempontjából. Utóbbi igen fontos, hisz lehet a világ legszebb fotója, grafikája a kezünkben, ha a nyomdai eljárás "nem türheti". A legjobban komponált oldalt is elrontja a rosszul látható, "pacás" vagy éppen szürke, halvány illusztráció. Ugyancsak lényeges betartani a lap tervezésekor meghatározott "játékszabályokat". Vagyis: ha akkor tele oldalakban gondolkodtunk, nem lehet az oldal felét üresen hagyni, mert csak addig tart a szöveg. Ilyenkor van helye az úgynevezett tervezett fehér foltoknak, léniáknak, kereteknek. Ugy kell elrendezni a szöveget, hogy ne legyen szembeszökő a kényszermegoldás.

A könyvtári hirdók arculata - figyelembe véve a korlátozott technikai lehetőségeket - összességében jó. Bántó hiányosságok főleg az illusztrációknál, pontosabban a fényképeknél tapasztalhatók. Kétségtelen, hogy ebben főleg a nem megfelelő nyomdai eljárás a "ludas", ám nem menthetők fel a lapkészítők sem. Ha a korábbi számokban tapasztalták, hogy szemmel láthatóan reprodukálhatatlanok a fényképek, bármennyire fájdalmas, inkább le kell mondaniuk a közlésről. Különösen akkor, ha több oldalon át fotókból adnak "informatív" csokrot, szöveg nélkül, csak képaláírásokkal /Együtt 1985/1. sz./, ám nemhogy információt nem kap az olvasó, de kifejezetten bosszankodik, mivel szinte felismerhetetlen, ki vagy mi van a képeken. Ez esetben célszerűbb lett volna rajzokat, vagy ha ez megoldhatatlan, szöveges történeti leírást adni a szolnoki könyvtárról. Szintén mindenképp kerülendő, amit az OMIKK Híradó 1987. évi 9. számának 27. oldalán a Humor rovatban találtam. A kéthasábosra tördelt, Napidíj című cikket egy rajzzal illusztrálták, s felrúgva az olvasás nálunk is érvényes szabályait /föntről lefelé, balról jobbra/, a bal oldali hasábot a rajzzal kezdték, majd a jobb oldali hasábon indult a szöveg, de a bal oldali kép alatt folytatódott, s aztán újból átugrott a jobb oldali hasádba, s ott is ért véget. S még csak arra sem lehet gondolni, hogy a nyomda ördöge tréfálta meg a tervezőt, mert a 28. oldalon a szöveget ugyanilyen módon "tálalta".

Ezt a két példát csak azért emeltem ki, mert itt nem izlésbeli különbségekről van szó /melyek e szakmában nagyon is létjogosultak/, hanem alapvető tipográfiai törvényeket sértenek. A továbbiakban - kívülről befelé haladva - próbálok átfogó képet adni e kiadványokról.

A címlapok. Funkciójuk, hogy minden, a kiadvány szempontjából elengedhetetlenül fontos adatot tartalmazzanak. Tájékoztassanak arról, kinek szól, melyik intézmény adja ki, melyik év, hányas szám. /Az évfolyamot és az árat - ha van - a belivek első oldalán, az impresszumban vagy a hátsó borítón is fel lehet tüntetni. / A címlap lehetőleg figyelemfelkeltő legyen, hogy az olvasó ne tegye le rögtön a lapot, legyen kedve kinyitni, lapozgatni. E feladatnak a könyvtári hirdók többsége megfelel. Kiemelkedően jó a Fejér Megyei Könyvtáros. Harmonikus elrendezésű, szép a kopfja,

jól válogatja a pozitív-negatív betűket, számokat, jól alkalmazza a léniákat, a fedélgrafika is jó - profi munka. Ugyancsak ügyes az OMIKK Híradó, bár a számonként változó fedélgrafikák nem mindig tanúskodnak túlzott igényességről. Az OSZK Híradó is szépen tervezett lap, kár, hogy az Országos Széchényi Könyvtár emblémája túlságosan elmosódott. Talán nagyobb méretben vagy más kalligráfiájú betűkkel megoldhatnák ezt a problémát. Egyszerűségében vonzó a Veszprém megyei Horizont, a barna és fekete szín azonban nem túl szerencsésen találkozik, s ez rontja a hatást. Vagy más szint kellene használniuk a barna helyett, vagy ha ragaszkodnak a barnához, világosabbnak kéne lennie. A Tolnai Könyvtáros szerkesztői rájöttek, hogy a jó arányú címlap fekete szalagjába nem a korábbiaknak megfelelően késsel, hanem negatív betűkkel - fehéren - kell nyomtatni a szöveget, s így sokkal derűsebb, de főként olvashatóbb és áttekinthetőbb címlapot kaptak. A Somogyi Könyvtárak ugyancsak szellősebbé, s egyben elegánsabbá vált a zsúfolt fedélgrafika megváltoztatásával és az új címbetűkkel. Sajnálatos az egyébként kellemes hatású és jó betűket alkalmazó békéscsabai Könyvtári Jegyzések és a Zala megyei Hálózatok puritánsága. A lap címén, az éven és számon kívül ugyanis semmi más információt nem tartalmaz. Korrekt, megfelelő megoldású a Kisalföldi Könyvtáros, a Csongrád Megyei Könyvtáros és a Szolnok megyei Együtt. Nagyon jó lehetne a Hajdú-Bihar megyei Téka, ha készítői nem ragaszkodnának a borzasztóan zavaró, nyugtalan-pacás háttérhez. A Vas Megyei Könyvtárak Értesítőjének szerkesztői helyében elhagynám a szinte olvashatatlan, archaikus szöveget és az alányomott tónusokat, vagy egész egyszerűen a belső borítót "nevezném ki" címlapnak. Ezt ugyanis szép betűk, jó arányú elhelyezés jellemzi; esetleg a függőleges és a vízszintes léniákat lehetne szinből nyomtatni. Sokkal elegánsabb volna. Igen problematikus a Pest Megyei Könyvtáros, a Borsodi Könyvtári Híradó, a Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtári Híradó, a Komárom Megyei Könyvtáros és a Baranyai Könyvtáros. A háttér, illetve a grafikák kuszák, erőltetettek, a betűk eléggé semmitmondóak, rosszul elhelyezve. Feltétlenül kisebb-nagyobb változtatásra szorulnak.

A szöveg. A könyvtári híradók zöme házi sokszorosítással készül és A/4-es formátumú. Ez hátrányos ugyan a fényképek esetében, de előnyt is jelent. Mivel a gépiráshoz használatos papírok is A/4-es méretűek, és ezért egy az egyben sokszorosíthatók. Nem kell attól tartani - mint a nyomdákkal dolgozó szerkesztőségek esetében -, hogy az átszámítás terjedelmi gondokat okoz; csak a gépelést kell megfelelően elvégezni. Persze ez a "csak" is körültekintő munkával jár, a léniákat, kereteket is be kell rajzolni vagy ragasztani stb. Abban viszont biztos lehet a tervező, hogy azt kapja vissza, amit leadott.

A legtöbb probléma akkor mutatkozik, ha az egész kiadvány teljes oldal-szélességben gépelt szövegekből áll, mert az A/4-es formátumnál túl nagy a mező. /A kisebb méretű lapoknál - Horizont, Csongrád Megyei Könyvtáros, Téka stb. - ez nem okoz gondot./ Ha ráadásul még sűrű

sorokban, alcimek, beosztások nélkül készülnek az oldalpárok, az olvasó belefullad a betütengerbe /Baranyai Könyvtáros 1986/1., Borsodi Könyvtári Híradó 1984/1-2./. Szerencsésebb ilyenkor nagyobb sorközökkel gépelni és beosztásokkal, kurrens aláhúzott, kurziv vagy akár beépített verzál alcimekkel tagolni az anyagot /Komárom Megyei Könyvtáros 1984/2., 1987/2., Tolnai Könyvtáros 1985/2./. Az igazán jó megoldás azonban az, ha a kiadványban váltakozva használják a tervezők a tagolt, teljes oldalszélességű és a két vagy három hasábosra bontott szöveget /Hálózatok 1987/1., Fejér Megyei Könyvtáros 1986/1., 2./. Az utóbbi tervezője nagyon ügyesen tagolja a széles szövegeket is, úgynevezett behúzásokkal - lásd: 1986/2. szám 34-38. oldal, és 55-64. oldal.

Cimbetük, rovatcimek. A cimbetük többnyire megfelelőek, a lapok nagyobb része megtartja a cimmezőt is. Gyakran láthatók Letraset vagy szedett címek is.

Egységes, szép és kifogástalanul elhelyezett címeket használ a Fejér Megyei Könyvtáros, a Baranyai Könyvtáros és a Hálózatok. A Somogyi Könyvtárak 1986/2. számában igen egyszerű, de mutatós a szövegbetű verzáljából készült, bekeretezett - így jó foltot adó - cimrendszer. A Horizont 1987/1. számában látható verzál kurzivval irt szerzői nevek alatt a verzál félkövér címek kicsit egyhangúak. Valamelyiket kurrens betüből kéne adni. Bizonyára szebb lenne egy nagyobb fokozatú kurrens cím, annál is inkább, mert a hosszabb sorok jobban olvashatók kurrens betűkből. S azt is el kellene döntenünk a szerkesztőknek, hogy középre vagy oldalra zárják-e a címeket. Vegyesen, ha semmi sem indokolja, nem szép.

Örömmel vettem észre a Csongrád Megyei Könyvtáros 1987/3-4. számában, hogy megváltoztatták a szerzők-címek viszonyát. A szerzők nevéhez használt kisebb fokozatú antikva alatt nagyobb fokozatú kurzivval irt címeket talál az olvasó. Bizonyára nem sértődtek meg a cikkek írói, a lap viszont határozottan szebb lett.

A rovatok a lap tagolását segítik elő, fontos tehát, hogy a rovatcímek ennek a feladatnak tartalmilag és formailag megfeleljenek. A rovatcímek betűtípusaival nincs is semmi baj. Elrendezésük azonban néhányszor zavaró. Itt ugyanis rögtön kiugrik, ha a tervező nem oldalpárban gondolkodik. Ahol középre zárt rovatcímek vannak /Komárom Megyei Könyvtáros, Csongrád Megyei Könyvtáros, Hálózatok/, ott nincs probléma. Ahol azonban oldalra zárt rovatcímeket használnak /Tolnai Könyvtáros, Baranyai Könyvtáros, A Vas Megyei Könyvtárak Értesítője, Téka, OSZK Híradó/, ott nem lehet eltekinteni attól, hogy páros vagy páratlan oldalra kerülnek-e. Az említett lapokban mindig bal oldalon vannak, holott páros oldalon balra, páratlanon jobbra kellene elhelyezni. Ebbe a hibába néha a Fejér Megyei Könyvtáros is beleesik /1986/2. szám, 55. és 67. oldal/.

Illusztrációk, diszitőelemek. Felhasználásukkal a tervezőnek az a célja, hogy színesebbé, "kezelhetőbbé", információgazdagabbá tegye a kiadványt. A fotók minőségéről az előzőekben már volt szó. A rajzok, grafikák ebből a szempontból sokkal kedvezőbb képet mutatnak. Elrendezésük azonban ezeknek sem mindig megfelelő. Teljes oldalszélességű szöveget kockázatos megtörni keskeny illusztrációkkal, mert bántó "lyukak" maradnak /Horizont 1987/1./ . Szintén kár az egyébként informatív és jó minőségű fotót eldugni a cikk végére, amikor megfelelő szélességű keretbe téve - ha a fénykép nem nagyítható tovább - az elejére is kerülhetne, s szebbé is tenné az egyhangú oldalpárt /Borsodi Könyvtári Híradó/ 1984/1-2. szám, 7-10. oldal/. Vigyázni kell arra is, hogy a képaláírás ne haladja meg a kép méretét, rendetlen hatást kelt. /Csongrád Megyei Könyvtáros 1987/3-4. sz./.

Jó példa az illusztrációk elrendezésére, az illusztrációk és a szöveg összehangolására a Baranyai Könyvtáros 1987/1, és 1986/1. száma, az OMIKK Híradó 1987/9. számának 18. oldala, 1987/2. számának 6., 8-9., 10-11. oldala, a Hálózatok 1987/1. száma /annak ellenére, hogy egyik-másik illusztráció minősége nem kifogástalan/, a Fejér Megyei Könyvtáros 1986/1. és 2. száma, A Vas Megyei Könyvtárak Értesítője 1986/3. számának 48-49. oldala, a Komárom Megyei Könyvtáros 1986/2. számának 30-33. oldala, a Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtári Híradó 1986/1-2. számának 14-15. oldala, a Téka 1987/1. számának 34-37. és 52-53. oldala, valamint 1987/2. számának 30-33. és 36-39. oldalai.

Több könyvtári híradó alkalmazza eredményesen a diszitőelemeket, léniákat, kereteket, élénkíti az oldalakat fekete tónusban negatív betűkkel stb. Élen jár a Fejér Megyei Könyvtáros /például az 1986/1. és 2. szám/. Hegedüs Éva szakértelemmel, jó ízléssel tervezi /s ahogy tudom, maga rajzolja/ a kereteket, léniákat. Ötletesek a Somogyi Könyvtárak diszitőései is /1984/1-2. szám 56. oldal, 1986/2. szám 39-43. oldal/, és a Komárom Megyei Könyvtáros 1987/2. számának 36-37. oldala. De van, amikor a kevesebb több volna. Az egyébként jól tervezett Téka nyugodtan elhagyhatná a léniák közé zárt rovatcímek mellől a diszitést. A szép betűket középre helyezve, a léniákat megtartva teljes szélességben, sokkal látványosabb volna.

Bajai Mária

KITÜNTETETTJEINK

Megyénk közművelődési intézményeiben dolgozók hagyományos ünneplését augusztus 18-án rendezték meg Székesfehérváron, a Megyei Művelődési Központ István-termében. Pasztner Frigyes, a Fejér Megyei Tanács VB. művelődési osztályának vezetője köszöntötte az ünnepelteket és az elnökségben helyet foglalókat, köztük Barts Oszkárét, az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának első titkárát, aki 17 évig maga is könyvtárosként tevékenykedett.

Mészárosné Nagy Ilona, a megyei pártbizottság osztályvezetője ünnepi köszöntőjében hangsúlyozta azt a fontos szerepet, amelyet a közművelődési dolgozók az értékek megőrzésében és továbbörökítésében betöltenek.

A kitüntetések és a jutalmakat Nagy Jenőné, Fejér Megyei Tanácsának általános elnökhelyettese adta át. Megyénk könyvtárosai és könyvtári dolgozói közül az alábbiak részesültek elismerésben:

Velinszky László Közművelődési Díjat adományozott Fejér Megyei Tanácsa Szabó Istvánnénak, a mezőfalvi községi könyvtár

vezetőjének, szakfelügyelőnek és a székesfehérvári Velinszky László Városi Könyvtár közösségének.

A művelődési miniszter Szocialista Kultúráért kitüntetést adományozott: Kálmán Józsefnének, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár könyvtárosának, Komlósi Józsefnek, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetőhelyettesének, Nyerkai Antalnénak, a pusztaszabolcsi nagyközségi könyvtár könyvtárosának, Üvegesné Hornyák Máriának, a Magyar Tudományos Akadémia Martonvásári Kutatóintézet Könyvtára vezetőjének.

A művelődési miniszter Kiváló Munkáért kitüntetésben részesítette: Csizmazia Istvánnét, az enyingi nagyközségi könyvtár vezetőjét, Némethné Felföldy Magdolnát, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár módszertanos munkatársát, Sipos Istvánnét, a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár könyvtárosát, Ugri Margitot, a csákvári nagyközségi könyvtár vezetőjét.

Miniszteri dicséretben
részesült: Áldott Tiborné,
a Vörösmarty Mihály Megyei
Könyvtár gazdasági ügyintézője,
Bálint Imréné, a dunaújvárosi
Ingatlankezelő és Város-
gazdálkodási Vállalat letéti könyv-
tárosa, Gentischer
Ferencné, a dunaújvárosi
Munkásművelődési Központ és
Könyvtár nyugdíjas könyvtárosa,
Gippert Antalné, a móri Radó
Antal Városi Könyvtár takarítója,
Laky Éva, a székesfehérvári
Velinszky László Városi Könyv-
tár könyvtárosa, Nikolovics
Sándorné, a Dunai Vasmű
Hengerművek Gyáregysége letéti
könyvtárosa, Szinok Gáborné,
a dunaújvárosi Munkásművelődési
Központ és Könyvtár
adminisztrátora, Takácsné
Czékli Mária, a dunaújvárosi
Munkásművelődési Központ és
Könyvtár könyvtárosa.

A Fejér Megyei Tanács VB.
Művelődési Osztálya 8 könyv-
tárost részesített pénzjutalomban
kiemelkedő munkájuk elismeréséül.

Októberben, a Múzeumi Hónap
alkalmából Miniszteri dicséretben
részesült Tavaszi Ágnes, a
székesfehérvári István Király
Múzeum könyvtárosa.

A nagy októberi szocialista
forradalom 70. évfordulója
alkalmából a Magyar Nép-
köztársaság Elnöki Tanácsa a
Munka Érdemrend ezüst fokozatát
adományozta Escher Ilonának,
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyv-
tár igazgatójának.

JÁTSSZUNK ÓLOMKATONÁKKAL! Bemutató foglalkozás a Videoton József Attila Művelődési Ház és Könyvtár gyermekkönyvtárában
Vezeti: Vizi László tanár

GYERMEKKÖNYVTÁROSOK

TANACSKOZASÁRÓL

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Fejér Megyei Szervezete 1987. június 26-27-én rendezte meg Székesfehérváron öt megye /Győr-Sopron, Komárom, Vas, Veszprém és Fejér/ gyermekkönyvtárosainak tanácskozását.

Escher Ilona, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatójának üdvözlő szavai után Nagy Károly, a Fejér Megyei Tanács művelődési osztályának helyettes vezetője nyitotta meg a tanácskozást. Megnyitó beszédében hangsúlyozta, szeretné, s reméli, hogy a gyermekkönyvtár marad az a sziget, ahol a gyermekek kérdéseikre választ kaphatnak korunkban is, a vizuális élmények özönében.

A megnyitó után került sor dr. Zsolnai József, a Törökbálinti Kisérleti Iskola igazgatójának nagy érdeklődéssel várt Olvasóvá tenni a gyereket! című előadására. A könyvtárosokon kívül a város pedagógusai is nagy létszámmal jöttek el meghallgatni az előadást. Zsolnai József elmondta, hogy tőle sem tudhatjuk meg a "titkok titkát". Ő csak a saját munkájáért vállalja a felelősséget. Szerinte ma Magyarországon az olvasás tanításában az a legnagyobb hiba, hogy nincs benne élmény. Ismertette nyelvi-irodalmi-kommunikációs programját, amely nem módszer, hanem választható tanterv. Elmondta, hogy ez a program minden gyereket felvállal, függetlenül attól, hogy tehetsége miben nyilvánul meg. Az egyes gyerekekhez igazítja a tanítási tempót, nem buktat, felelősséget vállal, 4 év alatt zárkóztatja fel a gyerekeket a követelményekhez.

Mit tehetnek a gyermekkönyvtárosok a program segítése érdekében? Mivel a programban nem olvasmányokat tanítanak, hanem irodalmat, esztétikai élményt biztosító mai magyar irodalmat, sajtóolvasást, önművelés tanulása címén könyv- és könyvtárhasználati

ismereteket, közművelődési intézményekben való tájékozódást, így ez a program könyvtár és könyvtárosok segítése nélkül nem képzelhető el. A gyermekkönyvtárosok is segíthetnek abban, hogy a gyerekek nyitottak, fogékonyak legyenek. Az előadás után igen sok kérdés hangzott el: pl. Hogyan döntenek el melyik módszert alkalmazzák a gyerekeknél? Mit bír el a gyerek? A pedagógusok felelőssége, - szülők bevonása a programba, stb.

A délutáni program Horgas Béla író előadásával folytatódott. A könyveket elolvassák ugye? címmel a másik oldalról, az író, a költő szemszögéből fejtette ki véleményét, kicsit sötéten a mai gyerek és általában az "olvasók" olvasási szokásairól.

Az előadás után a résztvevők megismerkedtek a Videoton József Attila Művelődési Ház és Könyvtár munkájával. Itt volt a bemutató gyermekfoglalkozás is Játsszunk ólomkatonákkal! címmel. Vizi László tanár vezetésével a gyerekek eljátszották a pákozdi csatát térképek, ólomkatonák segítségével terepasztalon úgy, hogy közben igen sok érdekes és fontos tudnivalót ismerhettek meg a korról, az 1848/49-es forradalomról és szabadságharcról.

Másnap Pápayné Kemenczey Judit, a Verseggy Ferenc Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese, a MKE Gyermekkönyvtáros Szekció elnöke, Mit szeretnék olvasni? címmel egy pályázat eredményét, tanulságait ismertette. A 10-14 éves gyermekek olvasási érdeklődését vizsgálták ezen pályamunka alapján. Az

eredményt összehasonlították egy hasonló, az 1960-as években végzett vizsgálattal. Az olvasmányélmények jól tipizálhatóak voltak korosztály és nemek szerint.

A tanácskozást a tapasztalatok összefoglalása és rövid beszélgetés zárta.

Dr. Varga Gyuláné

MESETÁBORT szervezett a bicskei Vajda János Városi Könyvtár június 15-26-a között 44 alsótagozatos tanulónak. Tíz napon keresztül érdekes programok várták a gyerekeket a gyermekkönyvtárban, ahol négy csoportban foglalkoztak a kicsikkel Csizmazia Ferencné, Medvei Katalin és Endrédi Szabó Erika könyvtárosok, valamint Hetényi Anikó népművelő vezetésével. Az igen gazdag, változatos programot meghívott előadókkal, művészekkel szervezték meg, így minden napra jutott élménydús találkozás. Vargha Béla szakíró a kisállattartásról

beszélgetett a gyerekekkel, Csoba Sándor előadóművész gitár-kisérettel hívta közös éneklésre a résztvevőket. Kiss Irén keramikus vezetésével az agyagozás fortélyait ismerhették meg, s az elkészült műveket a gyerekek hazavihették. Kóka Rozália mesemondó gyönyörű meséivel ejtette ámulatba hallgatóságát. Granasztói Szilvia irányításával bábkészítés és bábozás várta a táborlakókat. Hurtony Zsuzsa, a Móra Könyvkiadó munkatársa, Mesetarisznya címmel tartott játékos foglalkozást a gyerekeknek, akik Szabó György ny. tanár vezetésével pedig honismereti sétát is tettek a városban. Szerepelt a programban az egészséges életmóddal való játékos ismerkedés is, amit Juhászné Bányai Etelka vezetett. A táborozás utolsó előtti napján egész napos felejthetetlen autóbuzsos kirándulást tettek a táborozók Esztergom, Visegrád, Szentendre útvonalon. Az utolsó napon műsoros tábortüzzel búcsúztak a gyerekek, amelyre a szülőket is meghívták.

A bicskei könyvtár kezdeményezése sikeresnek bizonyult. Már a tábor meghirdetésekor többszörös volt a túljelentkezés, pedig részvételi díjat is kértek minden résztvevő után. A könyvtárosok lelkesedése és lelkiismeretes munkája, s a meghirdetett program már előre sejtette, hogy ez a tábor valódi élményt és nem csalódást fog jelenteni. De képes-e ezt a könyvtár megismételni? Lesz-e rá ember, pénz, akarat? Nem kellene-e ezekből a programokból - ha nem is ilyen gazdagon - átmenteni valamit a nyári napközis gyerekeknek? Jó

lenne, ha a szünetidőben otthon maradt gyerekeknek az iskola - a megőrzésen túl - testet, lelket gazdagító programokat is szervezne. A könyvtárosokban segítőkre találnának.

H. É.

KETTŐS JUBILEUM

MÓRON

A móri Radó Antal Városi Könyvtár szeptember 21-re egész napos ünnepi rendezvénysorozatra hívta vendégeit. A délelőtti folyamán emlékülést tartottak a 100 éves móri könyvtárügy tiszteletére. Káldi Béla, a városi tanács elnöke, megnyitó beszédében a könyvek, az olvasás nagyszerűségéről beszélt, méltatva a városi könyvtár szerepét az olvasó ember szolgálatában. Az 1973-tól Radó Antal nevét viselő könyvtár, amely 1978-tól működik jelenlegi helyén, elismerésre méltó eredményeket tudhat magáénak. Ezt az elismerést fejezte ki Káldi Béla, aki ez alkalommal a kollektívának oklevelet, egyes tagjainak pedig pénzjutalmakat nyújtott át. Ezután három előadás következett. Escher Ilona, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatója szólt a könyvtárak, köztük a móri könyvtár

szerepéről, majd Benczik Jánosné, a városi könyvtár főmunkatársa beszélt kutatásai nyomán a 100 éves móri könyvtárügy első évtizedeiről, végül Pintér Béla, a nagykanizsai városi könyvtár igazgatója - volt móri könyvtár igazgató - 20 év a móri könyvtár szolgálatában címmel emlékezett az itteni évekre. A vendégek ezután megtekintették a könyvtár jelenéről készült videofilm, majd a könyvtár igazgatója, Kleinné dr. Horváth Magdolna felavatta a könyvtár lépcsőfeljárójának falán elhelyezett emléktáblát, Nagy Benedek szobrászművész alkotását.

Délután a 125 éve született Radó Antal tiszteletére rendeztek emlékülést. Az ünnepséget a móri november 7. lakótelepi Általános Iskola kamarakórusának éneke - vezényelt Gergye László - és Kósa Márta tanuló Radó Antal versének és levelének a felolvasása színesítette. A könyvtár névadójának munkásságáról Benczik Jánosné tartott előadást, amit a Radó-díjak átadása követett. A díjat Kleinné dr. Horváth Magdolna, a könyvtár igazgatója alapította és adta át első alkalommal 16 munkatársának. Radó-díjasok 1987-ben: Benczik Jánosné, Eisenberger Antalné, Fodor Imréné, Folberth Béláné, Gippert Antalné, Haásze Gyuláné, Katona Imréné, Kiss Gabriella, Kosárszki Zsófia, Kovács Lászlóné, Nagy Benedekné, Nagy Olga, Nagy Sándor, Saáry Krisztina, Szakonyiné Beke Marianna és Vargáné Kocsis Mária. Az alapítással kapcsolatos hivatalos eljárást Dezsőné dr. Sebestyén Klára társadalmi munkában intézte.

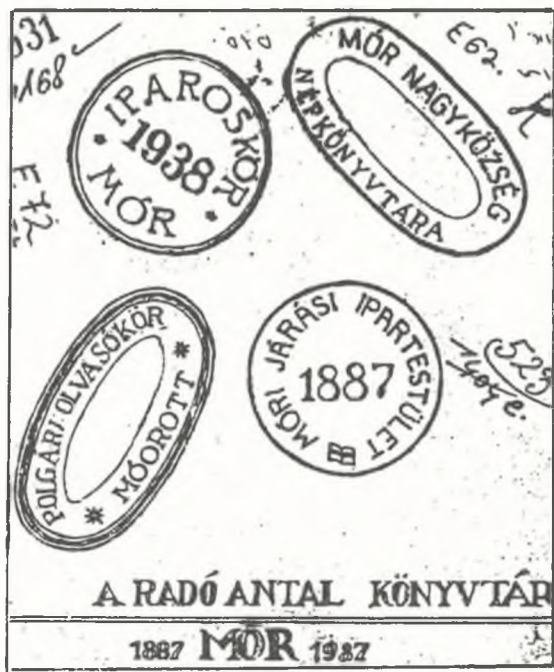
Az olvasóteremben elhelyezett Radó Antal emlékkiállítást Nagy

Olga - a könyvtár munkatársa - mutatta be az érdeklődőknek.

Az ünnepi rendezvénysorozat író-olvasó találkozóval zárult, ahol Csongor Rózsa és Tüskés Tibor írók találkoztak és beszélgettek olvasóikkal.

A kettős jubileumra eljöttek a város állami és társadalmi vezetői, ott voltak a régi könyvtárosok közül is többen, együtt ünnepeltek a megyei társintézmények meghívott vezetői és munkatársai, irányító szervek képviselői, olvasók, könyvtárosok találkoztak e bensőséges, meghitt hangulatú napon Mórton, amely - remélhetőleg - emlékezetes marad minden résztvevőnek. Az emlékezést a móriak megerősítették azzal is, hogy emléklapot, a könyvtár rövid történetét, a könyvtár életét dokumentáló irattári szemelvények másolatát adták ajándékul a vendégeknek. Az ünnepet a Móri Városi Televízió is megörökítette.

Hegedüs Éva

Káldi Béla tanácselnök átnyújtja a jutalmat Kleinné dr. Horváth Magdolnának, a Radó Antal Városi Könyvtár igazgatójának

 Az
 emlékülés
 meghívójából
 részlet

ÚJBÓL MÉLTÓ HELYEN A SEREGÉLYESI KÖNYVTÁR

Ebben az évben felépült és működik az új seregélyesi nagyközségi könyvtár - adtuk hírül korábbi számunkban. Ezzel végre megoldódott a könyvtár 1981 decembere óta húzódó helyiség gondja.

A művelődési házból való kényszerű kiköltöztetés óta valóságos kálváriát járt a könyvtár. Helyiségében iskolai tantermet kellett létesíteni, visszaköltözésre nem volt remény. Először a községi tanács alagsorában kapott helyet azzal, hogy majd méltóbb elhelyezést biztosítanak neki, amint lehetőség nyílik rá. Sajnos az iskola gondja legalább olyan szorongató, így ez az ideiglenesség elhúzódott 1986 májusáig. Akkor is a természet vetett véget ennek az áldatlan állapotnak, mert a tanács pincéjében feljött talajvíz elöntötte a könyvtárat. A költöztetést végre kellett hajtani, ha nem akarták, hogy az egész állományt a víz és a penész egye meg. Ezúttal az élelmiszer bolt fölé, az első emeletre költözött a könyvtár. A pincéből a padlásra - mondhatnánk. Eközben már érlelődött a megoldás a nagyközségi tanácsnál. 1984 nyarán lerakták az új könyvtár alapjait a

művelődési ház udvarán. Összel már elkészültek - a megyei könyvtár segítségével - a berendezési tervek. Igaz, a 125 m²-es alapterület csak fele a szükségesnek, de az eddigi körülményekhez képest mindenképpen fejlődést jelentett az új könyvtár felépítése.

A könyvtár ünnepélyes felavatására 1987 november 5-én került sor, a politikai könyvnapok megnyitóján. Bozai Lajos tanácselnök ünnepélyes keretek között, a meghívott vendégek jelenlétében adta át a könyvtárat Bödő Jánosné könyvtárosnak és a lakosságnak.

A fenntartó 600 ezer forint beruházási támogatást kapott az új épülethez az Országos Közművelődési Alapból. Az egész beruházás közel 1 millió forintba került, nem számítva a sok társadalmi munkát, az alapoktól kezdve. A meglévő berendezést új Merabona könyvállványokkal egészítették ki és tervbevették a zenei részleg kialakítását is. A rendelkezésre álló keretből erre egyelőre nem futotta, de a helyét már kialakították.

A 112 m²-es kölcsönzőtérben közel 11 ezer kötetes állományból válogathatnak az olvasók. Az új könyvtárban 15 ezer kötet elhelyezésére van lehetőség. A kölcsönzőtér mellé "mini" duplumraktárat is létesítettek 6 m²-en, az 5 m²-es előtérben pedig ruhatárat alakítottak ki.

A könyvtár egy fiókkönyvtárat is ellát Seregélyes-Szőlőhegyen. Ezenkívül különösen fontos szerep hárul rá az iskola tanulói miatt. Ugyanis a 600-700 tanulónak a fele könyvtárlátogató volt régebben, és a nyilvántartások szerint már most is az. A helybenolvasásra 4

asztalnál, 20 ülőhelyen nyílik lehetőség. Ha osztályfoglalkozásra, könyvtárbeutatóra jönnek a gyerekek, akkor kicsit szűknek bizonyul már az új könyvtár is.

Csaba Orsolya

Részletek a seregélyesi könyvtár belső teréből

ÚJ KÖNYVTÁR

A VELENCEI

WENCKHEIM KASTÉLYBAN

1987. augusztus 20-a jelentős dátum volt a velencei nagyközségi könyvtár életében. Ezen a napon adták át rendeltetésének az új szabadidő központot, benne a 205 m²-es új könyvtárt. Az avatóünnepségen ott volt Mihálovits András, a Gárdonyi Városi Jogú Nagyközség Pártbizottságának első titkára, Pasztner Frigyes, a Fejér Megyei Tanács VB. művelődési osztályának vezetője. Az ünnepi beszédet Sasvári Gyula, a kápolnasnyéki Vörösmarty Termelőszövetkezet főkönyvelője mondta. Ezt követően Oláhné Surányi Ágnes tanácselnök ismertette az új szabadidő központ létrehozásának körülményeit.

A volt Wenckheim kastély épületében 1979-ig iskola működött. Az új iskola elkészülte után az épület egy részét ipari célokra hasznosították. Két évvel ezelőtt 2 millió forintos költséggel kezdődött a felújítás, amikor sportlétesítményeket hoztak létre. A második ütemben a könyvtár és a házasságkötő terem - amely egyúttal kamaramozi szerepet is betölt - munkálatai fejeződtek be. Az eddigi ráfordítások 5,5 millió forintba kerültek. A harmadik ütemben, várhatóan 1990-re elkészülnek a

klubhelyiségek, valamint a párt- és tömegszervezetek elhelyezését is megoldják az épületen belül. A tervek között szerepel még a további sportolási lehetőségek bővítése, három tenispálya, két tekepálya és egy erdei tornapálya létrehozása is.

A könyvtár helyiségeit a kastély legszebb termeiben alakították ki. A felnőtt kölcsönző 126 m²-es helyisége közfalak elbontásával lett egybefüggő és áttekinthető tér. Hatalmas ablakai csodálatos kilátással néznek a tóra. A berendezés részben új. Ehhez 500 ezer forint támogatást kapott a fenntartó az Országos Közművelődési Alapból.

Az új könyvtár új szolgáltatásokat is nyújt. Ki-alkították a régóta tervezgetett zenei részleget. A székesfehérvári Asztalosipari Szövetkezet egyedi tervezésű keverőpultot épített be a kölcsönzőrészlegbe, magnókkal, lemezjátszókkal, hat lehallgatóhellyel. Ezenkívül videoberendezés áll a látogatók rendelkezésére.

A gyermekrészleg 33 m²-es, a felnőtt kölcsönzőből nyílik. Ily módon a zenei szolgáltatást gyerek és felnőtt egyaránt igénybe veheti.

A könyvtárosok - 1 fő-foglalkozású és 2 tiszteletdíjas - részére 26 m²-es irodát alakítottak ki, amely plafonig bepölcozva a duplumraktár is egyben. A könyvtár tárolási kapacitása közel 20 ezer kötet, most 12 ezer kötet sorakozik a polcokon. A 20 m²-es előtérben van a ruhatár, de üveges tárlóiban könyvkiállításokat is rendeznek.

Ilyen formán hosszú távon megoldódott a nyolcezer lakosú nagyközség könyvtárának elhelyezési gondja. Ez annál is inkább indokolt

volt, mivel központi könyvtári feladatain kívül hálózati feladatokat is ellát. Öt fiók-

könyvtár tartozik hozzá és 1987 óta iskolai könyvtári funkciót is betölt.

Cs. O.

A kastély és a könyvtár

GYERMEKKÖNYVHÉT

1987

Tizedik alkalommal került megrendezésre a gyermekkönyvek ünnepe. November 30-án volt a megnyitó Fejér megyében, de a rendezvények már előbb elkezdődtek, és a hét lejárta után is tartottak.

A megyei megnyitót Martonvásáron, a Beethoven Általános Művelődési Központ könyvtárában tartották. A könyvtár melletti kiállítási terem adta az ötletet, hogy képzőművész vendéget is hívjanak. A könyvtáros évek óta készült Schéner Mihály Munkácsy-dijas festőművész munkáinak kiállítására, és mivel Ágh István Krumplinyomó huszár című verseskötetét Schéner Mihály műveinek fényképei illusztrálják, és több gyermekkönyv szerzője, ők lettek a meghívott vendégek. Schéner Mihály kedves rajzot készített a megnyitó meghívójára. Lovacsák, huszárok, Tulipános Mariska, mézeskalácsok festményeken, kerámiából, fából. A kiállítást Schéner Mihály munkásságáról megjelent méltatások, kritikák színesítették.

A megnyitón sok-sok gyerek és felnőtt hallgatta Nagy Sándor 8. osztályos tanuló megnyitóját, és

gyönyörködött a 4. osztályosok Ágh István műveiből készült műsorában. Az íróvendégre sajnos hiába várt a hallgatóság, - Sobor Antal író is a rendezvény egyik hallgatója volt, aki a rendezők kérésére megmentette a helyzetet. Szeretettel beszélt Iszkázzról, Nagy László és Ágh István szülőházáról, Ágh István név-választásáról, munkásságáról. Hol találkozhattak először könyvvel Iszkázon, volt-e ott könyvtár? Ebből a gondolatból kiindulva beszélt az olvasás örömeiről, saját olvasmányélményeiről, írói munkásságáról.

November 27-én a Videoton Oktatási Központ gyermekkönyvtárába zenés-irodalmi délutánra hívták a gyerekeket. É. Szabó Márta a TV CIM-CIM műsorának szerkesztője és Sebő Ferenc zeneszerző, népdalénekes voltak a vendégek. Szabadbattyánban a Művelődési Házban találkoztak két előadáson a gyerekek Balogh Béni íróval. A kisebbek a magyar mondavilággal ismerkedtek, a nagyobbak a barátságáról és a szerelemről beszélgettek a nagyszerű rendezvényeken.

November 30-án Regélő című irodalmi műsorát mutatta be Karácsonyi Violetta és Tóth Titusz színművész Borsányi Irén közreműködésével a Velinszky László Városi Könyvtár rendezésében a Kelemen Béla úti és a Vasvári Pál Általános Iskolában. Ugyenezen a napon Pusztaszabolcson a könyvtárban rendhagyó irodalomóra volt Kovács P. József előadásában Petőfi és Arany barátságáról.

December 1-én a megye vendége volt Berkes Péter író, a Kölyök című gyermeklap főszerkesztője. Lovasberényben az új munkatárssal működő most rendbetett könyvtárban helyszüke miatt szőnyegen, párnákon ülő gyerekek had gurult a nevetéstől, Berkes Péter olyan humorral válaszolt a sok kérdésre. Lovasberényből Csákvárra látogatott az író az általános iskola könyvtárába, ahol hasonlóan hangulatos, nagyszerű találkozóknak lehettek részesei a gyerekek. Schmidt Egon a Velinszky László Városi Könyvtárban, és a Sziget utcai fiókkönyvtárban, majd délután Mezőfalván a nagyközségi könyvtárban válaszolt a gyerekek számtalan kérdésére. A kolibrikkal ismerkedtek dia-képeken, nagy sikere volt a madárhang vetélkedőnek. Tüskés Tibor a Széchenyi utcai fiókkönyvtárnak majd a Velinszky László Általános Iskola könyvtárának volt vendége, délután Szabadbattyánban találkozott olvasóival a községi könyvtárban.

Dédszüleink mesekönyvei címmel kiállítás nyílt XIX. századi gyermekkönyvekből a Videoton Oktatási Központban. A kiállítást Kalmár Ágnes a kecskeméti Szórákaténusz Játékműhely és Múzeum munkatársa nyitotta meg.

December 2-án Janikovszky Éva két általános iskola könyvtárában Székesfehérváron és Etyeken több száz gyerekekkel beszélgetett, százával dedikálta könyveit, így pihenés volt Bicskén a "csak" 90 gyerek, és a rövid műsor meghallgatása. Ezen a napon Marék Veronika avatta fel a Vasvári Pál

Általános Iskola könyvtárát, utána a KÖFÉM szakszervezeti könyvtárából alig akarta elengedni a sok gyerek, majd Szabadegyházán ugyancsak a szakszervezeti könyvtárban gyerekek, szülők fogadták nagy-nagy szeretettel meséit, rajzait. Dunaújvárosban az MMK gyermekkönyvtára Patay Lászlót látta vendégül. A kiváló etológus rövid bevezető után a gyerekek kérdéseire válaszolt. A kérdések zöme a kisállatok tartásával, gondozásával volt kapcsolatos.

December 3-án Bogáti Péter Székesfehérváron a Királykút Könyvtárban és a Vörös Hadsereg úti fiókkönyvtárban, délután Gárdonyban találkozott olvasóival a nagyközségi könyvtárban. A városi könyvtár rendezésében a Hétvezértéri Általános Iskola 3. osztályosai Warvasovszky Emil előadását hallgatták meg a hazánkban telelő madarokról. Nemere István volt a vendége a szabadbattyáni művelődési háznak, majd a Vas Gereben Nagyközségi Könyvtárnak Enyingen. Mind a két rendezvényen nagy volt az érdeklődés, a közkedvelt regényíró jó előadónak is bizonyult. Granasztói Szilvia bábművész két székesfehérvári általános iskolában, nemcsak bábkészítésre, hanem a velük való játékokra is tanította a gyerekeket.

December 4-én Mezőfalván szavalóversenyt rendeztek a könyvtárban.

December 8-án Sárbogárdon a városi könyvtár vendége Marék Veronika volt.

December 9-én újra megyénkbe

látogatott Granasztói Szilvia, nagy táskáiból sok-sok báb kandikált ki. Karácsonyra készülnek már a gyerekek, így angyalka bábok készültek Gánton és Csákváron. Előkerült Kósa László Apáról fiúra című könyve, megismerkedtek a gyerekek a karácsonyi népszokásokkal, a betlehemezéssel. Boldogan játszották el a kedves bábokkal a szép jeleneteket.

December 10-én Kalász Márton látogatott el Fehérvárra, a Sziget utcai fiókkönyvtárba és a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárába. A költőt fordítóként és regényíróként is üdvözölték a gyerekek. A vendég mesélt Momoról, Ende regényének kislány hősről. /A sikeres fordításért Kalász Márton Andersen-díjat kapott./ Majd a Morgató című regényéről beszélgetett a gyerekekkel, akik kérdések özönével ostromolták a szerzőt. Padisák Mihály író Szabadbattyánban a művelődési házban találkozott számos ifjúsági regényének olvasóival.

Ezekén a rendezvényeken túl sok könyvtár szervezett video-vetítést, gyermekfoglalkozást, rajzversenyt, vetélkedőt és nagyon sok helyen télapó ünnepséget. Szinte minden rendezvényre eljutott a könyv, ebben nagy részük volt a könyvtárosoknak.

A gyermekkönyvhét rendezvényeivel foglalkozott a városi televízió, a győri rádió, és nagyon sok előzetes hírrel illetve beszámolóval a Fejér Megyei Hírlap is.

Némethné
Felföldy Magdolna

Hívunk

Meghívók
a gyermekkönyvhéten

KÖVEK, SZÍNEK, EMBEREK

Polgári olvasókörök Székesfehérváron a dualizmus korában

A FELSŐ- ÉS VIZIVÁROSI OLVASÓKÖR

Az olvasókör 1868. január 1-én alakult Felsővárosi Olvasókör néven. Alapszabályát a belügyminiszter 1868. január 12-én hagyta jóvá/71/, s e szerint az olvasókör célja: "... a népszerű és hasznos munkák olvasása által tisztességes társalgásra alkalmat nyújtani egy a felsővárosban e célra bérbeveendő alkalmas helyiségben."/72/

A kitűzött célt "... a legtöbb tagok szellemi igényéhez mért heti és napi, politikai, gazdasági és népszerű ismeretterjesztő lapok, a gyakorlati életre megkívántató olvasmányok, könyvek s térképek..." /73/ beszerzésével kívánták elérni.

Az alapszabálymódosítások a későbbiekben általában jelentéktelenek voltak. Az 1904-es alapszabály azonban már azt is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy az olvasókör "... mindenkor politikai pártszínezet nélkül leend..." /74/

A kör működésének első éveiről csak keveset tudunk. Első elnöke Kaiser Sándor volt. Ő azonban 1872-ben már többszöri kérés ellenére sem vállalta ezt a tisztséget, s ezért az 1872. január 14-én tartott közgyűlésen Liszits Istvánt választották elnökké, /75/ aki egészen 1895. júniusában bekövetkezett haláláig volt a kör elnöke. /76/ Az 1895. október 27-én tartott rendkívüli közgyűlésen Tóth Aladárt választották elnökké, aki - annak ellenére, hogy többször le kívánt köszönni - 1902-ig maradt e tisztségben, /77/ Az ekkor elnökké választott Polczer Pétert /78/, 1906-ban Havranek Antal követte. /79/

Közülük Tóth Aladáról tudjuk, hogy Tóth Arthurnak, a Függetlenségi Kör elnökének testvére volt, s az 1892-es választásokon kormánypárti programmal országgyűlési képviselő lett. /80/ Havranek Antal szobrász és kőfaragó a város közismert polgára volt, aki az 1906-os választásokon Zichy Jenő /korábban kormánypárti, ekkor függetlenségi/ képviselővel szemben indult, de vereséget szenvedett. /81/

Az olvasókör helyiségét csak az 1870-es évek második felétől ismerjük: ez 1892. október 28-ig a felsővárosi Arany Sas vendéglő volt, ezt követően két évig a Fehér Bárány vendéglő, majd Katics Gyula vendéglője, s végül a Vásártér 23. sz. alatt lévő Obermayer-féle /később Fekete-/ vendéglő.

A Felsővárosi Olvasókör küzdött talán a legtöbb nehézséggel a székesfehérvári olvasókörök közül a tárgyalt időszakban. Liszits István az 1874. évi közgyűlésen már csak "... reményli helyrehozhatni a már

mutatkozott egyleti hanyatlás kárait..."/82/ Reményei azonban nem váltak valóra, mert az 1877. évi közgyűlés igazgatói előterjesztése szerint "... az egyesület fő célja - a tagok szellemi, társadalmi mozgalmát, tevékenységét élénkíteni, terjeszteni - a mutatkozott közöny karjaiba esett."/83/ A hanyatlás okait az egyesület hibás irányában látták: míg a város többi olvasóköre egyre-másra rendezte a bálakat és a táncmulatságokat, a Felsővárosi Olvasókör a "... kelleténél eszményibb életmódot választott - kárára."/84/

Többször előfordult, hogy az előre meghirdetett közgyűléseket el kellett halasztani, mert a tagok nem jelentek meg kellő számban. A baljós jelek ellenére az igazgató választmány 1877 végén úgy ítélte meg, hogy a kör elég erős ahhoz, hogy újabb két évre megalakuljon./85/ A helyzet azonban a következő években sem változott, s így az 1879. szeptember 9-i választmányi ülés elhatározta, hogy az olvasókör csak abban az esetben maradhat fenn, ha a tagsági díjakból befolyó összeg a felmerülő kiadásokat fedezi./86/

Ebben az időben a kör a felozlás határán állt, de végül életben maradt. 1880. január 4-én újabb két évre megalakult. Ezzel kezdetét vette egy, mintegy tíz évig tartó lassú fejlődés. A Liszits István halála miatt összehívott rendkívüli közgyűlésről szóló tudósításból már ismét arról értesülünk, hogy az elhunyt elnököt a "... kör utóbbi években tapasztalt hanyatlása mély fájdalommal töltötte el."/87/

A kör tagjainak száma az 1900-as évek közepéig nem érte el a 200 főt. 1878-ban 120 tagja volt/88/, s ez a szám 1899-re is csak 150-re emelkedett./89/ Ezért már az 1898. február 22-én rendezett rendkívüli közgyűlésen felmerült, hogy az olvasókör a Vizivárosban lakó polgárokat is tagjai közé fogadja. A Vizivárosban nem működött olvasókör, a Felsővárosi olvasókör helyisége /Vásártér, Obermayer-vendéglő/ mindkét városrész lakói számára könnyen elérhető volt./90/ A gondolatot 1902-ben tett követte: a január 19-i közgyűlés egyhangúlag elfogadta Havranek Antal igazgató indítványát. Az olvasókör nevét Felső- és Vizivárosi Olvasókörre változtatták./91/ Felcsillant a remény, hogy az olvasókör fennállása az egyesítéssel hosszú időre ismét biztosítva lesz. Nőtt a tagok száma, 1907-re elérte a 280-at, s a kör anyagi ügyei is rendeződtek./92/

Az olvasókör társadalmi összetételére, a tagok foglalkozására csak feltevéseink vannak. Mivel a Felsőváros lakói nagyrészt földműveléssel foglalkoztak, a tagok nagyobb számban közülük kerülhettek ki. Emellett szól az is, hogy a kör könyvtárának 1882-es jegyzékén - a másik két székesfehérvári olvasókörhöz viszonyítva - nagyobb számban /kb. az összes mű 10 %-a/ található gazdasági /kertészet, szőlőművelés, állattenyésztés, méhészet/ tárgyú szak- és ismeretterjesztő könyvek./93/

A körnek általában két könyvtárosa volt. Róluk csak 1872-től vannak adataink: ebben az évben Gross Pál és Vurzinger Ferenc látta el ezt a tisztséget. 1876-ban már Plenczner Jakab volt a könyvtáros, s maradt is egészen 1882. február 11-én bekövetkezett haláláig./94/ 1880-ban már ott volt mellette Wittinghof Gyula is. Másodkönyvtárosok voltak Wittinghof mellett: Angeli József, Pausch Rafael, Rézman János. Wittinghof Gyula 1888-ban - elfoglaltságára hivatkozva - lemondott. Helyére ekkor

Szakál Antalt, másodkönyvtárossá Schmölcz Józsefet választották. A könyvtáros személye később is gyakran változott: 1890-ben Sólyom Lajos, 1894-ben Almásy Ferenc, 1900-ban Obermayer Imre, 1902-ben Kálóczy Gyula és Obermayer Imre, 1903-ban Aradi István és Obermayer Imre, 1906-tól pedig Aradi István és id. Kammel József kezelte a kör könyvtárát. Valószínűleg nagyrészt tanítók voltak.

A könyvtár kezdetben csak lassan gyarapodott, mert a kevés tag miatt a tagdíjakból könyvek vásárlására nem sokat fordíthattak. Az 1876. évi közgyűlésen Plenczner Jakab arról számolt be, hogy a könyvtár 195 kötetből áll, s ebből kölcsönzés alatt van 21 kötet./95/ Az évi gyarapodás nem haladta meg a 30-40 kötetet, így 1884-re a kötetek száma csak 513-ra nőtt, a használóké pedig 76-ra./96/ A székesfehérvári egyesületi könyvtárak közül a Felsővárosi Olvasókör könyvtára volt a legkisebb 1884-ben. A kör Felső- és Vizivárosi "korszakában" kezdődő fellendülés /a tagok számának gyarapodása/ a könyvtár használatára is jótékony hatással volt. 1907-ben a könyvtáros jelentése már heti 50-55 kölcsönzőről és évi 3000 kötetes forgalomról számolt be, ami - ha van is benne némi túlzás - az előzőkhöz képest már szép eredmény./97/

A könyvtár hetenként egyszer volt nyitva, vasárnaponként egy órát. A kölcsönzés határideje három hét volt, a késedelmi díj hetenként 10 fillér /5 krajcár/./98/

A Felsővárosi Olvasókör könyvtárának két könyvjegyzékét ismerjük. Az elsőt az 1882-ben kiadott alapszabályokhoz csatolták "Könyvtári mutató" címmel/99/, a második 1900-ban jelent meg./100/

Az 1882-es jegyzék 277 művet tartalmaz, 436 kötetben, és néhány újságot, folyóiratot. Az 1900-as jegyzék 567 művet sorol fel, 799 kötetben. Mindkét jegyzéken csak magyar nyelvű művek szerepelnek.

Az 1882-ben megjelent "Könyvtári útmutató" szerint a kör könyvtára nagyrészt magyar szerzők munkáiból állt. Az összes mű mintegy egyharmada volt szak- és ismeretterjesztő irodalom. A klasszikus magyar költészetet Arany János, Berzsenyi Dániel, Petőfi Sándor, Vajda János, Vörösmarty Mihály művei képviselték, a klasszikus magyar prózát Eötvös József, Jókai Mór /34 művével messze kiemelkedik/, Jósika Miklós, Tolnai Lajos művei. Megvolt Katona "Bánk bán"-ja és Madách-tól "Az ember tragédiája" is. A világirodalom színvonalasabb alkotásai közül Calderon, Hugo, Moliere, Thackeray, E.T.A. Hoffmann néhány műve volt meg a könyvtárban. A szórakoztató, kalandos irodalmat elsősorban Dumas /nyolc művével/ és Verne /három művével/ képviselték.

A nem szépirodalmi könyvek legnagyobb része történeti /pl. Ábray Károly és Horváth Mihály írásai/, társadalomtudományi munka, de - mint arról már korábban szó volt - szép számmal tartalmaz a jegyzék gazdasági /kertészet, szőlőművelés, borászat stb./ és természettudományi /csillagászat, földrajz/ műveket is.

1900-ra a klasszikus magyar irodalom választéka Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Kazinczy Ferenc, Kemény Zsigmond, Kisfaludy Sándor, Tompa Mihály, Mikes Kelemen műveivel bővült. 1900-ra Mikszáth nyolc művével, Jókai /harmincöt mű/ és Jósika /tizenegy mű/ után a harmadik

helyen állt. Szerepel a katalógusban Heltai Jenő is egy korai irásával /"Hét sovány esztendő"/.

A világirodalom klasszikusai közül 1900-ra beszerezték Daudet, Goethe, Maupassant, Shakespeare és Zola néhány alkotását.

Természetesen mindkét jegyzék jócskán tartalmaz a korban nyilván ismert, népszerű, mára azonban elfelejtett szerzőket is, sőt: ők vannak többen.

Az olvasókör tagjai ismereteinek bővítését szolgálták - a könyveken és hirlapokon kívül - az ismeretterjesztő felolvasások, előadások is. Ezek közül néhány az érdeklődés hiánya miatt elmaradt, ez különösen a kör működésének kezdeti időszakában fordult többször elő. A sikerültebbek közé tartozott az 1895. január 27-én rendezett felolvasó est, melyen Magó Károly "Hajdan és most" címmel művelődéstörténeti előadást tartott, majd Velinszky Ferenc olvasta fel a "A babonáról" című művét/101/, és Palánszky Miklós 1906. január 14-én tartott felolvasása az "Égi testekről"./102/

Mindezek mellett a kör 1880-tól rendszeresen felolvasóesttel és társas vacsorával ünnepelte meg március 15-ét, a forradalom évfordulóját.

A PALOTAKÜLVÁROSI OLVASÓKÖR

1873. március 9-én jelent meg "Több polgár" aláírással a Székesfehérvárban egy felhívás, amely a palotavárosi polgárokat egy olvasókör megalakítása végett március 10-re értekezletre hívta./103/ Ezen az első összejövetelen megállapodtak abban, hogy az olvasókör politikai színezet nélkül alakul, megalakulásához 150 aláíró tag szükséges, s minden tag évente két forint tagdíjat fizet./104/

Az 1873. március 25-én rendezett alakuló közgyűlésre a jelentkezők száma már meghaladta a 200-at. Ekkor megválasztották a kör ideiglenes tisztségviselőit és egy bizottságot az alapszabályok elkészítésére./105/ Az alapszabály-tervezetet az 1873. április 6-i közgyűlés vitatta meg és hagyta jóvá, a belügyminiszter 1873. május 24-én engedélyezte./106/ Sajnos sem ezt az alapszabályt, sem a későbbi módosításokat nem ismerjük.

A városrész lakosságának meghatározó tényezője egyrészt a kisbirtokos /paraszti/, másrészt a kistermelő polgári középréteg volt. Nagy Ignác visszaemlékezése szerint az olvasókör megalakításakor a fő cél az volt, hogy az "... ezen város részben leginkább elhelyezkedve levő iparososztály tömörítve együtt tartassék."/107/

A kör első elnökévé Turják Jánost, a város gazdasági tanácsnokát választották. Őt 1875-ben Ullmann Miklós - ugyancsak városi tanácsnok - követte. 1879-től Szepelt Nándor, 1883-tól Rainiss Mátyás tanár volt elnök. Utóbbi egyúttal /1877 óta/ az Iparos Segédek Képző és Segélyező Egyletének is elnöke volt./108/ A Rainiss Mátyás lemondása után 1886-ban megválasztott Nagy Ignác ügyvéd egyik vezetője volt a városban működő Függetlenségi Körnek is. Nagy Ignác több mint harminc évig maradt az olvasókör elnöke.

Az egyesület helyisége 1873-tól 1895-ig Kostyelik Ferenc vendéglőjében

volt. Ahogy Nagy Ignác a kör fennállásának 25. évfordulóján rendezett diszközgyűlésen emlékezett "... a Kostyelik-féle vendéglőnek e célra nem alkalmas hátsó szobácskájában húzta meg magát."/109/ Az 1895-ös esztendő válsága idején "...Boros Sándor iparos azt a nemes ajánlatot tette, hogy addig, míg az adósságok törleszthetők, házában ingyen ad helyiséget a kör részére. Ez az ajánlat mentette meg az olvasókört a tönkremenéstől."/110/ Mintegy háromnegyed évig maradtak Boros Sütő u. 1. sz. alatti házában. 1896. októberében költöztek Horváth Mihály Tobak utcai vendéglőjébe, ahol a kör most már "...minden tekintetben kielégítő otthonra talált..."/111/, ezért helyiségük a tárgyalt időszakban többször nem is változott.

A Palotakülvárosi Olvasókör 1885-ig sikeresen, különösebb megrázkódtatás nélkül működött. Tagjainak száma 1874-re elérte a 328-at/112/, a befolyó tagdíjakból és a rendszeresen tartott táncmulatságok bevételeiből anyagilag is megerősödött. 1885-re azonban a tagok száma 121-re csökkent, ezért ebben az évben gyűjtőiveket bocsátottak ki, amely a körbe való belépésre hívta fel a Palotaváros polgárait./113/

Az egyesületben kezdetben politikailag a mérsékelt irányzat volt az uralkodó. Az 1870-es évek végére viszont már a Palotakülvárosi Olvasókör volt a kiindulópontja a függetlenségi mozgalomnak, és a megalakuló Függetlenségi Kör "...a Palotakülvárosi-olvasókör kebeléből indult ki, itt izmosodott meg és hosszú időn mindkét körnek együttes, közös helyisége volt, a Kostyelik Ferenc utóbb Horváth Mihály vendéglőjében."/114/ Az olvasókörben kezdte politikai pályafutását Saára Gyula, aki később a függetlenségi párt és a Függetlenségi Kör elnöke, majd a város polgármestere lett./115/ A Kör később is a függetlenségi polgárok gyűjtőhelye maradt, a tagok közül sokan a Függetlenségi Körnek is tagjai voltak.

Az egyesület legválságosabb időszakát az 1890-es évek közepén élte. A városban 1895-ben megalakult Katolikus Néppárt a függetlenségiektől a katolikusok egy részét átvitte a maga táborába. A polgári olvasókörök katolikus tagjai is sorra léptek át a létrejövő katolikus körökbe. A Palotakülvárosi Olvasókör tagjainak száma 1895-ben 40-re apadt./116/

Az olvasókör választmánya 1895. november 5-i ülésének legfőbb tárgya az volt, hogy - tekintettel a mostoha anyagi viszonyokra - továbbra is fennmaradjon-e a kör, vagy pedig feloszoljon. Ekko a befolyó tagsági díjakból már a legszükségesebb kiadások is alig voltak fedezhetők. A választmány támogatta az elnökségnek a kör feloszlását javasoló indítványát. A könyvtárat együtt akarták tartani azzal, hogy az képezze egy, a városban létesítendő népkönyvtár alapját./117/

A kört végül Boros Sándor már említett áldozatvállalása mentette meg. A legfontosabb teendő ekkor a tagok gyűjtése volt, "... melyben különösen Szakáll Antal vármegyei árvaszéki könyvelő fejtett ki eléggé meg nem hálálható buzgalmat."/118/ Az erőfeszítéseket siker koronázta: az adósságokat törlesztették és a Kör anyagi helyzete konszolidálódott. A tagok száma is nőtt, bár a korábbi szintet 1914-ig már nem érte el, végig 200 alatt maradt.

A könyvtár gyarapítására 1875-ig hat táncmulatságot tartottak, s az így befolyt 585 forintból 386 kötet könyvet vettek./119/ A kör könyvtárát többen ajándékokkal is gyarapították. Ennek ellenére a következő öt évben a kötetek száma mindössze 429-re nőtt, amely ekkor 254 művet jelentett és az 1879-ben "... a tagok által igénybe vétetett 3810-szer."/120/

1884-ben az olvasókör könyvtárában 683 mű volt 1034 kötetben, s ezzel - az olvasókörök között - a Palotakülvárosi a Tóvárosi Olvasókör mögött a második helyen állt a városban. Itt volt viszont a legmagasabb a szépirodalom aránya: 75 %, a Tóvárosi Olvasókör 58 %-os és a Felsővárosi Olvasókör 28 %-os hasonló adatával szemben./121/ A művek szinte mind magyar nyelvűek, mindössze négy volt német nyelvű./122/ A tagok számának jelentős csökkenése miatt 1885-ben már csak 1874 kölcsönzés történt./123/

A könyvtár az 1895-ös esztendő válsága után is csak lassan gyarapodott, s 1914-re a művek száma alig haladta meg az 1100-at, a köteteké pedig nem érte el az 1600-at./124/

A Palotakülvárosi Olvasókör könyvtárának egy könyvjegyzékét ismerjük 1890-ből, melynek élén a könyvtáros figyelmeztetése áll: "Az olvasókör helyiségéből az alapszabályok értelmében a kör újságait, röpiratait, főleg pedig könyveit a ... a könyvek pénzértéke kijelölésével a könyvtárnok adhat az olvasókör helyiségén kívül való használatra még pedig: nagyobb szabású műből csak egyet, a kisebbekből kettőt, melyet az illető tizennégy napnál tovább magánál nem tarthat; ... ki a könyveket a meghatározott időn túl is magánál tartja: minden kötet után hetenként egy krajczárt tartozik a könyvtár javára fizetni.

Együttal figyelmeztetik az olvasó közönséget, hogy az olvasás végett kiadott műveket tisztán tartsa, azokban semmiféle megjegyzést, lapbehajtásokat, sőt mi több lapkiszakítást és könyvtári szám leszakítást - mint ezt a tapasztalás bizonyította - ne tegyen, mert a könyvekben okozott bármiféle károkért felelős és a megrongált vagy elveszített könyveket beszerezni, vagy a választmány által meghatározandó pénzüsszeget a kör pénztárába befizetni tartozik."/125/

A gondosan összeállított könyvjegyzék a művek szerzőjén és címén kívül közli azok műfaját /elbeszélés, regény, korregény, rajz, rege, tanulmány, jellemrajz, stb./, kötetszámát és "raktári jelzetét" /polcszám és könyvszám/ is.

A címjegyzék szerint a könyvtárban akkor 711 mű volt 1385 kötetben, köztük hat újság, illetve folyóirat /Ország Világ, Vasárnapi Ujság, Képes Folyóirat, Koszorú, Hazánk, Kelet Népe/ mintegy harminc kötetben.

A művek tartalmi megoszlása 1884 óta nem változott: 1890-ben is 75 %-uk volt szépirodalom és 25 %-uk szak- és ismeretterjesztő irodalom. A jegyzék csak magyar nyelvű műveket tartalmaz.

A szépirodalomnak több mint fele magyar szerző műve. A mintegy 300 magyar szépiró között kevés klasszikus, vagy azóta klasszikussá vált található. A költők közül Arany János, Anyos Pál, Berzsenyi Dániel, Csokonay Vitéz Mihály, Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Petőfi Sándor, Tompa Mihály, Vajda János, Verseghy Ferenc, Vörösmarty Mihály és Zrínyi Miklós egy-két kötete tartoznak ebbe a csoportba. A klasszikus magyar

prózát Bródy Sándor, Eötvös József, Jókai Mór /83 műve szerepel a jegyzékben/, Jósika Miklós /20 mű/, Kemény Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Tolnai Lajos képviselik, a drámát mindössze Bessenyei György egy, és Csiky Gergely két műve.

A külföldi szépirodalom túlnyomó része a kor népszerű, olvasott íróinak irodalmi értéket nem képviselő munkáiból állt: /pl. Conway, Feuillet, Gaboriau, Greville, Montepin /12 művét tartalmazza a jegyzék/, Morritt, Ponson du Terrail /tőle 15 mű volt meg, köztük a népszerű Rocambole-történetek/ stb./ A világirodalom értékesebb alkotásai közül Daudet, Dickens, Dosztojevszkij, Goethe, Horatius, Hugo, Lessing, Manzoni, Moliere, Sand, Shakespeare, Turgenyev és Zola néhány műve volt csak meg a kör könyvtárában.

A mintegy 160 szak- és ismeretterjesztő könyv legnagyobb része /kb. 60 %/ történelmi, politikai írás és életrajz. Sok foglalkozik közülük az 1848-49-es eseményekkel: a baloldali, 48-as szellemben publikáló Áldor Imrének 37 történelmi műve, életrajza, Asbóth Lajos honvéd tábornok emlékiratai, Horváth Mihály "Magyarország függetlenségi harcának története 1848-49-ben" című műve stb. található - többek között - a jegyzéken.

Az ismeretterjesztő irodalom maradék része is jobbára társadalomtudományi /pedagógia, etika, jog/, illetve irodalomtörténeti, művészeti tárgyú. A természettudományi, mezőgazdasági irodalom aránya kicsi, az ismeretterjesztő irodalmon belül kb. 15 %.

A lexikonok közül a jegyzék szerint egyedül a "Közhasznú ismeretek tára" 12 kötete volt meg a könyvtárban.

A könyvjegyzék tanúsága szerint úgy tűnik, hogy az olvasókör könyvtára elsősorban a palotavárosi iparos lakosság szórakozási igényeit volt hivatva kielégíteni.

A Palotakülvárosi Olvasókörnek általában két könyvtárosa volt: 1873-74-ben Strobl Ferenc és Tóth Antal, 1875-ben Tóth Antal és Kucsora József, 1879-ben Szász Imre és Dittmár Károly, 1880-tól Kalmár László és Dittmár Károly, 1883-tól Tóth Nándor és Knezits István kezelte a könyvtárat. Az 1888-ban könyvtárossá választott Békefi /Szaller/ István 1897-ig látta el a tisztséget. /126/ Az őt követő Gerbán Ferenc 1900-ig, Lengyel Lajos 1903-ban egyedül, 1904-től Tamásy Sándorral együtt volt könyvtáros. Tamásy Sándor egészen 1913-ig maradt e tisztségben. Ekkor helyét az 1911-ben másodkönyvtárossá választott László Árpád foglalta el.

A könyvtár hetenként egyszer volt nyitva, vasárnaponként másfél órát.

Az olvasókör kebelében már 1874-ben megalakult a dalárda, amely később rendszeresen közreműködött a körben rendezett ünnepeken és felolvasóesteken. A rendezvényeken rendszerint a kör tagjai tartottak előadást valamely közérdekű tárgyról. 1874. december 26-án pl. Greizinger Márton tanár a méterrendszerről beszélt, Füzi Márton cipész és Németh János tobak-mester szavalt, Rainiss Mátyás az iparos teendőiről tartott felolvasást. /127/ Az 1880-as években az olvasókör és dalárdája több hangversenyt rendezett a könyvtár gyarapítására, Lányi Ernő, Greizinger Iván, Vedres Gyula, Rully Józsa és Gara József közreműködésével. /128/

Ezek a "tavaszi hangverseny"-ként emlegetett műsorok a Palotakülvárosi Olvasókör sajátos rendezvényei voltak.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI POLGÁRI KÖR

Az utolsóként megalakult dualizmus-kori székesfehérvári polgári olvasókör létrejött a Tóvárosi Olvasókör 1890-91. évi helyiségváltoztatására nyúlik vissza, amely akkor szakadást idézett elő a körben. Amikor a Tóvárosi Olvasókör 1890. október 13-án tartott közgyűlése a kör költözése mellett foglalt állást, "...többen kijelentették, hogy ki fognak a körből lépni és polgári kör czimén új társaskört alakítanak."/129/

Az alakuló közgyűlésre 1891. január 11-én került sor, s egy héttel később az alapszabályokat is megfogalmazták./130/ A kör alapszabályait a belügyminiszter 1891. február 9-én hagyta jóvá/131/, s e szerint a kör neve/132/: "Székesfehérvári » Polgári Kör«. Székhely: Székesfehérvár, Tóváros.

Cél: A művelődés terjesztése, közszellem fejlesztése, amit politikai és szépirodalmi lapok járatása, magyar könyvek beszerzése és olvasása, társas összejövétel, - társadalmi kérdések, városi és megyei közügyek feletti eszmecsere, társas ebédek, táncmulatságok, kirándulások szervezése által ér el.

A körnek tagja csak feddhetetlen jellemű, önálló, a tagsági díj pontos fizetésére elegendő biztosítékkal bíró férfi lehet, kit a választmány egy tag ajánlatára titkos szavazattal felvesz...

Tagsági díj egy évre 4 frt, mely két egyenlő részletben ... fizetendő....

Ezen kívül a belépéskor, illetve felvételnél minden tag egyszersmindenkorra 2 frt-ot fizet be, mely bútorok és könyvek beszerzésére fordítatik."/133/

A továbbiakban az alapszabály - szokás szerint - a kör szervezeti felépítését és a tisztségviselők feladatait ismerteti. Ez a része a többi olvasókör alapszabályaival csaknem megegyezik.

A legkevesebbet A Székesfehérvári Polgári Körről tudunk. Elnöke a Tóvárosi Olvasókör volt elnöke, Szőgyény-Marich Géza volt. Salamon Károly könyvtáros ugyancsak a Tóvárosi Olvasókörből került át. Valószínűleg volt tehát könyvtárunk is, amelyről még annyit tudunk, hogy 1891-ben adományokból 66 kötettel gazdagodott./134/

Az 1892. január 10-én tartott közgyűlésen Szőgyény-Marich Géza még "... örömének adott kifejezést, hogy a lefolyt egy év alatt a kör milyen szépen virágzásnak indult..."/135/, de az 1897. december 20-ra kitűzött közgyűlés már elmaradt, mert a tagok nem jelentek meg kellő számban/136/, s ettől kezdve a kör már nem is adott életjelt magáról.

Valószínűleg az történt, hogy a három olvasókör és a Vörösmarty Kör mellett egy újabb olvasókör már sok volt a városban, s a Székesfehérvári Polgári Kör - tagok hiányában - csendesen elhalt.

Ö S S Z E G E Z É S

Ha sorrendet kellene felállítanunk a dualizmus-kori székesfehérvári olvasókörök között - történetük rövid áttekintése után -, talán azt állapíthatjuk meg, hogy közülük a legegységesebb közművelődési tevékenység a Tóvárosi Olvasókörben valósult meg. Elsősorban azért, mert e kör kötődött legkevésbé a nevében szereplő városrészhez és igyekezett a város egész területét átfogni, sőt hatókörét a város környékére is kiterjesztette. Helyenként - különösen működésének kezdeti időszakában - a Palotakülvárosi Olvasókör is betöltötte hivatását, míg a Felső- és Vizivárosi Olvasókör ugyanezt csak az időszak vége felé tudta valamelyest megközelíteni. A Székesfehérvári Polgári Kör néhány éves működése pedig tulajdonképpen nem értékelhető.

A kortársak, a helyi újságok az egyesületekkel közel sem voltak elégedettek. A kezdeti időben, az 1870-es években különösen az ismeretterjesztő felolvasások, előadások hiányát rótták fel, holott "...ezen felolvasások tartására hivatva vannak a ... külvárosi olvasó-egyletek... Elég sajnós, ezen körök még eddig épen semmit sem tettek e téren, igaz, hogy némelyek dicséretes buzgalommal szerzik meg a könyveket, s azokat a nép közt terjesztetni iparkodnak; - de a felolvasások terén még hátra vannak,..." /137/ A körök könyvtáraitól pedig azt tartották, hogy "...nem oly könyvekkel bírnak, melyek közhasznúak, hanem franciából s idegen nyelvekből fordított, félszeg, sokszor immoralis regények s röpiratokkal vannak megtöltve." /138/

Az olvasókörök tevékenységét később is sok bírálat érte. Azzal is vádolták őket, hogy "...kártyapénz summájának nagyobbításán kívül édes kevés célt valósítanak ott meg" /139/, s a legjobb esetben a kártyázáson kívül még újságot olvasnak.

Az 1890-es években már valamiféle közéleti szerep ellátását is számon kérték tőlük, mert "...senki nincs, aki buzdítaná és ellenőrizné a hatóságokat, gyorsítaná a város fejlődésére vonatkozó ügyek lebonyolítását..." /140/, de erre a feladatra a város társaskörei közül egyiket sem tartották alkalmasnak. Ezért is merült fel többször egy új kör alakításának gondolata, s - a két kör rendezetlen anyagi ügyei mellett - ez is közrejátszott a Tóvárosi Olvasókör és a Vörösmarty Kör egyesítésében.

Az olvasókörök működését ért és idézett bírálatok maradéktalan elfogadása éppolyan hiba lenne, mint az egyesületek szerepének túlértékelése. Nyilvános könyvtár hiányában a lakosság olvasnivalóval való ellátásában könyvtáraik az egész időszakban jelentős szerepet játszottak. Még akkor is, ha az olvasni tudóknak csak egy töredékét tömörítették. Biztos, hogy az olvasókörök Székesfehérvár kulturális ellátását nem oldották meg, de az nélkülük föltétlenül szegényebb lett volna.

J E G Y Z E T E K

Rövidítések: FML = Fejér Megyei Levéltár
Szfvár = Székesfehérvár

71. FML. Szfvár thj. város. Polgármesteri iratok. 2266/73.
72. A Székesfehérvári Felsővárosi Olvasókör alap- és házszabályai, választott tisztikarának és tagjainak névsora. Sz.-Fejérvár, [1873?] [3.] p.
73. U.o.
74. A Székesfehérvári Felső- és Vizivárosi Olvasókör alapszabályai. Szfvár, 1905, Számmer J. 5. p.
75. Székesfejérvár. 1872. jan. 21. 15. p.
76. Szfvár és Vidéke. 1895. jún. 18. [2.] p.
77. U.o. 1895. nov. 2. [2.] p.
78. U.o. 1902. jan. 21. 3. p.
79. Székesfehérvári naptár... 1907. évre. Szfvár, [1906.] 138. p.
80. A munkásmozgalom Fejér megyei története. 1868-1918. /irta és a forrásokat összeáll. Farkas Gábor./ Szfvár, 1978. 53. p.
81. U.o. 90. p.
82. Székesfejérvár. 1874. jan. 25. 22-23. p.
83. Szfvár és Vidéke. 1877. jan. 10. [2.] p.
84. U.o.
85. U.o. 1877. dec. 29. [2.] p.
86. U.o. 1879. nov. 1. [3.] p.
87. U.o. 1895. nov. 2. [2.] p.
88. Vargha Gyula: Magyarország egyletei és társulatai 1878-ban. Bp. 1880, Statisztikai Hivatal. 574. [474!] p.
89. Szfvár és Vidéke. 1899. febr. 1. 5. p.
90. U.o. 1898. febr. 22. 4. p.
91. U.o. 1902. jan. 21. 3. p.
92. Szfvár. 1907. márc. 6. 3. p.
93. Könyvtári mutató. = A Székesfehérvári "Felsővárosi Olvasókör" alap- és házszabályai. Szfvár, 1882, Szfvár és Vidéke ny. 9 - [16.] p.
94. Plenczner Jakab. /Podolin, 1823. július 9. - Szfvár, 1882. febr. 11./ Rövid ideig Agárdon, majd 1849. június 11-től Székesfehérváron tanított, ahol vezénylő tanítónak választották.
Irodalom: Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái.
10.köt. Bp. 1905, Hornyánszky. 1244.h.
95. Székesfejérvár. 1876. jan. 12. 14. p.
96. Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben. i.m. 359.p.
97. Szfvár. 1907. márc. 6. 3.p.
98. A Székesfehérvári Felsővárosi Olvasókör könyvjegyzéke. Székesfejérvár, 1900, Számmer ny. [2.] p.

99. Könyvtári mutató. = A Székesfehérvári "Felsővárosi Olvasókör" alap- és házszabályai. Szfvár, 1882, Szfvár és Vidéke ny. 9 - [16.] p.
100. A Székesfehérvári Felsővárosi Olvasókör könyvjegyzéke. Székesfehérvár, 1900. Számmer ny. 15. p.
101. Szfvár és Vidéke. 1895. jan. 29. [2.] p.
102. U.o. 1906. jan. 16. 3. p.
103. Székesfehérvár. 1873. márc. 9. 64.p.
104. Vértesalja. 1873. márc. 20. [4.] p.
105. Székesfehérvár. 1873. márc. 30. 81. p.
106. FML. Szfvár thj. város. Polgármesteri iratok. 2266/73.
107. Székesfehérvári Hirlap. 1913. ápr. 11. [1.] - 2.p.
108. A munkásmozgalom Fejér megyei története. i.m. 18-19.p.
109. Szfvár és Vidéke. 1899. jan. 10. [1] - 2.p.
110. U.o.
111. U.o.
112. FML. Szfvár thj. város. Polgármesteri iratok. 2266/73.
113. Szfvár és Vidéke. 1885. júl.21. [2.] p.
114. Székesfehérvári Hirlap. 1913. ápr.11. [1]-2.p.
115. Székesfehérvári naptár... 1909. évre. Szfvár, [1908.] 49-51.p.
116. Szfvár és Vidéke. 1899. jan. 10. 2.p.
117. U.o. 1895. nov.5. [3.]p.
118. U.o. 1899. jan.10. [1]-2.p.
119. U.o. 1875. máj.8. [3.]p.
120. U.o. 1880. máj.8. [2.]p.
121. Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben. i.m. 382-383.p.
122. U.o. 358.p.
123. Szfvár és Vidéke 1886.jan.26. [3.]p.
124. Székesfehérvári Hirlap. 1914. febr. 8. 2. p.
125. A Székesfehérvári Palotakülvárosi Olvasókör könyvtára tulajdonát képező művek címjegyzéke. Összeáll. /Békefi/ Szaller István. Szfvár 1890., Szfvár és Vidéke ny. [2.] p.
126. Békefi /Szaller/ István. /Szfvár, 1848. dec. 15. - Szfvár, 1936./ Tanulmányait szülővárosában végezte, majd a színészi pályára lépett és az ország nagyobb vidéki városaiban volt drámai színész. 1880-ban abbahagyta a színészkedést és városi hivatalnok lett Székesfehérváron. Elbeszéléseket és verseket írt.
Irodalom: Szinnye József: Magyar írók élete és munkái:
1.köt. Bp. 1891, Hornyánszky. 765-766.h.
127. Székesfehérvár. 1875. jan. 12. 4.p.
128. Székesfehérvári Hirlap. 1913. ápr. 11. [1]-2.p.
129. Szfvár és Vidéke. 1890. okt. 14. [3.]p.
130. FML. Szfvár thj. város. Polgármesteri iratok. 1477/91.
131. U.o.
132. A kör elnevezése nem egységes: az 1894-1898. évekre kiadott "Székesfehérvári naptár"-ban Székesfehérvári Polgári Olvasókörként szerepel. Mivel az alapszabály szerint neve Székesfehérvári Polgári Kör, hivatalos nevének ezt tekintem.

133. FML. A székesfehérvári "Polgári-Kör" alapszabályai. Kézirat. Szfvár thj. város. Polgármesteri iratok. 1477/91.
134. Szfvár és Vidéke. 1891. aug. 22. [2.]p.
135. U.o. 1892. jan. 12. [3.]p.
136. U.o. 1898. jan. 15. 3.p.
137. Székesfehérvár. 1874. nov. 8. [275.]p.
138. U.o. 1875. máj. 8. [1.]p.
139. Szfvár és Vidéke. 1902. szept. 27. [1]- 2.p.
140. U.o. 1896. szept. 3. [1.]p.

Komlósi József

Szakedolgozat 2., befejező része. Az 1. részt a Fejér Megyei Könyvtáros 1987. 1. számában közöltük az 56-68. oldalon. /A szerk./

**A SZÉKESFEHÉRVÁRI
FELSŐ- ÉS VIZIVÁROSI OLVASÓKÖR
ALAPSZABÁLYAI.**

I. Az olvasókör alakulása és célja.

1. §. Az olvasókör alakult 1868. évi január 1-én. Alapszabályai 1887. évi január hó 2-án tartott évi közgyűlésen egészen újra alkottattak. — 1902. január 19-én tartott közgyűlésen újra módosítottak.

2. §. Az olvasókör, mindenkor politikai pártszínezet nélkül leendő, egyszer s mindenkorra alakul. Év kezdete Január 1-ével számítottatik.

3. §. Az olvasókör célja: Általában a közművelődést előmozdítani népszerű és hasznos könyvek kiadásával, melylyel hasznos foglalkozást szerez és az általános ismereteket terjeszti.

4. §. Ezen célok elérésére az olvasókör:

- a) alkalmas helyiséget tart fenn;
- b) állandó könyvtárt tart, megfelelő heti, napi, politikai, ipar és gazdasági és népszerű ismeretterjesztő lapokat járát;
- c) felolvasásokat és társas összejöveteleket rendez.

II. Az olvasókör czíme, székhelye és pecsétje.

5. §. Az olvasókör czíme: A »Székesfehérvári felső- és vizivárosi olvasókör.«

Székhelye: Székesfehérvár. Pecsétje: »Székesfehérvári felső- és vizivárosi olvasókör« 1868—1902.

TÁJÉKOZÓDÁS

VALKÓ Emőke - ROSNER Imre: A videózás jellemzői Magyarországon. = Jel-Kép. 1987. 4. sz. 54-64. l.

A Tömegkommunikációs Kutatóközpont 1987 első félévében felmérést végzett a videótechnika hazai magánfogyasztói piacáról.

Magyarországon 1984-ben kezdődött lényeges fejlődés a videózásban: a magánszemélyek mellett az oktatási, közművelődési intézmények és a vállalatok is jelentős képmagnóvásárlóként léptek fel. A videózás háttérének /müsorkínálat/ fejlődése azonban elmaradt, s ez a feketepiac megerősödéséhez vezethet. A viszonylag alacsony /33 százalékos/ szinestévé-ellátottság lassíthatja a magánvideózás további terjedését. A lakossági használatú videókészülékek száma 1987 elején így is meghaladta a 200 ezret.

Több mint másfél millióra tehető azoknak a felnőtteknek a száma, akik kapcsolatba kerültek a videózással. Egyharmaduk rendszeresen, kétharmaduk alkalmilag néz videóműsört. Jelentős eltérések mutatkoznak a társadalom különböző helyzetű csoportjaiban: az életkor emelkedésével /18-tól 60 évig/ 31-ről 2 százalékra csökken a rendszeresen videózók aránya; 27 százalékuk él községekben, a többi budapesti vagy vidéki városi lakos; a közép- és felsőfokú iskolát végzettek az átlagosnál nagyobb mértékben élnek az új eszköz nyújtotta szórakozási lehetőségekkel.

A videózási szokások sokban hasonlatosak a televíziónézési és a moziba járási szokásokhoz. Mivel a videózóknak /a felnőttek 20 százalékának/ csak 22 százaléka rendelkezik képmagnóval, a többi 78 százalék barátoknál, ismerősöknél, szórakozóhelyeken, iskolákban, művelődési házakban, munkahelyen szokott videót nézni. Közülük egyre nő a privát szférának /barátok, ismerősök/ jelentősége.

A videózók körében gyakoribb a külföldi, mint a magyar tévéből felvett programok nézése, de az ismerősöktől kölcsön kapott kazetták egyértelműen uralják a terepet.

A leginkább nézett, legkedveltebb műfajok sorrendben: rajz- és mese-filmek; videóklipek; karate-, western-, sci-fi-, horror- és pornófilmek. A képmagnótulajdonosok a szórakoztató filmek mellett az átlagosnál gyakrabban nézik a művészi filmeket, de egyébként minden csoportban a művész-, dokumentum-, oktatási vagy szakmai és az amatőr videófilmek a legkevésbé nézettek.

Az iskolai végzettség itt is differenciáló tényező, mert annak emelkedésével bővül a műsortípusok száma is. A közép- és felsőfokú végzettségűek azok, akik a teljes kínálatot nézik. A 24 évesnél fiatalabbak minden műfajt többet néznek az átlagosnál: minden érdekes tehát számukra, amit ma a videó kínál. Érdekes, hogy a 18-19 évesek az oktatási, szakmai filmeket az átlagosnál nagyobb arányban nézik, bizonyosságául annak, hogy a fiatalok ismerkedése az új médiummal jelentős mértékű az intézményekben.

A vizsgálat alapján úgy tűnik, hogy a magánvideózás műsorkazetta-ellátása a leggazdagabb, mert a legális videóműsor-piac még csak kialakulóban van, s annak kínálatát még meghaladja az egyéni úton beszerezhető műsorok gazdagsága.

MEIXNER Zoltán: Keményregény. Könyvpiac. =
Figyelő. 1987. 52-53. sz. [1.], 6. l.

A könyvszakmában a hetvenes évek közepéig a dotáció nyújtotta védelem nem tette szükségessé a kiadás üzleti részének mélyebb megismerését. 1988-tól azonban jelentős változások várhatók, s emiatt már most felbolydultak a kedélyek.

A könyvkiadók, a terjesztők és a nyomdák is arra számítanak, hogy 1988-ban a könyvforgalom 10-15 százalékkal visszaesik 1987-hez képest, mert a jövő év első negyedében - az év végi költekezés miatt - nem lesz elegendő pénz a lakosságnál. Emiatt a könyvszakma még 1987-ben akarja inkasszálni azt, amit lehet: a kiadók fél év alatt háromnegyed évre való mennyiséget adtak át a terjesztőknek. Ennek következtében azonban a terjesztőknek, a felduzzadt készletek és a pénz csökkenő forgási sebessége miatt, már a fizetőképességük fenntartásáért kell küzdeniük.

A bevételek növelése utáni hajsza a kommersz könyvek kiadását hozta előtérbe. A kiadók bestsellerek megjelentetésével próbálják megteremteni az alapot a szűk olvasórétegeket érdeklő, fontos szakmai könyvek és az értékesebb szépirodalom kiadásához. A terjesztők is hasonló módon igyekeznek segíteni a fontos könyvek forgalmazásán. A kis példányszámban megjelenő tudományos és szakkönyvek hasznát is hozhatnának, ha a szakemberek érdekelték lennének abban, hogy vásárolják ezeket. Emellett a vállalatok is részt vállalhatnának a szakkönyvkiadás finanszírozásából.

A könyvkiadók mind szemléletükben, mind technikailag több éves lemaradásban vannak a nyomdákhoz. A nyomdák viszonylag korszerű technikával dolgoznak, de nem kapnak megfelelő kiszolgálást a kiadóktól, holott ez segíthetné a nyomdai átfutási idő rövidítését. 1988-tól a nyomdák is nehezebb helyzetbe kerülnek. Nyereségük csökkentése miatt nem futja szponzorálásra, az értékesebb művek gyors és viszonylag elfogadható költségen való kinyomtatására. Ez ismét arra ösztönzi a kiadókat, hogy olyan könyveket jelentessenek meg, amelyek nyereséget hoznak. A kiadói-terjesztői-nyomdai együttműködés piacorientált, közös vállalkozások alapításával lenne áthidalható, amelyek profiljukból támogathatnák az értékek megjelentetését.

A könyvszakma dotációjának megszüntetése a könyvtárak felemelkedéséhez vezetne. A kiadók ebben az esetben vagy a nyereséget hozó kommersz művekkel próbálnának profitot teremteni, vagy - s ez a keservesebb út - állandó gazdasági bizonytalanságban továbbra is vállalják az értékek megőrzését.

Az összeállítás második részében interjú olvasható Inkei Péterrel, a Kiadói Főigazgatóság vezetőjével. Ő - többek között - elmondja, hogy egyelőre nincs baj a könyvszakmában, aggodalom az 1988-ban várható helyzet miatt alakult ki. Bizonytalan, hogy miként alakul a piac, s a kiadott művek hogyan lesznek értékesíthetők. Nem látható előre, hogy a kiadók hogyan élik meg a változásokat. Várható, hogy a pénzszerzést szolgáló bővliből előbb-utóbb telitődik a piac, de ma a kiadók - a bizonytalanság miatt - még nem tudnak ellenállni ennek az irodalomnak. Amennyiben megszűnik a dotáció, a Kiadói Főigazgatóság kezében csak a kulturális járulék marad. Hosszú távon megnyugtató megoldást azonban mégis csak az hozhat, ha a könyvkiadás finanszírozásából részt vállalnak a vállalatok /műszaki, gazdasági, jogi munkák/, az állam /értékesebb szépirodalom/. A kommersz művekre igényt tartó fogyasztók pedig fizessék meg azt a boltban vagy az utcán.

IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRÁFIÁK
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban
1987. júniustól decemberig

1. A Dunaújvárosi Acélszobrász Alkotótelep. /Tájékoztatóhoz./ 38 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla
2. Leányvállalatok alapítása Magyarországon. /Szakdolgozathoz./ 13 tétel.
Összeállította: Magony Imre
3. A munkásmozgalmi biográfia készítésének elméleti és módszertani kérdései. /Tanulmányhoz./ 8 tétel.
Összeállította: Magony Imre
4. A pedagógus szerepe egy falu közművelődési életében. /Szakdolgozathoz./ 28 tétel.
Összeállította: Trosztmér Katalin
5. A vendéglátás fejlődése és helyzete a Velencei-tónál. /Szakdolgozathoz./ 27 tétel.
Összeállította: Magony Imre
6. Közművelődés egy ipari nagyvállalatnál, különös tekintettel a brigádmozgalmra. /Szakdolgozathoz./ 116 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla

7. A film, a rádió és a televízió hatása az óvodások személyiségfejlődésére. /Szakdolgozathoz./ 40 tétel.
Összeállította: Trosztmér Katalin
8. A jutalmazás és büntetés szerepe a családban és az iskolában.
/Szakdolgozathoz./ 62 tétel.
Összeállította: Magony Imre
9. A természet szeretetére, a környezet megóvására nevelés óvodai lehetőségei. /Szakdolgozathoz./ 16 tétel.
Összeállította: Magony Imre
10. Zichy Ödön a szabadságharcban. /Pályázathoz./ 11 tétel.
Összeállították: Kiri Angéla, Magony Imre
11. Anyanyelvi nevelés az óvodában. /Szakdolgozathoz./ 25 tétel.
Összeállította: Trosztmér Katalin
12. A csoportmunka. /Szakdolgozathoz./ 62 tétel.
Összeállította: Trosztmér Katalin

Az irodalomjegyzékeket - kérésre - másolatban rendelkezésre bocsátjuk.

Komlósi József - Mikola Katalin

LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYOK

1987 júniustól decemberig

- 5/1987. /VI. 14./ MM Az idegennyelv-tudással kapcsolatos egyes rendelkezések módosításáról. = Magyar Közlöny. 1987. 21. sz. 378. l.
- 27/1987. /VI. 18./ PM Az általános jövedelemadóról szóló 45/1983. /XI. 20./ PM számú rendelet módosításáról. = Magyar Közlöny. 1987. 22. sz. 385. l.
- 15/1987. /VIII. 9./ MM A kiadói szerződések feltételeiről és a szerzői díjakról szóló 1/1970. /III. 20./ MM számú rendelet módosításáról. = Magyar Közlöny. 1987. 33. sz. 664. l.
1987. évi V. tv. Az általános forgalmi adóról = Magyar Közlöny. 1987. 42. sz. 819-839. l.
1987. évi VI. tv. A magánszemélyek jövedelemadójáról. = Magyar Közlöny. 1987. 42. sz. 839-860. l.
1987. évi 14. tvr. Az általános forgalmi adóról és a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvények hatálybalépésével kapcsolatos átmeneti rendelkezésekről és jogszabálymódosításokról. = Magyar Közlöny. 1987. 42. sz. 860-862. l.
- 37/1987. /X. 12./ MT rend. Az általános forgalmi adóról szóló 1987. évi V. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról. = Magyar Közlöny. 1987. 44. sz. 882-888. l.
- 38/1987. /X. 12./ MT rend. A magánszemélyek jövedelemadójáról szóló 1987. évi VI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról. = Magyar Közlöny. 1987. 44. sz. 888-894. l.
- 12/1987. /X. 25./ ÁBMH A munkabérek legkisebb összegéről. = Magyar Közlöny. 1987. 49. sz. 1049. l.
- 13/1987. /X. 25./ ÁBMH Az egyes bértarifák megállapításáról szóló jogszabályok módosításáról = Magyar Közlöny. 1987. 49. sz. 1049. l.

7002/1987. /Mü. K. 17./ ÁBMH számú irányelv a bértételek felső határáról. = Munkaügyi Közlöny. 1987. 17. sz. 381-442. p.
9. számú melléklet a 7002/1987. /Mü. K. 17./ ÁBMH számú irányelvhez. A közművelődési intézmények dolgozóinak munkaköri bértáblázata. = 420-423. p.

14/1987. /X. 25./ ÁBMH A nem függetlenített szakszervezeti tisztségviselők munkaidőkedvezményéről. = Magyar Közlöny. 1987. 49. sz. 1097. l.

3/1987. /XI. 4./ ME A foglalkozási balesetek kivizsgálásáról, bejelentéséről és nyilvántartásáról = Magyar Közlöny. 1987. 51. sz. 1120-1125. l.

57/1987. /XI. 15./ MT rend. Az általános forgalmi adóról szóló 1987. évi V. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról kiadott 37/1987. /X. 12./ MT számú rendelet módosításáról = Magyar Közlöny. 1987. 53. sz. 1196. l.

1060/1987. /XII. 2./ Mt. h. A kétszintű helyi-területi igazgatás bevezetésével kapcsolatos feladatokról és egyes minisztertanácsi határozatok módosításáról = Magyar Közlöny. 1987. 56. sz. 1320. p.

Janikovszky Éva dedikál a szabadbattyáni gyerekeknek

Székesfehérvár rövidítése megjelenési helyként: Sz.

III. Fejér megyei környezet-
védelmi szeminárium előadásainak
összefoglalói / szerk. Balogh
Szabó Miklós. - [Sz.] : [MTESZ
Fejér M. Szerv.], [1987]. -
140 p. : ill. ; 21 cm

ISSN 0231-4975 = Fejér megyei
környezetvédelmi szeminárium. -
Rend., közread. a MTESZ Fejér
Megyei Szervezete. - A
szemináriumot Székesfehérváron,
1987. nov. 25-27. között
tartották.

Alba Regia : annales Musei
Stephani Regis = az István Király
Múzeum évkönyve / Fejér Megyei
Múzeumok Igazgatósága ; szerk.
Fitz Jenő ; segédszerk. Fülöp
Gyula. - 22. - Sz. : Fejér M.
Múz. Ig., 1985. - 210 p., [1]
t.fol., [88] t. : ill. ; 29 cm. -
(Az István Király Múzeum
közleményei, ISSN 0563-0703 ; 22.)
Indulás: 1. (1960). - Borítón a
megjelenés éve: 1986
ISSN 0324-542X

Balázs László

Vértesalja : A Vértesaljai
Református Egyházmegye története /
Balázs László ; [kiad. a Vértes-
aljai Református Egyházmegyél. -
Bp. : Vértesaljai Ref. Egyházm.,
1986. - 363 p. : ill., térk. ;
21 cm
ISBN 963 00 1008 9

Bicske. Térkép. Plan. Készítette
és kiad. Kartográfiai Vállalat. Bp.

1987, Kartogr. Váll. soksz.
39x38 cm. - 5 mtérk.

Bognár Lajos

Sallai Imre Mg. Tsz. : [Besnyő] /
[szerk., fényképezte és írta Bognár
Lajos] ; [közread. a Sallai Imre
Mgtsz.]. - Besnyő : Sallai Mgtsz.,
[1986]. - 49 p. : ill. ; 30x21 cm
Borítócím: Besnyő

Buzinkay Géza

Kő se mutatja helyét : A király-
sírok pusztulása / Buzinkay Géza. -
[Bp.] : Corvina, 1986. - 119 p. :
ill. ; 19 cm
ISBN 963 13 2381 1
Székesfehérvár

Csaba Orsolya

Fejér megyei könyvtáros :
Repertórium, 1961-1985 /
[összeáll. Csaba Orsolya, Hegedűs
Éva, Kisteleki Győzőné] ; [szerk.
Hegedűs Éva] ; [kiad. a Vörösmarty
Mihály Megyei Könyvtár]. - Sz. :
Vörösmarty M. Kvt., 1987. - 124 p. ;
29 cm

Tartalmazza a Könyvtári híradó
(1961-1968) repertóriumát is

ISBN 963 7591 11 7

Csanádi Imre

Városom, mostohám : Válogatás a
Fehérváron írott és a Fehérvárra
utaló versekből / Csanádi Imre ;

[szerk. Jávör Ottó]. - Sz. :
Vörösmarty M. Kvt., 1987. -
80 p. ; 21 cm. - (Fejér megyei
irodalmi füzetek ISSN 0236-7459)
Cím az előcímlapon: Városom -
Mostohám
ISBN 963 7591 060

Demeter Zsófia
Pákozd, 1848. szeptember 29. /
[Demeter Zsófia]. - [Bp.] : TKM
Egyes., 1987. - [16] p. : ill. ;
17 cm. - (Tájak, korok, múzeumok
kiskönyvtára, ISSN 0139-245X ;
277.)
ISBN 963 555 467 2

Dunaújvárosi Bemutatószínpad,
1973-1987. - [Dunaújváros] :
[Bartók Művel. Közp.], [1987]. -
23 p. : ill. ; 21 cm

Fehérvári kalauz : Közhasznú
ismeretek tára / szerk. Magyarits
András. - 1987. - Sz. : Albatours,
1987. - 204 p., [1] t. : ill. +
térk. (58x39 cm) ; 21 cm

Fejér megye. [Készítette]
Kartográfiai Vállalat. M.
1:150 000. Bp. 1986, Veszprémi
Közúti Igazgatóság, Kartogr. Váll.
[ny.] 67,5x97 cm. - 14 mterk.
/Úthálózati térkép./

Fejér megye éghajlata : 1. rész:
1872-1985. évek időjárásai adatai /
szerk. Nagy Sándor. 2. rész: 1986.
évi időjárásai adatai / szerk. Nagy
Bálint ; kiad. a Magyar Agrár-
tudományi Egyesület Fejér Megyei
Szervezete. - 20. évf. - Sz. : MAE
Fejér M. Szerv., 1987. - 114 p. :
ill. ; 30 cm

Fejér megye élelmiszer-
ellenőrzésének története, 1912-1987.
/ [közread. a Megyei Élelmiszer-
ellenőrző és Vegyvizsgáló Intézet] ;
[összeáll. ... Arvai Sándor, Nagy
Józsefnél]. - [Sz.] : [Megyei
Élelmiszerellenőrző és Vegyvizsgáló
Int.], [1987]. - 30 p. ; 30 cm

Fejér megye statisztikai év-
könyve / Központi Statisztikai
Hivatal Fejér Megyei Igazgatósága. -
1986. - Sz. : KSH Fejér M. Ig. ;
Bp. : SKV, 1987. - 241, 20 p. ;
29 cm
Indulás: 1965. - Megjelenés: 1966.
ISSN 0441-4837

Fejér megyei történeti évkönyv :
a Fejér Megyei Levéltár évkönyve /
szerk. Farkas Gábor. - 17. - Sz. :
[Fejér M. Lvt.], 1987. - 455 p. ;
24 cm

Indulás: 1 (1968). - Község-
történeti tanulmányok
ISSN 0301-7532

Tartalom: Gánt / Záborszky
Miklós. - Guttamási / Kurucz
János. - Gyúró / Záborszky Miklós.
- Hantos / Várnai Tamás. - Igar /
Farkas Gábor. - Isztimér / Erdős
Ferenc. - Iváncsa / Halász Imre. -
Jenő / Várnai Tamás. - Kajászó /
Farkas Gábor, Somkuti Éva. -
Kincsesbánya / Kurucz János

Fitz Jenő

Ein Spaziengang durch das alte
Székesfehérvár : Stuhlweissenburg /
Jenő Fitz. - [Sz.] : [István Kir.
Múz.], [1987]. - 36 p. : ill. ;
20 cm. - (Bulletin du Musée Roi
Saint Etienne = Publikationen des
István Király Museums. Ser. B.,
ISSN 0491-9629 ; 37.).
(Publications de l'Association des
Musées du Comitát Fejér =
Veröffentlichungen des Museal-
vereines im Komitat Fejér, ISSN
0237-5346 ; 3.)

A sorozatok magyar címe: István
Király Múzeum közleményei, Fejér
Megyei Múzeumegyesület kiadványai
ISBN 963 7131 69 8

Fitz Jenő

Tác, Gorsium, Herculia / [Fitz
Jenő]. - [Bp.] : TKM Egyes., 1986
[!1987]. - [16] p. : ill. ; 17 cm. -
(Tájak, korok, múzeumok kiskönyv-
tára, ISSN 0139-245X ; 267.)
ISBN 963 555 413 3

Fülöp Gyula

Az igari avar kori vezérleletek /
Fülöp Gyula. - [Sz.] : M. Művel.
Közp. : MNE Fejér M. Területi Szerv.,
[1987]. - 51 p. : ill. ; 20 cm. -
(Módszertani füzetek / Megyei
Művelődési Központ [Székesfehérvár],
ISSN 0230-8150). (Művelődés-
történeti sorozat / Magyar Népművelők Egyesülete Fejér Megyei Területi Szervezete, ISSN 0238-1869 ; 1.)

ISBN 963 01 8393 5

Gabnai Gábor

A Székesfehérvári Agroker
Vállalat huszonöt éve / [szerzők
Gabnai Gábor, Zsiday Csaba]. -
Sz. : Agroker, 1986 [!1987]. -
64 p. : ill., részben színes ;
21 cm

Borítócím: 25 éves a Székes-
fehérvári Agroker

ISBN 963 02 4938 3

Györffy György

Az Árpád-kori Magyarország
történeti földrajza = Geographia
historica Hungariae tempore
stirpis Arpadianae / Györffy
György. - Bp. : Akad. K.,
1963- . - 25 cm

ISBN 963 05 3532 7

2., Doboka, Erdélyi Fehér,
Esztergom, Fejér, Fogaras, Gömör
és Győr megye = Comitatus
Dobokensis, Albensis Transil-
vanensis, Strigoniensis, Albensis,
Fogarasiensis, Gömöriensis et
Jauriensis. - 1987. - 646 p. :
ill., térk. + 7 térk.

Bibliogr. a jegyzetekben

ISBN 963 05 3533 5

Hajmási József

Húszéves a Székesfehérvári TIT
Uránia Csillagvizsgáló : A
csillagászati ismeretterjesztés
évtizedei a TIT Fejér Megyei
Szervezetében / [Hajmási József] ;
[közread. a] Tudományos Ismeret-
terjesztő Társulat Fejér Megyei
Szervezete. - [Bp.] : TIT,
1987. - 39, [12] p. : ill. ;
21 cm

Haug Antal

Dr. Kovács Pál : Halálának 100.
évfordulójára / [szerzők Haug
Antal, ifj. Kálmán Gyula] ;
[szerk. Verebics Géza]. - Dég :
Mezőgazdasági Múzeum Barátainak
Köre, 1986. - 38 p. : ill. ;
25 cm

Borítócím: Dr. Kovács Pál,
1808-1886. - Bibliogr. a
tanulmányok végén

Hetényi István

Ercsi története / Hetényi
István ; [kiad. Ercsi Nagyközség
Tanácsa]. - [Ercsi] : Nagyközs.
Tcs., 1987. - 444 p. ; 21 cm
Bibliogr.: p. 413-431.
ISBN 963 03 2666 3

Kétszáz éves a Fejér Megyei
Levéltár, 1787-1987 : [Az 1987.
május 18-án tartott emlékülés elő-
adásai] / [fel. szerk. Farkas
Gábor] ; [előadók Kanyar József
et al.]. - Sz. : [Fejér M. Lvt.],
1987. - 75 p. : ill. ; 25 cm. -
(A Fejér Megyei Levéltár
közleményei, 1.)

Kresz Mária

A csákvári fazekasság / Kresz
Mária. - Sz. : Fejér M. Múzegetes.,
1987. - 87 p. : ill. ; 24 cm. -
(Az István Király Múzeum
közleményei. B sor., ISSN
0491-9629 ; 35.). (A Fejér Megyei
Múzeumegyesület kiadványai, ISSN
0237-5346 ; 1.)

Kulturális egyesületek Székes-
fehérváron, 1698-1949 / [Erdős
Ferenc et al.]. - [Sz.] : M.
Művel. Közp. : MNE Fejér M.
Területi Szerv., [1987]. - 64 p. ;
20 cm. - (Módszertani füzetek /
Megyei Művelődési Központ [Székes-
fehérvár], ISSN 0230-8150).
(Művelődéstörténeti sorozat /
Magyar Népművelők Egyesülete Fejér
Megyei Területi Szervezete, ISSN
0238-1869 ; 2.)

ISBN 963 01 8394 3

Lackovits Emőke

A vásárok és az árucseré néprajza a Közép-Dunántúlon : [Székesfehérvár, István Király Múzeum, 1987. május 27. - július 5.] : [Veszprém, Bakonyi Múzeum, 1987. július 17. - szeptember] = Volkskunde der Märkte und des Warenaustausches in Mittel-Transdanubien / Lackovits Emőke, Lukács László ; [a kiállítást rend. V. Fodor Zsuzsa et al.]. - Sz. : [Fejér M. Muz. Ig.], 1987. - 39 p. : ill. + mell. [28] p. ; 23 cm. - (István Király Múzeum közleményei = Bulletin du Musée Roi Saint Etienne. D. sor., ISSN 0586-3759 ; 177.)

ISBN 963 7131 73 6

Madarász Anna

Márkushegyi napló : Egy eocénbánya építésének krónikája / Madarász Anna. - [Komárom] : Komárom M. Lapk. Váll., 1987. - 204 p., [16] t. : ill. ; 24 cm

ISBN 963 02 5013 6

Pusztavám

Magyar Alumíniumipari Múzeum : Székesfehérvár. - [Sz.] : [M. Alumíniumipari Múz.], [1987]. - [12] p. : ill. ; 20 cm

Magyarország történeti helységnévtára / [kiad. a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat]. - Bp. : KSH, 1987- . - 29 cm

ISBN 963 02 4653 8

[1.], Fejér megye, 1773-1808 / [szerk. Szaszkoné Sin Aranka]. - 1987. - 136 p. + 1 térk. (56x78 cm)

ISBN 963 02 4654 6

Mozaikok Fejér megye úttörőtörténetéből / [szerk. Csontos Istvánné et al.] ; [kiad. a Magyar Úttörők Szövetsége Fejér Megyei Elnöksége]. - Sz. : MUSZ Fejér M. Elnökség, 1986. - 160 p. : ill. ; 24 cm

ISBN 963 01 7864 8

A Nehézipari Műszaki Egyetem Kohó- és Fémipari Főiskolai Kar közleményei / főszerk. Sztankó János. - 10. - Dunaújváros : NME KFFK, 1986 [!1987]. - 150 p. : ill. ; 29 cm

Indulás: 1. - Megjelenés: 1977.
ISSN 0133-7025

A Nehézipari Műszaki Egyetem Kohó- és Fémipari Főiskolai Kar közleményei / főszerk. Sztankó János. - 11/1. - Dunaújváros : NME KFFK, 1987. - 149 p. ; 29 cm

Tartalom: A Nehézipari Műszaki Egyetem Kohó- és Fémipari Főiskolai Kar oktatóinak tudományos tevékenysége, 1969-1985. - Indulás: 1. - Megjelenés: 1977
ISSN 0133-7025

Pályaválasztási útmutató : a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet tájékoztatója / szerk. Regőczy Miklós. - 1988. - [Sz.] : Fejér M. Ped. Int., [1987]. - 64 p. ; 20 cm

ISSN 0230-0230

Radetzky Jenő

Az agárdi Madárvártán történt ... / Radetzky Jenő. - Sz. : [Chernel Madárvárta], 1987. - IV, 70/a [!100] p. : ill. ; 21 cm

Radetzky Jenő: Ismeretszerző és nevelőmunka az agárdi "Chernel István" Madárvártán c. 1986-ban megjelent művének bővített kiadása

Sárbogárd helytörténete : Tudományos ülés 1. : Sárbogárd, 1986. május 19. / [... előadások Kállay István et al.]. - Sárbogárd : [Madarász Vár. Kvt.], [1986]. - 45 fol. ; 30 cm

ISBN 963 01 7944 X

Siklósi Gyula

A középkori Székesfehérvár : A legutóbbi tíz év ásatási eredményei : Kiállítási katalógus /

Siklósi Gyula. - Bp. : [Siklósi Gy.], 1987. - 26 p. : ill. ; 20 cm

Bibliogr.: p. 23-24.

Székesfehérvár. Térkép. Plan. Készítette és kiad. Kartográfiai Vállalat. Bp. 1987, Kartogr. Váll. soksz. 58x39 cm. - 2 mtérk. ISBN 963 351 162 3 CM

Székesfehérvári Hűtőház húsz éve, 1967-1987. - [Sz.] : [M. Hűtőip. Váll.], [1987]. - 40 p. : ill., részben színes ; 24 cm

ISBN 963 02 4991 X

Tanulmányok Németh Lászlóról : Az 1985. december 16-i székesfehérvári emlékülés előadásai / [szerk. Bakonyi István, Horváth Júlia]. - Sz. : Fejér M. Múzeumegyes., 1987. - 95 p. ; 21 cm. - (Az István Király Múzeum közleményei. B sor., ISSN 0491-9629 ; 36.). (A Fejér Megyei Múzeumegyesület kiadványai, ISSN 0237-5346 ; 2.)

Borítócím: A lélek tápanyagai
ISBN 963 01 7292 5

Tavaszi / Dunaújvárosi KISZ Bizottság ; fel. szerk. Stossek Mátyás. - [19]86. - [Dunaújváros] : Dunaújvárosi KISZ Biz., [1986]. - 145 p. : ill. ; 19 cm

Indulás: 1967. - 1977-1980 között Új tavasz címen jelent meg. - A Tavasz című antológia 20. kötete

ISSN 0230-2888

Tavaszi / KISZ Dunaújvárosi Bizottsága ; fel. szerk. Stossek Mátyás. - [19]87. - [Dunaújváros] : KISZ Dunaújvárosi Biz., [1987]. - 191 p. ; 19 cm

Indulás: 1967. - A Tavasz című antológia 21. kötete. - 1977-1980 között Új tavasz címmel jelent meg

ISSN 0230-2888

TIT-alapító tagok, -aktivisták visszaemlékezései : Dokumentumok, tanulmányok a TIT Fejér Megyei Szervezetének életéből / [közread. a] Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Fejér Megyei Szervezete ; [szerk. Csató József] ; [írták Sárvári Elemér et al.]. - [Bp.] : TIT, 1987. - 88 p. : ill. ; 20 cm

Borítócím: Dokumentumok, tanulmányok a TIT Fejér megyei Szervezetének életéből

A Velencei-tó és környékének turistatérképe. Készítette és kiad. Kartográfiai Vállalat. Szerkbiz. Ajtay Ágnes, Bíró Géza stb. M. 1 : 20 000. 6. jav. kiad. Bp. 1987/88, Kartogr. Váll. soksz. 67x47,5 cm. - 3 mtérk.

ISBN 963 351 217 4 CM

Vita, vitakultúra a párt-fórumokon : Propagandisták tanácskozása : Székesfehérvár, 1986 / [szerk. Balogh Anna] ; [kiad. az MSZMP Fejér Megyei Bizottság Oktatási Igazgatósága]. - [Sz.] : [MSZMP Fejér M. Biz. Okt. Ig.], [1987]. - 95 p. ; 20 cm
Bibliogr.: p. 90-94.

K. F.

KRÓNIKA

1987. június 16 - december 15.

ENYING Nagyközségi Közös Tanács Végrehajtó Bizottsága június 18-án tárgyalta a Vas Gereben Nagyközségi Könyvtár munkájáról. A könyvtár vezetőjének beszámolóját elfogadták, s határozatot hoztak a szolgáltatások további bővítésére, így a hanglezetkölcsönzés előkészítését és beindítását ez év november 30-ra jelölték meg.

HATODIK ALKALOMMAL rendezett a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótábort cigány tanulóknak. Június 22-től július 1-ig az enyingi diákotthonban 27 gyermek szerzett - bizunk benne - maradandó élményeket. A tábor vezetője Sipos András a Fejér Megyei Tanács VB. művelődési osztályának főelőadója volt. Kis-csoport vezetők voltak: Hollósi Judit pszichológus, Nagy László népművelő, Trosztmér Katalin és Magony Imre könyvtárosok.

KÖNYVET AJÁNDÉKOZOTT a Velinszky László Városi Könyvtár a velencei napközis tábornak /1084 db/ és a székesfehérvári GYIVI-nek /1569 db/. Az ajándékba adott könyvek korábban a könyvtár-busz állományát képezték.

Mintegy EZER HANGKAZETTÁVAL

bővült a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár kölcsönözhető kazetta-állománya. A kazettákat a Megyei Művelődési Központ ajándékozta a könyvtárnak, s a Magyar Rádió "Diákkönyvtár hangszalagon" sorozatában elhangzott rádiójátékok, dokumentum-összeállítások felvételeit tartalmazzák. A több példányban is rendelkezésre álló művek elsősorban a középiskolások érdeklődésére tarthatnak számot, de jó kiegészítői a vakok és gyengénlátók művelődését, szórakozását elősegítő hangos-könyvtári anyagnak is.

Kiváló lehetőséget kapott a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár PROPAGANDA-TEVÉKENYSÉGÉNEK bővítésére: nyár óta a Fejér Megyei Művelődési Központ épületének egyik ki-rakatában kiállításokat rendez, hogy népszerűsítse dokumentumait, s felhívja a figyelmet a könyvtár szolgáltatásaira. Az első ki-állítást "Országok-tájak-városok" címmel rendezték, amely a könyveken kívül térképeket is ajánlott az utazóknak. Ezt követte a "Képzőművészeti világhét" alkalmából készített, a könyvtár különösen értékes képzőművészeti albumait bemutató összeállítás. A nagy októberi szocialista forradalom tiszteletére rendezett kiállításon a szovjet irodalom ki-emelkedő alkotásai mellett orosz zeneszerzők műveit tartalmazó hanglemezeket is láthattak a jár-ókelők. A változatos tematikájú kiállítások folytatódnak.

IPARI SZAKKÖNYVTÁRI HÁLÓZAT megyei értekezletét tartották július 2-án a Videoton Elektronikai

Vállalat Központi Műszaki Könyvtárában. A munkaértekezleten részt vettek a megye ipari vállalatainak műszaki könyvtárosai. Január 1-től minden megyében egy regionális alközpontot bíztak meg, Fejér megyében a Videoton Műszaki Könyvtárát. Az alközpont vezetője Tománé Bán Katalin a központi műszaki könyvtár vezetője lett. Az első értekezleten a vállalat munkájával, a könyvtár tevékenységével ismerkedtek a résztvevők, majd Teveli Mihályné hálózati koordinátor előadást tartott az Ipari Informatikai Központ munkájáról, terveiről, s tájékoztatást kaptak a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár szolgáltatásairól, az együttműködés lehetőségeiről.

A SZOKÁSOS JÓ SZINNVONALON rendezték meg Mórón a nemzetiségi olvasótábort július 13-tól 22-ig. A nyolcadik alkalommal rendezett tábor vezetője ismét Erdei Ferenc volt.

A KISFALUDI FIÓKKÖNYVTÁR új helyiségbe költözött augusztusban. A 30 m²-es helyiséget magánházban bérlti a városi könyvtár. Ezáltal a településhez közelebb és kulturáltabb körülmények közé került a környék egyetlen kis fiókkönyvtára. Nyitvatartását az olvasói igényekhez igazították. Ennek hatása máris megmutatkozik a látogatók számának növekedésében.

ELMARADT EZ ÉVBEN a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár tervezett bővítése, azonban 240 000 Ft értékben kívül-belül tatarozták, festették,

felújították az épületet. A munkálatok miatt a könyvtár július 1-től augusztus 15-ig zárva volt.

SÁRKERESZTURON az újjáépült művelődési otthonba visszaköltözött a községi könyvtár. A nyáron teljes körű állományellenőrzést tartottak, szeptember 1-én pedig megnyitott az olvasók számára is a könyvtár, ahol új, szakképzett könyvtáros - Kovácsné Tar Magdolna - dolgozik.

KÖNYVTÁRI FAKULTÁCIÓS oktatás kezdődött ismét Bicskén, a Vajda János Gimnázium- és Szakközépiskolában, ezúttal azonban már két tanulócsoporthal. /III. osztályban 7 fő, IV. osztályban 11 fő./ A könyvtári tárgyat Bőrös János, a városi könyvtár igazgatója és Gázsiné Estélyi Katalin könyvtáros végzi.

TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMOK. A KMK szervezésében indított tanfolyamokon az ősszel a következő kollégák kezdték meg tanulmányaikat: Gyermekkönyvtárosin: dr. Berky Éva /Szfvár, városi könyvtár/, Csizmadia Ferencné /Bicske, városi könyvtár/, Kálmánné Heim Ágnes /megyei könyvtár/; Video a könyvtárban c. tanfolyamon: Komlósi József /megyei könyvtár/, Palkovics Lajosné /Szfvár, városi könyvtár/. Vezetői-módszertanos olvasótáborban Szabó Józsefné /megyei könyvtár/ és Katona Zsuzsanna /Dunaújváros/ vett részt.

TÁRSALGÁSI NYELVKLUBOK indultak újra szeptembertől a Videoton József Attila Művelődési Ház könyvtárában. Ezekben a már

megszerzett nyelvtudást lehet szintentartani, illetve gyarapítani. A felnőtteknek kéthetenként angol, német és francia, hetente eszperantó klub működik. A gyerekeknek hetente tartanak angol és német, kéthetente orosz nyelven klubfoglalkozást. A tagsági díj egyaránt 200,- Ft egy évre.

ISMÉTELTEN KÖNYVÁRUSÍTÁST rendezett fölőspéldányaiból az SZMT Központi Könyvtára szeptember 14-19-ig. Az egy hét alatt 3 000 kötet könyvet értékesítettek 30 000,- Ft értékben.

TÖBB TIZEZER kötet könyv és folyóirat "költözött" új helyre a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban június közepétől. Az olvasóterem mellett külön raktárat kapott valamennyi bekötött folyóirat, ezzel az olvasók kiszolgálása gyorsabbá, a raktárkezelők munkája pedig könnyebbé vált. A pincehelyiségben kialakított új tömör raktárban kaptak helyet a központi raktár könyvei, s így lehetővé vált a duplumraktár tehermentesítése is. A mintegy fél évig tartó raktárrendezést a könyvtár dolgozói a szolgáltatások korlátozása nélkül végezték el.

HONVÉDELMI KÖNYVNAPOK. Szeptember 21-én tartották Székesfehérváron a honvédelmi könyvnapok országos megnyitó ünnepségét. A Technika Háza előtti téren Mészárosné Nagy Ilona, az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának osztályvezetője köszöntötte a vendégeket, majd Barts Oszkárné, az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának első titkára ünnepélyesen megnyitotta a

könyvnapokat. A téren és a Technika Házában műsor és könyvkiállítás várta az érdeklődőket. Este a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban a Zrinyi Katonai Könyvkiadó szerkesztőségi estjére került sor. A rendezvényhez könyvkiállítás is kapcsolódott. A honvédelmi könyvnapok programja szeptember 24-ig tartott. Ez idő alatt a könyvtéren naponta 10-18 óra között a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat sátraiban könyvárusítás folyt, 16 órától pedig különböző művészeti együttesek adtak műsort. Iskolákban, könyvtárakban, művelődési házakban voltak könyvheti rendezvények. Így Bicskén, Csákváron, Dégen, Dunaújvárosban, Kincsesbányán, Mórton, Sárbogárdon, Seregélyesen és Székesfehérváron.

CSATÁZZUNK ÓLOMKATONÁKKAL! cimmal a pákozdi csata eseményeit elevenítették fel és korhű jelmezbe öltöztetett ólomkatonákkal játszották el, az e célból épített terepasztalon a Videoton József Attila Művelődési Ház könyvtárának gyerekolvasói, Vizi László történelemtanár "vezényletével" szeptember 23-án. A TV hiradó is közvetített a játékból.

SZEPTEMBER 26-ÁN az SZMT Központi Könyvtár volt a házigazdája a Tiszta szívvel vetélkedő területi döntőjének. Győr-Sopron, Somogy, Vas, Zala és Fejér megye legjobb csapatai versenyeztek egymással. Az országos döntőbe a győri csapat jutott tovább.

DEBRECENI KOLLÉGÁK viszonzták a módszertani

munkaközösség májusi látogatását szeptember 28-29-én Székesfehérváron. Ez alkalommal tizen ismerkedtek a Fejér megyeiek és a megyei könyvtár munkájával, s el látogattak a Velinszky László Városi Könyvtárba és a móri Radó Antal Városi Könyvtárba is.

SZEPTEMBER 29-ÉN továbbképzés céljából az ipari szakkönyvtári hálózati alközpont könyvtárlátogatást szervezett az Országos Széchényi Könyvtárba a megye műszaki könyvtárosai részére. A nemzeti könyvtárral, s annak szolgáltatásaival ismerkedtek a könyvtárosok.

ISMERETLEN ADATOK az aradi vértanúkról címmel Katona Tamás történész, a téma avatott ismerője tartott előadást október 5-én a martonvásári Beethoven Általános Művelődési Központ könyvtárában. A levéltári kutatások során előkerült naplórészletek és levelek tették érdekfeszítővé a hazafias nevelést szolgáló előadást.

POLYÁK ERZSÉBET bábkiállítását láthatták október 6-tól két hétig a Velencei Nagyközségi Könyvtár gyermekrészlegében. A színes, ötletes, mulatságos bábfigurák sok gyereket vonzottak az augusztusban megnyitott új könyvtárba.

ŐSZI MEGYEI KÖNYVHETEK

Az országos és Fejér megyei megnyitó ünnepséget Dunaújvárosban a Dózsa Filmszínház előtti téren tartották október 9-én. Az ünnepség résztvevőit Mádlné dr. Maár Ilona, az MSZMP dunaújvárosi városi bizottságának a titkára üdvözölte, majd dr. Szilvasán Pál, a SZÖVOSZ főtítkárhelyettese nyitotta meg a könyvhetet. A megnyitó közönségét bensőséges szavakkal üdvözölte Jókai Anna, a Magyar Írók Szövetségének al-elnöke is. A téren tartott műsorban fellépett Bánffy György Kiváló és Erdemes Művész, valamint az ünnepség előtt a Dunaújvárosi Munkásszövetkezet és a Bartók Béla Művelődési Ház Modern Táncegyüttese. Jókai Anna SZOT- és József Attila-díjas író mellett Kalász Márton és Tüskés Tibor József Attila-díjas írók is a megnyitó vendégei voltak, akik a szép számú érdeklődő közönségnek, olvasóknak dedikálták műveiket. Este a Munkásművelődési Központ Könyvtárában Jókai Annával találkoztak olvasói, tisztelői, akik most sem csalódtak. Az író magával ragadó önvallomása, s az ezt követő beszélgetés - az írók helyéről és szerepéről a társadalomban, az Írószövetség mai állapotáról, az írói közérzetről - minden jelenlévő számára

szép élményt, kellemes estét jelentett.

A rendezvénysorozat keretében október 2-án Bodajkon és Fehérvárcsurgón Bálint Ágnes író, október 15-én pedig Mórton és Csákberényben Budai Ilona népdalénekest látták vendégül. Mindegyik találkozó sikeres volt. Október 7-én Marék Veronika Polgárdiba látogatott, ahol három rendezvényen találkozott a különböző korosztályú gyerekekkel, akik jutalomként kapták ezeket a derüs rendezvényeket. Október 9-én ugyancsak gyerekekkel találkozott Janikovszky Éva Kislángon és Mezőszilasón. Perkátán október 12-én Nemere István találkozott olvasóival. A gyerekek nagy érdeklődéssel hallgatták a fantasztikus történeteket, s lelkesen találgatták, hogy megtörténhetnek-e azok. Ugyanezen a napon este Előszálláson találkozott az író felnőtt olvasóival. Lukács Sándor költő szerzői estje az őszi rendezvények egyik érdekessége volt október 13-án Székesfehérváron a Velinszky László Városi Könyvtárban. A népszerű színész-költőt Alföldy Jenő, a Magvető Kiadó főszerkesztője mutatta be a népes közönségnek, a bevezetőt dr. Pesti János mondta. Sárobgárdon Moldova Györggyel találkoztak október 14-én az olvasók. Nagy érdeklődés előzte meg és kísérte a találkozót. Az előre összegyűjtött olvasói kérdések zömére nem kaptak választ a hallgatók, de a közönség jól szórakozott, az irodalomra éhes olvasók kevésbé. Igazi

irodalmi élményben részesült viszont az a kis létszámú közönség, akik Mezőszilasón, október 19-én, Fekete Gyulával találkoztak. Ugyanezen a napon a gyerekek Baracson szakíróval találkoztak. Bécsy László, az Állatvilág című lap munkatársa, Állatok és évszakok címmel diafelvételekkel kísért előadást tartott. Pusztaszabolcsra Domokos Mátyás, a Szépirodalmi Kiadó főszerkesztője látogatott el október 26-án, aki Németh Lászlóról tartott színvonalas, érdekes előadást.

A MEGYEI KÖNYVTÁRI HIRADÓK szerkesztőinek tanácskozását október 15-16-án tartották Gárdonyban. A KMK és a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár szervezésében rendezett országos találkozón 35-en vettek részt. A tanácskozás tematikájáról e számunkban tudósítunk.

KÖNYVTÁRTÖRTÉNETI vetélkedőn vettek részt a móri általános iskolások október 26-án a Radó Antal Városi Könyvtárban. Játékvezető Fodor Imréné gyerekkönyvtáros volt, a nyertesek a Petőfi Általános Iskola tanulói.

KÖNYVTÁRI MUNKAKÖZÖSSÉGI megbeszélést tartottak a martonvásári Beethoven Általános Művelődési Központ könyvtárában október 26-án. A munkaközösség tagjait - az általános iskola alsó- és felsőtagozatos pedagógusait - könyvkiállítás várta a tantárgyaikhoz kapcsolódó ismeretterjesztő könyvekből. Chilla Szilvia könyvtárvezető a könyvtárhasználati és a könyvtárban tartott tanórák módszertanát ismertette. Kérte a

munkaközösség tagjait, hogy készítsék el féléves távlatban a könyvtári foglalkozások beosztását, így minden osztály tervszerűen részt vehet ezeken az órákon. Ismertette az iskolaidőn kívül működő Már tudok olvasni klub programját, amelyet 2. osztályos tanulóknak szervezett a könyvtár.

A SZLOVÁKIAI MAGYAR IRODALOM estjére a Fejér megyei írócsoporttal közös rendezésben került sor a Velinszky László Városi Könyvtárban október 28-án. A meghitt hangulatú est vendége - és előadója - Mezey Katalin költő volt. Közreműködött Pálffy Margit előadóművész. Az est házigazdája az írócsoport titkára, Takács Imre költő volt.

A MARTONVÁSÁRI nagyközségi TIT szervezet és a könyvtár szervezésében Zombori Ottó csillagász volt a könyvtár vendége október 28-án.

A MŰSZAKI ÉS KÖZGAZDASÁGI könyvnapok alkalmával árusítással egybekötött könyvkiállítást rendeztek a székesfehérvári Könnyűfémmű és a Dunai Vasmű Műszaki Könyvtárában.

A Dunai Vasmű letéti könyvtárosai 6 rendezvényt szerveztek. Az Energia gyáregységénél Sipos József üzemvezető Kalórikus üzemi fejlesztések a '80-as évek végén, a Műszerüzemnél Liha Péter fejlesztésvezető Uj mérés technikai és automatizálási irányzatok címmel tartott előadást. A Kokszevegészetnél 3 alkalommal tartott könyvismertetést a műszaki könyvhónapban megjelenő kiadványokról Kiss Béla.

Október 26-án a Videoton József

Attila Művelődési Ház könyvtárában Bernáth József, Laczkó József és Fekecs László A digitális technika napjainkban címmel tartott előadást és CD-lemez bemutatót, melyet nagy érdeklődés kísért.

ISMÉT SZÜNETEL a könyvtári szolgáltatás a kálozi községi könyvtárban. Az 1986-os állapotokról 1986/2-es számunkban /69. oldal/ adtunk hírt. Az idén már márciusban bezártak, mert a roskadozó épületen tetőfelújítást végeznek, ami miatt azt alá kell dúcolni, s a dúcok a könyvtárt "ékesítik", ami eddig is zsúfolt és sötét volt. A már két éve tartó épületfelújítás ideje alatt a könyvtár szünetel. Nem lehetett volna célszerűbben, ésszerűbben szervezni a munkálatokat? Nem pénzkidobás az ilyen felújítás? Nem lehetett volna a kölcsönzést a felújítás alatt - ha tudták, hogy ilyen sokáig tart - máshol ideiglenesen megoldani? A kérdéseket sorolhatnánk.

HELYTÖRTÉNETI témában szervezett továbbképzést október 28-án az SZMT Központi Könyvtára a szakszervezeti hálózat főfoglalkozású, - és a nagyobb letéti könyvtárak - munkatársainak részvételével.

Az üzemi közművelődési könyvtáraknak nagy adósságai vannak ezen a területen, sok hiányosságot kell bepótolniuk. Még nem késő, de szinte az utolsó óra, hogy felkutassák és összegyűjtsék a könyvtárak saját - és a fenntartó üzemek történetét bemutató dokumentumokat. Ennek a munkának nincsenek hagyományai és kialakult módszerei

a szakszervezeti hálózatban. Nehéz meghatározni a gyűjtőkört, felkutatni a beszerzési forrásokat, meghatározni a feldolgozás módját. Tudni kell, hogy miként illeszkedjék egy-egy könyvtár anyaga a megye helytörténeti gyűjteményeibe — különös tekintettel a megyei könyvtár és a megyei levéltár tevékenységére.

Ezeknek a gondolatoknak a szellemében tartotta meg előadását dr. Gerő Gyula az OSZK KMK szakfelügyelője, nyugalmazott főszerkesztő A könyvtárak saját történetének gondozása címmel. Hangsúlyozta a feladat jelentőségét, miszerint a múlt ismerete nélkül a jövőt sem lehet okos felelősséggel építeni.

Kenyéri Kornélia a Pest megyei SZMT Központi Könyvtár igazgatója Hely- és üzemtörténeti feladataink a szakszervezeti könyvtárakban című előadásában nagyon sok hasznos gyakorlati tanácsot adott. Jelentősnek ítélte az üzemtörténetek és a testületi határozatok, állásfoglalások összegyűjtését és nyilvánossá tételét, melyeknek pótolhatatlan szerepük lehet például az üzemi demokrácia építésében.

Az előadásokat két tájékoztató zárta: Dr. Farkas Gábor igazgató a Fejér Megyei Levéltár tevékenységét ismertette. Kégli Ferenc a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár helyismereti csoportjának vezetője, a megyei könyvtár helytörténeti gyűjteményét mutatta be, kiegészítve az előadásokban általánosan megfogalmazott kérdéseket, a szűkebb pátriánkra vonatkozó gyűjtemény bemutatásával.

Az egymásra épülő és egymást ki-

egésztő színvonalas előadások és tájékoztatók segítettek abban, hogy a könyvtárak az 1988. évi munkatervükben már szerepeltetni tudják ezirányú feladataikat.

A helyszínen a megye üzemtörténeti munkáiból láthattak az érdeklődők kiállítást.

SZAKKÉPZETT FŐFOGLALKOZÁSÚ községi könyvtárosok tapasztalatszerével egybekötött megbeszélésére került sor október 29-én Velencén, az új nagyközségi könyvtárban. A nagyközségi közös tanács titkára dr. Juhász Gábor a jelenlévőknek bemutatta a települést. Beszélt múltjáról, jelenéről és jövőjéről is, s felvillantotta az idegenforgalmi érdekességeket. A nagyközségi könyvtárosok és módszertanosok közös megbeszélésén a könyvtárak mellett működő kisközösségekről volt szó, majd a könyvtár megtekintése után aktuális kérdésekről beszélgettek.

DOBOZY IMRE születésének 70. évfordulóján október 30-án utcát neveztek el Válon az 1982-ben meghalt íróról, majd megkoszorúzták a szülőházán elhelyezett emléktáblát. Az ünnepségen Jovánovics Miklós, a Magvető Könyvkiadó igazgatója méltatta írói, irodalompolitikai pályáját. Az ünnepségen az író családtagjai is részt vettek.

RÁCEGRESEN ünnepélyes keretek között, felújítva múzeumnak és könyvtárnak berendezve adták át október 30-án Illyés Gyula első iskolájának épületét. Az avatáson jelen volt Illyés Gyuláné és a költő leánya Illyés Mária is, avató beszédet mondott Czine Mihály.

POLITIKAI KÖNYVNAPOK

Székesfehérváron a 320. Sz. Árpád Ipari Szakközépiskolában tartották november 4-én a politikai könyvnapok megyei megnyitóját. Az Intézet aluljában reprezentatív kiállítás készült ötszáz kötet könyvből, mely tematikus elrendezésben mutatta be az elmúlt három év politikai könyveit kiégszítve a politikai oktatásban és a propaganda munkában felhasználható audiovizuális anyagokkal. A könyvnapokat és a kiállítást Baranyi Pál, az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának tagja, a Fejér Megyei Hirlap főszerkesztője nyitotta meg. A kiállítást a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársai készítették. Ugyancsak figyelemre méltó kiállítás készült az MSZMP Oktatási Igazgatóságán is, A nagy októberi forradalom a korabeli sajtó tükrében címmel. A kiállítást István Király Múzeum munkatársai állították össze, s november 3-án ünnepélyesen megnyitotta Nagy Jenő, az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának titkára. Október 29-én Dunaújvárosban az MMK Könyvtár olvasótermében tartott előadást Adó, adóreform címmel Mézes Flórián, a Heti Világgazdaság munkatársa. Az aktuális téma sokakat vonzott, s a szuggesztív, jó előadó érdeme, hogy több mint 2 órás párbeszéd alakult ki közte és hallgatósága között.

Mindez bebizonyította, hogy a hagyományos író-olvasó találkozók mellett mind nagyobb szükség van ilyen, s ehhez hasonló találkozásokra, rendezvényekre is. November 16-án ugyanerről a témáról Mezőfalván tartott előadást Mézes Flórián. November 9-én Alaksza Tamás a Magyarország című hetilap olvasószerkesztője Baracson tartott előadást a magyar-román viszonyról.

November 19-én ugyancsak Alaksza Tamás tartott előadást Dunaújvárosban Forradalom a forradalomban /A szocialista országok és a világ/ címmel a központi könyvtár olvasótermében. A több mint egyórás "bevezető" után élénk eszmecsere bontakozott ki az előadó és közönsége között a Szovjetunióban bekövetkezett változásokról, azok hatásáról, a KGST helyéről és szerepéről - időnkénti "működési zavarairól" - a szocialista országok és az USA kapcsolatáról; az ürfegyverkezésről s a jövő lehetőségeiről stb. Az érdeklődők színes, élvezetes est emlékével távozhattak.

A móri Radó Antal Városi Könyvtár politikai könyvkiállítást és vásárt rendezett a nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulója tiszteletére. A rendezvényt Bencze Cyörgyné, az MSZMP városi bizottságának tagja nyitotta meg. November 17-én a Propagandista Klub tartotta összejövetelét a könyvtárban.

A RAKTÁRI REND címmel videofilm készített Papp István, a megye középfokú tanintézetek könyvtáros szaktanácsadója. A módszertani segédletként összeállított mintegy 25 perces film a raktári rend fogalmával, a könyvtári tájékozódással, a raktári jelzettel ismerteti meg igen szemléletes módon a tanulókat. A filmen látottak gyakorlását feladatlapok segítik elő. Az iskolai könyvtárosok novemberi továbbképzésén bemutatott filmet nagy érdeklődés fogadta.

ILLYÉS GYULA ÉLETMŰVE címmel adott izelítőt az életműből Tüskés Tibor irodalomtörténész november 3-án a Jáky József Szak-középiskolában, a Velinszky László Városi Könyvtárral közösen szervezett irodalmi délutánon. Bevezetőt mondott Bakonyi István, közreműködött Bobory Zoltán előadóművész.

A ZSOLT UTCAI fiókkönyvtárt még szivesebben keresik fel Székesfehérváron a II. sz. Öregek Klubjának tagjai, amióta augusztusban megkapták a videoberendezést. Azóta több alkalommal rendeztek számukra vetítést, ahol kifejezetten - az igényeiket figyelembevéve - régi magyar filmek kerültek bemutatásra.

ÁPRILY LAJOS költő, műfordító születésének 100., halálának 20. évfordulójáról irodalmi délutánon emlékezett meg november 17-én az Alba Volán szakszervezeti könyvtára. Jancsó Adrienn színművész Beszélgetés a földdel című irodalmi összeállítása, és magával ragadó szuggesztív előadása hiven

tükrözte a költő természet-szeretetét, és méltán aratott nagy sikert. Az előadásból izelítőt adott a Székesfehérvári Városi Televízió is.

TAPASZTALATCSERÉN vett részt november 18-án az SZMT Központi Könyvtár szervezésében a szakszervezeti hálózat néhány letéti könyvtárosa. /Mezőfalvai M. G. Kombinát Sismánd és EMÓNA telepéről, az Enyingi ÁG. Középbogárdi, valamint a KDT Vizügyi Igazgatóság könyvtárosa. / A program a Szabó Ervin Könyvtárhálózat IX. kerületi Főkönyvtárának és a Gazdagréti Családi Könyvtárnak a megtekintése volt. Az állománynak ez a másfajta, rugalmasabb elrendezése olvasócentrikusabb, demokratikusabb könyvtárképet mutat. Várhatóan jól alkalmazható kisebb könyvtárak esetében is a helyi viszonyokra.

A MÓRI Radó Antal Városi Könyvtár gyermekrésztlegében sikeres rendezvényt tartottak november 23-án Vitai Ildikóval, aki Mesebeli madárka címmel műsort adott a mintegy nyolcvan résztvevő gyereknek.

DEVECSEBEN a "kastélykönyvtárban" találkoztak november 25-én az észak-dunántúli régió megyei könyvtárainak módszertani osztályvezetői. A megbeszélésen jelen volt Cholnoky Győző a művelődési minisztérium könyvtár osztályának munkatársa, Takács Miklós a szombathelyi megyei könyvtár igazgatója és Kovács Emil a devecseri nagyközségi könyvtár igazgatója is. A megbeszélést Kovács Géza a szombathelyi megyei

könyvtár osztályvezetője vezette, s a jelenlévők a régió 1988-89-es munkatervi elképzeléséről is megállapodtak. Megyénkből Hegedüs Éva vett részt a megbeszélésen.

ZENÉS IRODALMI ESTET

szervezett a székesfehérvári Zsolt utcai fiókkönyvtár november 25-én. Pécsi Ildikó színművész Bizalom című összeállításra 130 érdeklődőt vonzott ebbe a "peremkerületi" könyvtárba. Közreműködött: Dobsa Sándor előadóművész. A résztvevők nagyon jó hangulatú, vidám estét tölthettek ott - a művészek jóvoltából.

A MÓDSZERTANI MUNKA-KÖZÖSSÉG szeptember 17-én Dunaújvárosban, november 26-án pedig Székesfehérváron találkozott. Szeptemberi megbeszélésükön a közös használatú területi és iskolai könyvtárak működésének tapasztalataival; a TEKE funkciójával és a változtatásra tett javaslatokkal; a jövő évi folyóirat-beszerzési javaslatokkal foglalkoztak. Novemberben a Velinszky László Városi Könyvtár írásos propagandájával; az éves statisztika elkészítésével; rendezvényekkel; a munkaközösség jövő évi programjának megtervezésével foglalkoztak.

MEGJELENT a Velinszky László Városi Könyvtár Kis bibliográfiák sorozatának második darabja. Az ajánló bibliográfia a könyvtár állományában meglévő könyvekből és folyóiratokból ajánl szakirodalmat, valamint különböző programok leírását a Commodore 16 és Commodore 64-es

számítógépekhez 225 tételben. A bibliográfiát Preszter Ágnes állította össze és 150 példányban jelent meg november végére úgy, hogy a módszertanosok a november 26-i összejövetelen már kaptak belőle.

A FEJÉR MEGYEI KÖNYVTÁROS szerkesztő bizottsága november 27-én megbeszélést tartott a megyei könyvtárban. Összeállították az 1987/2. szám tervét, s körvonalazták a jövő évi számok tematikáját.

GÖRÖG NÉPZENE ÉS TÁNCCHÁZ című rendezvényen a SIRTOS együttest látta vendégül a Videoton Szakszervezeti Könyvtára november 28-án. Az együttes 1985-ben elkészült nagylemezével komoly sikert aratott. Az együttes bemutatóját nagy érdeklődés kísérte.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY szobrát avatták fel december 1-én a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Általános Iskola aulájában. Nagy Benedek szobrászművész által készített szobrot Szücs Sándor a városi tanács elnökének helyettese avatta fel. Ünnepi műsort az iskola tanulói adtak. Az ünnepségre meghívták a költő nevét viselő intézmények városi és megyei vezetőit is.

NAGYENYEDI FÜGEVIRÁG címmel Sütő András esszéiből, úti-jegyzeteiből tartott előadást Bánffy György Kiváló és Érdemes Művész Székesfehérváron, a Széchenyi úti fiókkönyvtárban december 3-án.

TOVÁBBKÉPZÉS. A főfoglalkozású

könyvtárosok október 5-i továbbképzésén Agárdi Péter irodalomtörténész, a Magyar Rádió elnökhelyettese tartott előadást Irodalom és politika címmel. December 7-én Aktuális gazdaságpolitikai kérdések, a tanácsi és intézményi gazdálkodás várható változásai címmel Horváth József a Fejér Megyei Tanács pénzügyi osztályának vezetőhelyettese tartott előadást. Délután a könyvtárközi kölcsönzés tapasztalatairól Trosztmér Katalin, a megyei és városi könyvtárak helyismereti gyűjtő-feltáró munkájáról Kégli Ferenc - a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársai - vezettek konzultációt.

A TATABÁNYAI József Attila Megyei Könyvtár négy munkatársa december 8-án rövid tapasztalatcsere-látogatást tett a megyei könyvtárban és a feldolgozó osztályon.

Nagy sikerű ZENEI ESTET rendeztek december 12-én a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótermében. Az est keretében a fiatal zenészekből álló Koncert Kamaraegyüttes mutatkozott be a fehérvári közönségnek. Az együttes tagjai valamennyien városunk szülöttei, s itt kezdték meg hangszeres tanulmányaikat. Műsorukban Bach, Mozart és Haydn művei csendültek fel. A könyvtár örömmel adott otthont a tehetséges fiatalok első nyilvános fellépésének.

BARÁTUNK A KÖNYV

A Székesfehérvári Városi Uttörő-elnökség a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermek-könyvtárával együtt meghirdette a Barátunk a könyv című játékot. A Barátaink... elnevezésű játéksor nemcsak verseny, hanem közművelődési - önművelő - tevékenység játékos kerete. A barátság az adott művészeti ágban, művelődési formában való elmélyülést jelenti.

A Barátunk a könyv elnevezésű játéksor célja, hogy a különböző életkorú gyerekek megismerkedjenek a népköltészeti és szépirodalmi alkotásokkal, a könyvtárral, a könyvtár használatával. A játéksort három korcsoport részére szervezték: I. 3-4. osztályosok, II. 5-6. osztályosok, III. 7-8. osztályosoknak nem közösségi, hanem egyéni vállalkozás alapján. Jókedvből, szívesen és nem kötelező jelleggel.

A játék két forduló volt. Az első forduló határideje október 19, a második fordulóé november 30. A megyei könyvtárba, a "Játékvárba" 96 pályázat érkezett be. I. csoportból 69, II.-ből 16 és a III. korcsoportból 11 db. Összesen tizenegy iskolából küldtek be pályázatot /8 székesfehérvári, 3 vidéki/. Legtöbb a Hét vezér téri Általános Iskolából érkezett - 22 db, Zentai úti Általános Iskolából 21, a Petőfi Általános Iskolából 11, vidékről:

Szabadbattyánból 8, Sárszentmihályról 8 és Enyingről 3. A két forduló értékelésére december 16-án került sor a Megyei Művelődési Központ István termében megtartott fenyőfa-ünnepélyen, ahol a nyertesek értékes könyvjutalmat kaptak.

BARÁTUNK A KÖNYV címmel közösségi játékot hirdetett szeptembertől a Gárdonyi Nagyközségi Könyvtár és a Nagyközségi Uttörő Elnökség is a gárdonyi körzetben élő gyerekek, rajok, őrök, klubok és egyéb gyermekközösségek számára. Az akció mintegy 18 települést érint. Célja, hogy minél többen ismerkedjenek meg a községükben működő könyvtár állományával, szolgáltatásaival, minél több gyerek olvasson életkorának és érdeklődésének megfelelő színvonalas könyvet. Eltérő feladatokat kaptak az alsó és felső tagozatos gyerekek, az egyéni olvasópályázathoz pedig ajánló könyvjegyzéket mellékeltek. Az iskolákban és a községi könyvtárakban meghirdetett pályázatra 24 alsó tagozatos és 12 felső tagozatos közösség nevezett be. Többek között rajok, őrök, napközis csoportok, de vannak köztük magukat olvasócsoporthoz nevező kisközösségek is. Pl. a "Móga János Olvasócsoporthoz". Decemberben már a harmadik forduló feladatainak megoldásai érkeztek be a Gárdonyi Nagyközségi Könyvtárba, köztük sok színes, ötletes gyerekrajz és írásbeli egyéni olvasópályázat is. A legtöbb pontszámot elért csapatok bekerülnek a döntőbe, amelyet tavasszal a pályázatot útjára indító Gárdonyi Nagyközségi Könyvtárban rendeznek meg.

Júniustól DECEMBERIG 1915 gyerek nézett videofilmet a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegében. Ebből 215 fő - előre megbeszélte program szerint - csoportosan. A nézettségben a Koppányi aga testamentuma vezet, de sokan kérték a Kőszivü ember fiai, a Tündér Lala, Saffi, Hugó a viziló címü filmeket is.

A NÉMET NYELVKLUB hat alkalommal fogadta a gyerekeket a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegében a második félév során. A klubban alkalmanként 12-13 gyerek ismerkedhetett játékos formában a nyelvvel.

JANKOVICH FERENC születésének 80. évfordulója alkalmából szervezett irodalmi vetélkedő nagy sikert aratott a gyermekek körében Székesfehérváron. 13 iskolából 114 megfejtés érkezett.

A 20 legjobb munkát készítő pajtás városi döntőn vett részt december 14-én a Velinszky László Városi Könyvtárban. A "döntős" versenyzők a költő életének, műveinek ismeretéről adtak számot - szép eredménnyel.

A gyerekek sikeres munkájukért értékes könyveket, valamint Jankovich Ferencné által dedikált Olvasónaplót kaptak ajándékba. A vetélkedőt a Május 1. téri Általános Iskola tanulói kedves műsorukkal tették még emlékezetesebbé. Az ünnepi esemény vendégei között jelen volt a költő felesége és három lánya, valamint Jankovich Ferenc húga.

Jankovich Ferencné meleg szavakkal köszönte meg azt az örömet, melyet a versenyző illetve

szereplő gyerekek szerezték neki, és 5 000,- Ft-ot ajándékozott a könyvtárnak gyermekkönyvek vásárlására.

A HISTÓRIA KLUB rendezvényei nagy tömegeket vonzanak a Videoton József Attila Művelődési Ház Könyvtárába. Havonta tartják ott összejöveteleiket. A klub-program változatos, tudományossága mellett is vonzó, sokakat érdeklő eseményeket villant fel a magyar történelemből. Szeptember 21-én Csomor Lajos aranyműves Szent István koronáján végzett vizsgálatáról tartott előadást, amely megdöntötte azt a feltevést, hogy a korona két külön részből áll, az ún. görög és latin koronából. Megállapítása szerint a korona egységes munka.

Október 14-én dr. Bertényi Iván egyetemi docens előadásával emlékeztek meg méltóképpen a méltánytalanul történelmi félárnyékba szorított Zsigmond császár /1387-1437/ trónralépésének 600. és halálának 550. évfordulójáról.

November 26-án Az erdélyi fejedelemség születése címmel a téma kiváló kutatója, dr. Barta Gábor kandidátus tartott előadást, mivel az Erdély története című három kötetes összefoglaló történeti szintézis megjelenése óta megszorodtak a fejedelemség kialakulásával és történetével kapcsolatos kérdések.

A december 15-i előadás témája már XX. századi történelmünkben merített. Konceptiós perek Magyarországon címmel dr. Zinner Tibor történész beszélt azokról a levéltári kutatásokról, amelyeket

e témában, az 1945-1953-ig terjedő időszakra vonatkozóan végzett. Őszintén, kendőzés nélkül beszélt a sokakat érdeklő kérdésről, és felhívta a figyelmet a témával kapcsolatos, eddig megjelent kiadványokra.

NYUGDIJAZÁS

Pogács Imréné a bodajki Bányász Könyvtár vezetője ez év nyarán, 25 éves könyvtárosi pályafutás után nyugdíjba ment. Igazi könyvtárosi személyisége megszerettette a könyvtárat a község lakóival. Munkáját hivatástudattal, az olvasók iránti elkötelezettséggel végezte. Tevékenységét több kitüntetéssel ismerték el, nyugdíjba vonulása alkalmából Kiváló Munkáért kitüntetést kapott. Mindenki Marika nénije, meleg szeretete hiányozni fog a könyvtárból.

Szeptember 1-től nyugdíjas Bodri Dezsőné, a kálozi községi könyvtár vezetője, aki 1963-tól dolgozott a könyvtárban előbb tiszteletdíjasként, majd részfoglalkozású, végül főfoglalkozású könyvtárosként.

Sipos Istvánné, a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár munkatársa, aki 1961-től dolgozott a könyvtárban, november 11-től nyugdíjas lett. Eddigi munkáját augusztus 20-án Kiváló Munkáért kitüntetéssel ismerték el. Nyugodt pihenést, jó egészséget kívánunk mindannyioknak!

SZEMÉLYI HIREK

Székesfehérváron a SZIM Köszörű-gépgyár július 15-től főfoglalkozású könyvtárost alkalmaz Nagy Zsuzsanna személyében, aki az újonnan integrált szakszervezeti és szakkönyvtár könyvtárosa. Sobor Antalné augusztus 15-én távozott a Velinszky László Városi Könyvtárból, s visszament pedagógusi munkakörbe, ugyanakkor alkalmazták Szilner Gyöngyit és Tatai Andreát, akik az idén végeztek a Vasvári Pál Gimnázium könyvtári fakultációs tagozatán. Szeptember 1-től pedig Szabó Zsuzsát alkalmazták, aki történelem-népművelés szakon végzett. Polgárdin a nagyközségi könyvtár vezetésére László Éva kapott megbízást szeptember 1-től, ő is a Vasvári Pál Gimnáziumban szerzett szakképesítést az idén. Még két másik frissen érettségizett szakember helyezkedett el könyvtárainkban: szeptember 1-től a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban Szekretár Viktória, december 1-től a Madarász József Városi Könyvtárban Toma Krisztina. November 1-től Jány Tamás személyében zenei technikust alkalmaz a móri Radó Antal Városi Könyvtár. Közel két évtizedig dolgozott Sárbogárdon Tóth Ferenc gépkocsi-vezető, aki egyike volt azoknak, aki a művelődési minisztériumtól kapott művelődési autót is vezette, segítette a könyvtár hálózati

munkáját, s tiz évig filmeket vetített a pusztákon. Megbecsült polgára, tanácstagja volt a városnak, ahonnan lakásváltozás miatt vált meg szeptember 30-án. Itt végzett jó munkáját Kiváló dolgozó kitüntetéssel is elismerték. Bicskére került november 1-én Tamás Irén, aki korábban az etyeki klubkönyvtárban dolgozott.

EGYESÜLETI HIREK

ELNÖKSÉGI TÁJÉKOZTATÓT tartottak Budapesten június 18-án, melyen a megyei szervezet vezetőségéből Beniczky Péterné titkár és Hegedüs Éva elnök vett részt. A november 27-i tájékoztatón szervezetünket Beniczky Péterné képviselte.

A MKE XIX. vándorgyűlésén, melyet augusztus 6-9-én Szolnokon tartottak, megyénkből 23-an vettek részt.

TANULMÁNYI KIRÁNDULÁS. Szeptember 19-én a Fejér megyei könyvtárosok egy csoportja külön autóbusszal szakmai kirándulásra indult. Az első állomás a szomszédos megye székhelye Veszprém volt. Itt az Országos Oktatástechnikai Központban dr. Tóth Dezső fogadott és kalauzolt bennünket. Videofilmen ismerkedtünk a központ életével, majd a könyvtárban közvetlen hangú beszélgetésre került sor. Utána az Eötvös Károly Megyei Könyvtárba vezetett az utunk. A könyvtárat Balogh Ferencné

mutatta be. Sajnos ők is helyszükével küszködnek, és reményeik is elszálltak egyelőre a bővülést illetően. Délután az ezeréves Pannonhalmával ismerkedtünk, majd részt vettünk Trajtlér Gábor orgonahangversenyén, amely még emlékezetesebbé tette ezt a kirándulást.

SZEPTEMBER 23-ÁN a MKE pest Megyei Szervezete tanulmányi kirándulást szervezett Székesfehérvárra. Az egész napos program összeállításában és lebonyolításában a Fejér megyei szervezet segítette őket. Meglátogatták a Videoton József Attila Művelődési Házát és könyvtárát, majd a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárat. Szakember vezetésével városnézésen is részt vettek.

OKTÓBER 5-ÉN a tagság tájékoztatót hallgatott meg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete XIX. vándorgyűléséről és a szekciók munkájáról. Ugyanezen a napon a székesfehérvári Palotaváros történetéről és jövőjéről tartott előadást dr. Lukács László néprajzos, az István Király Múzeum osztályvezetője, majd vezetésével megtekintették az épülő skanzent a Palotavárosban.

KÖZMŰVELŐDÉSI vagy közszórakoztatási könyvtárak? Avagy szerzeményezzünk-e könnyűzenei felvételeket, s ha igen, milyen arányban. Így lehetne röviden összefoglalni a MKE Zenei Szekciójának november 11-i ülésén elhangzottakat, amely

tulajdonképpen a szolnoki vándorgyűlés vitájának folytatása volt. A vitát Papp István a FSZEK főigazgatóhelyettese "vezényelte". Végül is az érvek és ellenérvek mellett nem született egységes álláspont. Az ülésen megyénkől is részt vettek a szekció tagok.

KEZDŐKÖR /Küzdőkör/
szervezésére a Magyar Népművelők Egyesülete Fejér Megyei Szervezetével és a Fejér Megyei Tanács VB. művelődési osztályával közösen levélben kerestük meg november elején azokat az egyetemista, főiskolai hallgatókat, akik Fejér megyéből származnak, hogy olyan fórumot teremtsünk, amely segítségével erősítsük a kötődést a megyéhez és a szakmához. A decemberi határidőig 13-an jelentkeztek.

BESZÁMOLÓT hallgatott meg a tagság a MKE Fejér Megyei Szervezete 1987. évi munkájáról és az 1988. évi tervekről. A december 7-i taggyűlésen a vezetőség által összeállított beszámolót és munkatervet a tagság egyhangúlag elfogadta, a részletes programot a tagság 1988. első hónapjaiban kézhezkapja.

A SOROS ALAPITVÁNY könyvtári programja keretében a gyorsmásoló berendezésre beadott pályázatok közül a bicskei Vajda János Városi Könyvtár és a móri Radó Antal Városi Könyvtár pályázatát kedvezően bírálta el az Alapítvány bíráló bizottsága. Mindkét intézmény ezáltal Rank Xerox 1025. típusú gyorsmásolóhoz jutott, mely gép kicsinyit és nagyit is. Bekérülési értéke: 154 000,- Ft.